

PAL SOKAĞI ÇOCUKLARI

Ferenc Molnar

Çocuk Romanı

Türkçesi

ZEYYAT SELİMOĞLU

.....

Ferenc Molnar, 12 Ocak 1878'de Budapeşte'de doğdu, 1 Nisan 1952'de New York'ta öldü.

Molnar, eski başkent Budapeşte'deki kent yaşamından kesitler alıp güldürü ögesi katarak yazmaya başladı. İlk romanı, elinizdeki Pal Sokağı Çocukları adlı romanıdır. 1907'de yazdığı bu roman büyük bir ilgiyle karşılandı. Hemen hemen bütün dünya dillerine çevrilen bu roman, dünya çocuklarının elinden yıllarca düşmedi. Dünya çocuk edebiyatının klasikleri arasına giren Pal Sokağı Çocukları'nda yazar, kentin iki ayrı kesiminde oturan iki çocuk topluluğunun serüven dolu kavgasını anlatır. Yiğitlik, korkaklık, kalleslik, özveri ve onur gibi insanın değişmeyen evrensel özellikleri bu romanın kahramanları olan çocuklarda ustaca işlenmiştir. Romanlarıyla olduğu kadar tiyatro oyunları ile de ünlenen Ferenc Molnar'ın ilk oyunu Şeytan'dır (1907). Hukuk öğrenimi gören yazar, gazeteciliği seçti ve Birinci Dünya Savaşı sırasında savaş muhabiri olarak çalıştı. Ünlü oyunları Liliom (1909), Kuğu (1920) ve Kırmızı Değirmen'dir (1923). Müzik (1908) başlığı altında derlediği öyküleri Macar edebiyatının başyapıtlarından biridir. Yoksul kesim, bu ünlü yazarın yapıtlarında çok ustaca işlenir. Yaşamının son yıllarını Amerika'da geçirdi ve orada öldü.

.....

BİRİNCİ BÖLÜM

Saat bire çeyrek vardı. Okulun fizik laboratuvarındaki deney masası üzerinde yürütülen uzun ve başarısız deneylerden sonra, gerilim dolu an gelip çatmış, deney lambasının renksiz alevinde zümrüt yeşili, hoş bir ışık belirmişti. Öğretmen, böylece aleve yeşil bir renk verecek kimyasal bileşimi gerçekleştirmiş oluyordu. Başarısını kanıtlayan bir işaretti bu. Dediğim gibi, saat bire çeyrek kala, işte bu anlı şanlı başarı anının tam ortasında, komşu evin avlusundan yükselen bir laterna sesi, sınıfın havasını değiştiriverdi. Oldukça sıcak bir Mart günüydü. Pencereler ardına kadar açılmıştı. Laterna sesi; hafif bahar rüzgarıyla, sınıftan içeri doluyordu. Şen şatır Macar halk şarkılarından oluşan bu ezgi, laternadan yükseldiği için olacak, hemen hemen bir marş ya da az buçuk bir Viyana valsi havasındaydı. Hani bütün sınıf, makaraları koyverse yeriye. Aslında tek tük gülenler de olmadı değil. Deney lambasında neşeyle ışıldayan yeşil çizgi, ancak ilk sıralardaki birkaç çocuğun dikkatini çekebilmişti. Ötekiler, küçük komşu evlerin damlarının görüldüğü pencereden dışarı bakıyorlardı. Bütün gözler, öğle güneşinin altında ışıldayan uzaktaki kilise kulesinde, kuledeki saatin yelkovanında, gönülleri ferahlatarak bire doğru yaklaşmakta olan saatin yelkovanındaydı. Dışarıya kulak verdiler mi, müzikle birlikte birtakım yabancı sesler de geliyordu. Atlı tramvayın çan sesleriyle birlikte, laternanın çaldığından bambaşka hava tutturan hizmetçi kızın şarkısı işitiliyordu. Bütün sınıfa bir canlılık gelmişti. Kimileri sıraların altındaki kitaplarını karıştırıyor, düzensizce öğrenciler yazı kalemlerinin uçlarını siliyorlardı. Boka, kırmızı meşinle kaplanmış olan mürekkep akıtmayacak biçimdeki hokkasını kapatmaya çalışıyordu. Bu hokka, mürekkep damlatmazdı, ama cebe sokulmamak koşuluyla... Çele de, kitap yerine geçen not kağıtlarını topluyordu. Çele, oldum olası süse, cakaya düşün bir çocuktu. Öbür öğrencilerin yaptığı gibi yanında sürüyle kitap taşımazdı. Yanına yalnızca en gerekli kağıtları alır, onları da dikkatle bütün ceplerine dağıtırdı. En arka sırada oturan Çonakoş, sıkkin bir suaygırı gibi, ağız dolusu esnemeye koyulmuştu. Vays, sırayla bütün ceplerini tersyüz ediyor, saat ondan on üçe kadar parça parça koparak yediği küçük beyaz ekmeğin kırıntılarını temizliyordu. Bu arada Gereb de, ha kalktım ha kalkıyorum dercesine, sıranın altında ayaklarını

sürtüp duruyordu. Barabas’a gelince, o da kucağına muşambasını yaymış, kitaplarını büyüklüklerine göre diziyordu. Kitapların dizilmesi bitince, elindeki kayışla öylesine sıkı sıkı bağladı ki kitapları, altındaki sıra gacı gacı öttü. Kendini iyice zorlamış olan Barabas’ın yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Uzun sözün kısası, herkes kendi bildiğince, sınıftan çıkıp gitmenin hazırlığı içindeydi. Dersin beş dakika sonra biteceğini umursamamış gibi görünen tek kişi, öğretmendi. Yumuşak bakışlarını sınıftaki çocukların üzerinde şöyle bir dolaştırdı:

Ne var, ne oluyor?

Bütün sınıf derin bir sessizliğe büründü. Sinek uça duyulacaktı neredeyse. Barabas elindeki kayışı gevşetti. Gereb ayaklarını sürtmeyi kesti. Vays dışarı çıkardığı cep astarını yeniden içeri soktu. Çonakoş eli ağzında, esnemeyi bitirdi. Çele kağıtlarını toplamayı bıraktı. Boka kırmızı hokkasını telaşla cebine soktu. Ne gariptir ki, hokka cebe girdiğini duyar duymaz; güzelim mavi mürekkebinin sızdırmaya başlamıştı bile.

Ne oluyorsunuz? diye tekrarladı öğretmen.

Ama çocuklar yerlerinden kıpırdamıyorlardı bile. Öğretmen pencereye dönüp dışarıya şöyle bir baktı: Laternadan yükselen ses, okulmuş, disiplinmiş bana vız gelir der gibi sürüp gidiyordu. Öğretmen yine de laterna sesinin geldiği yöne sert sert baktı.

Çengey, pencereyi kapat!

Çengey, ufaklık Çengey yerinden fırladı, yüzü her zamanki gibi ciddiye. Gidip pencereyi kapattı. Tam bu sırada, oturduğu sıradan eğilen Çonakoş, küçük, sarışın bir çocuğa fısıldadı:

Dikkat Nemeçek!

Nemeçek, önce arkasına, sonra da yere bir göz attı.

Küçücük bir kağıt top, yuvarlanarak ona doğru yaklaşıyordu. Yerden aldığı kağıt topu açtı.

Kağıdın bir yüzünde şu yazılıydı: Boka’ya ilet!

Bunun yalnızca adres olduğunu, asıl mektubun kağıdın öbür yüzünde yazılı olduğunu biliyordu Nemeçek. Ama dürüst bir çocuk olduğundan, kendine yazılmamış bir mektubu okumazdı. Zaten şimdiye kadar da hiç okumamıştı.

Kağıdı, yeniden top gibi yuvarlayıp, bir fırsatını buldu, sıraların arasından uzanan yola doğru eğildi, kısık bir sesle,

Dikkat Boka, dedi.

Şimdi Boka’nın da gözleri yerde, bu türden haberleri ileten her zamanki trafik geçitindeydi. Kağıt top, yuvarlana yuvarlana gelmişti bile. Kağıdın öbür yüzünde—sarışın Nemeçek’in kendine saygısından ötürü okumadığı yüzünde— şu yazılıydı: Genel kurul toplantısı saat üçte. Başkanlık seçimi, arsada. Lütfen duyurun!

Kağıdı cebine sokuşturan Boka kitapları tutan kayışı iyice sıktı. Okul zili çalmaya başlayınca, dersin bittiğini öğretmen de anlamıştı artık. Deney lambasını söndüren öğretmen, ertesi günün ödevlerini verdi, laboratuvara geçti. Bu laboratuvarın kapısı ne zaman açılrsa, doldurulmuş hayvanlarla kuşların camdan gözlerle baktıkları, bir köşeden de sessiz, vakur, sır küpü ve dehşet kumkuması, sararmış bir insan iskeleti görülürdü.

Sınıfın fizik laboratuvarını boşaltması bir dakika bile sürmedi. Sütunlarla süslenmiş büyük merdivende bir koşuşmadır başladı. Bu türden koşuşmalar, ancak gürültülü patırtılı kalabalık arasından öğretmenlerden biri boy gösterince yatışırdı. Sanki bir anlığına frenlere basılır, ortalığa bir sessizlik çöker, ama öğretmenin köşeyi dönmesiyle birlikte gürültü yeniden başlardı.

Kapıdan fırlayan çocukların kimileri sağa, kimileri sola saptı. Bir öğretmenle karşılaşmayagörsünler, kasketleri hemen havalanıyordu. Güneş altındaki sokakta yorgun ve aç koşuyorlardı. Kafalarındaki sersemlik, sokaktaki canlı ve neşe dolu kalabalıkta yavaş yavaş durulmaya başlamıştı. Özgürlüklerine kavuşmuş küçük tutsaklar örneği, temiz bahar havası ve

ılık güneş altında, gürültülü kent içinden geçerek, arabaların, atlı tramvayların, caddelerin, mağazaların arasından, evlerinin yolunu tutuyorlardı. Çele, komşularının kapısı önünde, kozhelva pazarlığına girişmişti bile. Helvacı, fiyatlarını artırmıştı. Dünyanın neresine gidilirse gidilsin, kozhelvanın bir ölçeği bir lira eder. İzlenen yol da şudur: Helvacının küçük bir satırı vardır; işte bu satırla, o kocaman, bembeyaz ve fıstıklı kozhelva yığınının bir vuruşta ne kadar keserse kessin, o parçanın fiyatı bir liradır. Büyük kapı önündeki bütün satışlarda bilirim, hep budur, bir liradır. Örneğın, çubuğa geçirilmiş üç kuru erik, üç yarım incir, üç şeftali, üç yarım cevizin fiyatı da—hem de şıraya banılmış olması şartıyla—yine bir liradır.

Arpa şekeri olsun, ayı şekeri olsun, yine bir liraya satılır.

Yeryüzünün görüp görebileceği şu en lezzetli çerezin öğrenci yeminin—külahlı bile bir liradır. Neler bulunmaz ki o çerezin içinde. Fındık mı istersiniz, kuşüzümü, kuru üzüm, şeker, badem mi, keğiboynuzu kırıntısı, sokak süprüntüsü, sinek mi? Bir liraya satın aldığı _____ n öğrenci yemi işte böylece sanayi, bitki ve hayvanlar dünyasının ürünlerinden en zengin çeşitleri bir araya getirip sunar. Çele'nin pazarlık etmesinin nedeni, helvacının fiyatları artırmış olmasıydı. Ticaret, yani kazanç tehlikeye düşünce fiyatların yükseldiği, ticaret yasalarından anlayanların öteden beri bildikleri bir şeydir. Örneğın, Asya'dan gelen çayın fiyatı yüksektir. Neden mi? Çünkü bu çayı getiren kervanların eşkiya yatağı yerlerden geçmesi gerekir de ondan. İşte bu rizikoyu biz Batı Avrupalılar, cebimizden ödemek zorundayızdır. Helvacının tam bir tüccar kafasına sahip olduğundan kuşku duyulmazdı. Onun, okul yakınında satış yapmasını yasaklamak niyetindeydiler. Kovulacağını çok iyi biliyordu adamcağız. önünden geçen öğretmenlere, şekerlerinin arasından tatlı tatlı gülümseyip dursa da, kendisini gençliğin düşmanı gibi gördüklerinden hiç kuşkusu yoktu.

Ceplerindeki bütün parayı bu İtalyana kaptırıyor çocuklar, diyordu öğretmenler. Okulun yanıbaşındaki bu ticaretin pek de uzun ömürlü olmayacağını anlayan İtalyan da ha babam fiyatları artırıyordu. Er geç yerinden olacaksa, hiç değılseye iyi bir karla ayrılmalıydı buradan.

Çele'nin yüzüne bakıp şöyle dedi:

Bugüne kadar her ne alırsan bir liraydı. Bundan böyle ne alırsan iki liraya.

Bu sözleri, ona yabancı gelen dilde zar zor söylerken küçük satırını sallayıp duruyordu. Gereb, Çele'ye fısıldadı:

Kasketini çıkarıp bir vursana şekerlere!

Çele hayran kalmıştı bu öneriye. Şaka dediğın böyle olurdu işte, harikaydı doğrusu. Bir vuruşta darmadağın edebilirdi şekerleri, çocuklar da zevkten dörtköşe olurlardı. Gereb, kulağının dibinde şeytan gibi fısıldayıp duruyordu boyuna:

Hadi vursana kasketini yahu, soyguncunun daniskası bu herif? Çele kasketini çıkardı.

Güzel kasketçiğim, dedi bocalayarak.

Bu işin yürüyeceği yoktu böyle. Gereb yanlış adama başvurmuştu. Çele gerçekten de süse düşkün, cakacının biriydi.

Kasketine mi kıyamıyorsun yoksa? diye sordu Gereb.

Evet, dedi Çele. Korktuğumu sanma. Korkak falan değılim. Kasketime acıyorum, o kadar. İspat edeyim istersen? Senin kasketini ver, vurayım şekerlere.

Gereb bu sözün altında kalacak çocuk değıldi. Doğrusu, düpedüz hakaretti bu. Köpürdü.

Kendi kasketimle vurmasını ben de bilirim. Bu herif soyguncu diyorum sana. Korkuyorsan çekil git! Ve savaşa hazır olduğunu gösteren bir davranışla, kasketini çıkardı başından. Niyeti, kasketini tatlılarla şekerlemelerle dolu bacaklı sehpanın üzerine fırlatmaktı. Tam bu sırada, arkadan uzanan biri elini yakaladı. Erkeksi bir sestı:

Ne yapmak niyetindesin? diye sordu.

Gereb, dönüp baktı. Boka, arkasındaydı.

Niyetin ne? diye sordu Boka yeniden. Yumuşak, ağırbaşlı bir tavırla Gereb'in yüzüne baktı. Gereb, eğitimcisinin keskin bakışlarını üzerinde duyan bir arslan gibi homurdandı önce, sonra yatıştı, sustu. Kasketini yeniden başına geçirip omuz silkti.

Boka hafif bir sesle,

Adamı rahat bırak, dedi. Yürekli olmak hoşuma gider, ama böylesi saçma. Gel benimle. Gereb'e elini uzattı. Eli mürekkep içindeydi. Mürekkep hokkası, içindeki koyu mavi mürekkebi rahat rahat Boka'nın cebine sızdırmış, Boka da olan bitenden habersiz, elini cebinden çekip çıkarmıştı. Pek de üzerinde durmadılar bunun. Boka elini duvara sürerek temizledi. Boka, Gereb'in koluna girdi, aşağıya doğru yürüdüler. Cakacı küçük Çele geride kalmıştı. Geri püskürtülmüş bir asinin üzüntüsü içinde, kısık bir sesle İtalyana şöyle dediğini duydular: Eh, madem bundan böyle ne alırsak iki lira, bana iki liralık kozhelva ver bakalım.

Bunu söylerken bir yandan da küçük, yeşil para cüzdanına el atmıştı. İtalyan gülümsüyor, yarın fiyatı üç liraya çıkarsam nasıl olur acaba, diye düşünüyordu belki de. Hayal kurmak diye buna denirdi işte. Tek bir altının yüz altın değerinde olduğunu düşünmek gibi bir şey. Helvacı; satırını kozhelvanın üzerine indirip kestiği parçayı bir kağıda sardı.

Çele kötü kötü baktı helvacıya.

Bu ne yahu? Eskiden verdiğinden de az bu!

İşleri yolunda giden İtalyan, işi iyice yüzüzlüğe vurdurmuştu artık. Sırıtarak karşılık verdi:

Ee, daha pahalı demek, daha az demektir.

Sonra, yeni bir müşteriden yana döndü. Bu yeni müşteri alacağı dersi öğrenmiş, iki lirayı avucunda hazırlamıştı bile.

Helvacı, küçük satırını beyaz helva topağına indirdi.

Satır kullanırken, masallardaki cellatlardan farkı yoktu. Hani o masallarda küçücük baltalı cellatlar vardır, küçücük adamların ceviz büyüklüğündeki kafalarını uçururlar. İşte tıpkı onları andırıyordu helvacı.

Sakin ha, dedi Çele, yeni müşteriye, ondan helva alma sakın, soyguncunun biri o.

Bir çırpıda elindeki kozhelvayı ağzına tıktı. Kozhelvanın hemen hemen yarısı kağıda yapışıp kalmıştı. Gerçi koparılamazdı kağıttan, ama yalanarak pekala yenirdi.

Beni bekleyin! diye seslenip ötekilerin ardından koştu.

Köşebaşında yetişti çocuklara, bir yan sokağa saptılar. Ortalarında Boka, kol kola yürüyorlardı. Boka her zamanki gibi sakın ve ciddi haliyle birşeyler anlatıyordu. Boka on dört yaşlarındaydı. Yüzünde erkeksi hatlar belirmemişti daha. Ama konuşmaya başladı mı, yaşından birkaç yaş daha büyük görünürdü. Derinden gelen tatlı bir sesi vardı. Saçma konuştuğu olmazdı. Budalaca şakalardan da pek hoşlanmazdı. Tartışmalardan uzak dururdu. Boka'yı hakem yapmak istediler mi, kaçmanın bir yolunu bulurdu o. Gereken yargı verildikten sonra, taraflardan birinin küseceğini biliyordu, üstelik bu küskünlük çoğunlukla hakeme yöneliyordu. Yalnız iş çığından çıkıp kavga büyür, öğretmenlerin işe karışacağı anlaşılırsa, Boka araya girer, ortalığı yatıştırırdı. İşte o zaman, arabulucuya kızan ya da küsen olmazdı. Uzun sözün kısası Boka akli başında bir çocuktuk. Hayatta çok ileri gidemeyecek bile olsa, her zaman namuslu ve onurlu bir insan olarak kalacaktı. Eve gitmek için artık Köztelek Sokağına sapmaları gerekiyordu. Bu küçük sessiz sokak, ilkyaz güneşi altında tatlı bir havaya bürünmüştü. Sokağın bir yanına kurulmuş olan tütün fabrikasından hafif hafif homurtular geliyordu. Köztelek Sokağında iki kişi gördüler. Yolun ortasında durup bekleyen iki kişi. Biri, güçlü kuvvetli Çonakoş, öteki de küçük, sarışın Nemeçek'ti.

Kol kola girmiş üç arkadaşının yaklaştığını gören Çonakoş, iki parmağını sevinçle ağzına sokup, tren düdüğünü andıran bir ısıklık çaldı. Bu ısıklık çalmak ona vergiydi. Dördüncü sınıftakilerden hiçbirisi öykünemiyordu ona. Dördüncü sınıf şöyle dursun, tüm okulda ancak bir iki kişi vardı bu

arabacı ıslığını becerebilen. Söylentiye bakılırsa, ancak kültür kolu başkanı çalabilirmiş bu ıslığı eskiden, ama dediğim gibi, o da eskiden, daha kültür kolu başkanı olmadan önce. Başkanlığa seçildikten sonra, kültür başkanının bir daha parmağını ağzına götürdüğü görülmemiş. Her çarşamba öğleden sonra kürsüde edebiyat öğretmeninin yanında oturan kültür kolu başkanı da ıslık çalacak değildi ya! Çonakoş, yine o tiz ıslığı çalmıştı. Çonakoş'a yaklaşan çocuklar, sokağın ortasında bir araya gelip toplandılar.

Çonakoş, küçük Nemeçek'ten yana döndü:

Onlara anlatmadın mı daha?

Hayır.

Neyi anlatacaktı? diye sordu ötekiler hemen.

Çonakoş, küçük sarışının yerine,

Dün müzede yine, el koydum yapmışlar! diye karşılık verdi.

Kimler?

Pastor Kardeşler var ya, onlar işte!

Bunun üzerine, bir sessizlik çöktü. Şeytan geçmişti sanki.

Bu derin sessizliğin nedenini anlamak için el koydum deyimimin ne anlama geldiğini bilmek gerekir. Bu deyim Budapeşte okul çocukları için önemli bir anlamı ve yeri vardır. Gücü kuvveti yerinde bir çocuk, kendinden daha güçsüz çocukların mile ya da benzeri oyunları oynadığını görür ve mile, ciciali ya da misket ele geçirmek isterse, yüksek sesle el koydum!, diye bağırır.

Bu deyim kullanıldı mı, gücüne güvenen çocuk mile, ciciali ve bu misketi savaş ganimeti diye ilan etmiş ve onları almasına engel olunursa, kuvvet kullanacağını açıklamış sayılır. Kısacası, el koydum demek, bir bakıma savaş ilan edildi demektir. Aynı zamanda, kuşatmalarda başvurulacak zorbalığın, kaba kuvvetin, yumruk hakkının, korsan egemenliğinin kısa yoldan özetlenmesi anlamını da taşır.

Söze ilk başlayan Çele oldu. Dehşete kapılarak,

Ne? dedi, el koydum mu yapmışlar?

Küçük Nemeçek işin önemini anlamış gibi,

Yaptılar ya, diye karşılık verdi.

Derken, bu kez de Gereb köpürdü:

Buna daha fazla göz yumamayız artık. Bir çaresine bakmalıyız diyorum, ama Boka baştan savıyor hep. Gerekeni yapmazsak bizi dövmeye kalkacaklar.

Sevinç ıslığını çalmak isteyen Çonakoş, iki parmağını ağzına götürdü. Hele bir ayaklanma söz konusu olsun, Çonakoş dünden hazırды. Ne var ki, Boka sıkıca tutup indirdi Çonakoş'un elini.

Kulaklarımızı sağır edeceksin, dedi. Sonra, ufaklık Nemeçek'e dönüp, ciddiyetle sordu:

Sen iyice bir anlatsana bakayım. Nasıl olmuş?

Şey işte, el koydum yapmışlar.

Peki ne zaman?

Dün öğleden sonra.

Nerede?

Müzedede.

Müzenin bahçesini böyle adlandırıyorlardı.

Şimdi ayrıntılarıyla anlat bakalım. Onlara karşı harekete geçmeden önce bütün gerçeği bilmemiz gerekir. Böylesine bir olayda kendisine en önemli görevin düştüğünü anlayan küçük Nemeçek, çok heyecanlanmıştı. Sık rastlanır bir şey değildi bu. Aslında çocukların gözünde Nemeçek ha var ha yoktu. Aritmetikteki sıfır gibi bir şeydi yani. Hiç kimse üzerinde durmazdı Nemeçek'in. Önemsiz, sıska, küçük bir oğlandı işte, hepsi o kadar... Bütün bunlardan ötürü, kurbanlık koyundan farkı yoktu. Nemeçek anlatmaya, ötekiler de baş başa verip dinlemeye koyuldular.

Şöyle oldu, dedi Nemecek. Öğle yemeğinden sonra müzenin bahçesindeydik. Vays, ben, Rihter, Kolnay, bir de Barabas. Önce Esterhazy Sokağında, top oynamak niyetindeydik. Ama top liseli çocukların olduğu için oynatmazlardı bizi. Barabas da; Hadi çocuklar, dedi, biz de müzeye gidip mile oynayalım öyleyse. Kalkıp müzeye gittik. Duvar dibinde mile oynamaya başladık. Her birimiz bir misket yuvarlıyor, kimin misketi daha önce yuvarlanan misketi vurursa, milelerin hepsini topluyordu. Sıraya girip misketleri yuvarlıyorduk. Duvar dibinde hemen hemen on beş mile toplanmıştı. İki de ciciali vardı aralarında. Oyunun ortasında Rihter, birden bağırıverdi: Kesin çocuklar, oyunu kesin, Pastor Kardeşler geliyor! Gerçekten de tam bu sırada Pastor Kardeşler köşeyi dönmüşlerdi. Elleri ceplerinde, başları önlerine eğilmiş, geliyorlardı.

Öyle de yavaş yürüyorlardı ki, kanımız dondu iliklerimizde. Ne yapsak boşunaydı, beş kişiydik, ama boşuna, o ikisi öyle kuvvetlidir ki, on kişiyi haklayabilirler. Hem beş kişi olduğumuzu da hesaba katmamalı. Tehlike baş gösterdi mi, Kolnay'ın tabanları yağlayacağı, Barabas'ın da onu izleyeceği kesindi. Kala kala üç kişi kalacaktık yani. Hem, belki ben de yağlardım tabanları, geriye iki kişi kalırdı. Beşimiz birden kaçsak bile bir şey değişmezdi. Pastorlar, o çevrenin en hızlı koşucularıdır. Bunu herkes bilir. Kaç kaçabilirsen, nasıl olsa yetişirlerdi bize. Pastorlar, dediğim gibi, geldiler işte; yaklaştılar, yaklaştılar ve iyice yaklaşıncaya az ötemizden milelere göz diktiler. Dönüp Kolnay'a: Bana bak, dedim, bunlar bizim milelere göz koydu. Vays en akıllımız ya, durumu kavradı hemen. Çocuklar, dedi, bu işin sonu el koydumdur! Oysa ben, kendi kendime diyordum ki, biz bunlara bir kötülük etmedik, herhalde onlar da bize kötülük etmez. Önce bir şey de yapmadılar zaten. Öylece dikilip oyunumuza baktılar. Kolnay kulağıma: Bana bak Nemecek, diye fısıldadı, oyunu kessek iyi olacak. Öyle ya, senin işine gelir elbette, dedim ben de ona. Attın, bir şey vuramadın nasıl olsa. Sıra bende şimdi. Kazanırsam bırakırız oyunu! Tam bu sırada Rihter bilyesini fırlattı, ama hem korkudan eli titrediği için, hem de gözü Pastorlarda olduğundan, vuramadı elbette. Pastorlar bana mısın demiyor, elleri ceplerinde, öyle dikilip duruyorlardı. Sıra bendeydi. Nişan aldım ve vurdum. Bütün mileleri kazanmıştım. Tam mileleri topluyordum ki—aşağı yukarı, otuz mile vardı—Pastor Kardeşlerin küçüğü şöyle bir ileri fırlayıp, el koydum! diye bağırdı bana. Doğrulunca bir de ne göreyim, Kolnay ile Barabas tabanları yağlamışlar bile, Vays da duvara yaslanmış, suratı kül gibi. Rihter'e gelince, o da kaçsın mı kaçmasın mı diye düşünüyor. Hele bir doğru yolu deneyeyim diye düşündüm: Rica ederim, dedim, buna hakkınız yok! Ama Pastor'ların büyüğü çoktan işe koyulmuş, mileleri cebe indirmeye başlamıştı bile. Küçüğü de göğsümden iteleyip: Yoksa duymadın mı! diye bağırdı. El koydum, dedik ya demin. Suspus olup kaldım elbette. Vays duvar dibinde ağlıyor, Kolnay ile Barabas da köşeden başlarını çıkarmışlar, ne oluyor diye bakıyorlardı. Pastor Kardeşler bütün mileleri toplayıp, hiç ses etmeden çekip gittiler. Olan biten bu işte.

Gereb öfkeyle,

Olur şey değil, diye söylendi.

Düpedüz eşkiyalık denir buna, dedi Çele.

Çonakoş, durumun gergin olduğunu belirtmek istercesine ıslığı bastırdı. Boka sessiz, sakın durmuş düşünüyordu. Hepsinin gözleri ondaydı. Arkadaşlarının aylardır yakındıkları, ama kendisinin bir türlü ciddiye almadığı bu işe şimdi ne diyecekti bakalım? Heyecanla bekliyorlardı. Bu büyük haksızlığın Boka'yı da çileden çıkardığı belliydi.

Hafif bir sesle,

Önce öğle yemeklerimizi yiyelim hele, dedi, sonra arsada buluşuruz, enine boyuna konuşuruz durumu. Bence de, olur şey değil!

Hepsinin hoşuna gitti bu. Şu anda Boka'yı çok sevimli buluyorlardı. Ona sevgi duyuyorlardı. Zeka fıskıran bakışlarını, savaş ateşini yansıtan pırıl pırıl kara gözlerini dikkatle izliyorlardı. Geç de olsa kafası kızdığı için, şu anda Boka'yı bir güzel kucaklayabilirlerdi.

Çocuklar evin yolunu tutmuşlardı. Bir yerden neşeli bir çan sesi geliyordu. Güneş ısıtıyordu. Her şey sevinç içindeydi ve güzel görünüyordu. Büyük olaylar karşısındaydılar. Hepsinin içinde bir şey yapmanın ateşi tutuşmuştu, hepsi de; Ne olacak acaba? sorusunun heyecanı içindeydiler. Çünkü Boka; Bir şey olacak dedi mi, o şey olurdu gerçekten.

Ülbi Caddesine doğru yürümeye başladılar. Çonakoş'la Nemeçek arkada kalmıştı. Boka dönüp baktığında, ikisi de tütün fabrikasının pencerelerinden birinin önünde duruyorlardı. İnce tütün tozu, kalın sarı bir tabaka halinde kaplamıştı pencere kenarını.

Enfiye derler buna, enfiye! dedi Çonakoş, ünlü ıslığını çalıp sarı tozdan bir tutam aldı, burnuna çekti. Küçük maskara Nemeçek kıkır kıkır gülmesin mi. O da bir tutam tütün tozu alıp incecik parmağının ucundan burnuna çekti. Hepsi de bu keşiflerinden sevinçli, hapsıra hapsıra yollarına devam ettiler. Çonakoş, top gibi gürlüyordu hapsirirken. Ufaklık sarı oğlana gelince, onun hapsirması öfkeli bir tavşanın sızlanmasıydı, o kadar. Bir yandan hapsiriyor, bir yandan gülüyor, sevinç içinde koşup duruyorlardı. Öylesine bir coşkuydu ki bu, o sakın ve ciddi Boka'nın bile, olur şey değil diye nitelendirdiği büyük haksızlığı unutmış gibiydiler.

.....

İKİNCİ BÖLÜM

Arsa... Ey dağlarda, ovalarda yaşayan, bir adımda ucu bucağı görünmez tarlalara ulaşabilen güçlü, kuvvetli, sağlıklı çocuklar! Siz ki, güzelim mavi göğün altında yaşamaya, sonsuz uzaklıklara alışkınsınız. Siz ki, koca apartman blokları arasında sıkışık yaşamak zorunda değilsiniz. Büyük kent çocuğu için, boş bir arsa ne demektir bilebilir misiniz? O çocuklar için arsa, ova demek, kır demek, bozkır demektir. Çürük tahta perdelerle, göklere yükselen apartmanlarla sınırlanmış küçücük bir toprak parçası, o çocuklar için sonsuzluk ve özgürlük demektir. Pal Sokağındaki o Arsada bu gün dört katlı bir apartman yükselmektedir. O Arsa, vaktiyle bir sürü çocuk için mutluluk demektir. Bu gerçeği Arsanın üzerine dikilmiş apartmandaki kiracıların bir teki bile bilmiyordu.

O sıralarda Arsa, bütün arsalar gibi, bomboştu. Pal Sokağı boyunca uzanan bir tahta perde vardı. Sağda, solda yüksek yapılar, arkada... arkada ise, Arsayı ilginç kılan, ona olağanüstü özellik kazandıran bir şey vardı. Evet, büyük bir toprak parçası, arkada Arsa ile birleşiyordu. Bu toprak parçasını, bir buharlı bıçkı firması kiralamıştı. Boydan boya odun istifleri yer alıyordu orada. Odunlar, dörtgen bloklar biçiminde üst üste yığılmıştı. Aralarından küçük yollar geçiyordu. Tıpkı insanı şaşırtan dolambaçlı yerler gibi. Bu suspus olmuş ve karanlık odun yığınları arasında birbiriyle kesişen tam elli, altmış daracık sokak. Bu keşmekeş içinde yolunu bulabilmek her babayiğidin harcı değildi. Zar zor da olsa bir yolunu bularak odun yığınının sıyrılıp çıkıldı mı, küçük bir alana ulaşılırdı. Bu alanın ortasında garip, esrarlı, küçük bir yapı vardı. Buharlı bıçkı makinesi, o küçük yapının içindeydi. Yazları bütün bu yapıyı çepeçevre sarıp sarmalayan asmanın yeşil yaprakları arasından uzanmış ince, kara bir baca, masmavi gökyüzüne düzenli aralıklarla bembeyaz bir buhar püskürttü. O küçük yapının önünde büyük odun arabaları dururdu. Bu arabalardan biri, zaman zaman saçak altına yanaşır, aradan çok geçmeden, bir gürültü kopardı. Bıçkı evinin damı altında küçük bir pencere vardı. Tahtadan bir oluk uzanırdı o pencereden. Araba pencerenin altına yanaştı mı, oluğun içinden parça odunlar hızla dökülürdü. Hem de öyle bir hızla ki, oluktan yağmur suyu akıyor sanılırdı.

Araba tepeleme odun dolunca, arabacı bir şey söylerdi. O zaman bacanın puflaması kesilir, küçük bıçkı evine bir sessizlik çökerdi. Derken, arabacı atlarını dehler, araba yola koyulurdu. Sıra gelirdi öbür boş ve aç gözlü arabaya. Kara demir baca yeniden buhar püskürtmeye başlardı. Ve oluktan yine odunlar dökülürdü. Yıllardır böyle sürüp gidiyordu bu iş. Küçük bıçkı evindeki bıçkı ne kadar odun biçerse biçsin, koca koca arabalar hep yeniden odun getiriyordu. Büyük avludaki odun yığınları eksilmediği gibi, buharlı bıçkı da gıcirtısını kesmiyordu. Küçük bıçkı evinin önünde,

güdükleşmiş bir iki dut ağacı dikiliydi. Bu ağaçlardan birinin yanbaşıda da küçücük bir tahta kulübe uydurulmuştu. Bekçi Yano, bu kulübede oturur, geceleri çalmasınlr ya da tutuşturmasınlr diye, odunları beklerdi. Kent çocukları için yeryüzünde bundan daha uygun bir oyun alanı düşünülemezdi. Kızılderili oyunları için, daha elverişli bir yer olabileceği akıllarının köşesinden bile geçmiyordu. Pal Sokağındaki bu Arsa harikaydı doğrusu. Arsa, Amerika'daki otlakların yerini tutuyor, öbür bölüm, yani odun deposu da, bambaşka bir dünya oluştıuruyordu. İsterlerse kent, isterlerse orman, dağlık ya da kayalık, kısacası o gün oynayacakları oyuna göre değişen bir dünya... Odun deposunun savunmadan yoksun bırakılmış bir yer olduğunu sanmayın sakın. Odun yığınlarının tepesinde kaleler mi istersiniz, siperler mi? Hangi noktasının sağlamlaştırılacağına Boka karar verir, Çonakoş ile Nemeçek de siperleri yaparlardı. Dört ya da beş noktada kaleler kurulmuştu. Her kalenin bir komutanı vardı. Sonra, yüzbaşılar, üsteğmenler, teğmenler. Hepsi birden bir ordu oluştıuruyordu. Erlere gelince, ne yazık ki er olarak tek bir kişi vardı ancak. Bütün bir ordunun yüzbaşıları, üsteğmenleri, teğmenleri sadece tek bir kişiye buyruk veriyorlar, tek bir eri cezalandırıyor, bu tek eri tutukluyorlardı. Bu biricik erin Nemeçek, ufaklık sarışın Nemeçek olduğunu anlamışsınızdır herhalde. Yüzbaşılar, üsteğmenler, teğmenler Arsada yüz kez de karşılaşsalar, içten bir şekilde selamlaşırlardı. Şöyle elleriyle kasketlerinin kenarına bir dokunur, --selam--derlerdi sadece.

Ama, Nemeçek öyle mi ya? Zavallı Nemeçek bir subayla karşılaşınca hemen esas duruşa geçmek, dimdik durup sert bir selam vermek zorundaydı. Yanından kim geçse azarlamadan edemezdi Nemeçek'i.

Ne biçim duruş bu? Topuk bitıştır. Göğüs dışarı, karın içeri! Hazrol!

Nemeçek, severek boyun eğderdi hepsine. Kayıtsız şartsız boyun eğmek kimi çocukların hoşuna gider. Ama çocuklar çoğunlukla buyruk vermeyi sever. Eh işte, böyledir insanlar. Bunun içindir ki, Arsadaki çocukların tümü subayken, sadece Nemeçek acemi erdi içlerinde. Öğleden sonra saat üç sıralarında Arsada kimsecikler yoktu. Bekçi kulübesinin önüne serilmiş çulun üzerine uzanmış olan bekçi Yano, mışıl mışıl uyuyordu. Yano hep gündüzleri uyur, geceleri odun istiflerinin arasında dolaşır, kalelerden birine tırmanır, gökteki ay'ı seyre daldardı. Buharlı bıçkı gıcırıyor, küçük kara baca bembeyaz dumanlar püskürtüyor, parça tahtalar kocaman arabanın içine dökölüyordu.

Saat üçe birkaç dakika kala, Pal Sokağına bakan kapı açıldı, Nemeçek içeri girdi. Cebinden bir parça ekmeık çıkarıp önce çevresine bir bakındı. Daha kimsenin gelmediğini görünce, ekmeğini rahat rahat yemeye başladı. Ama daha önce kapıyı dikkatle sürgülemeyi de unutmadı. Arsada uygulanan yasalar gereğiydi bu. Hem de yasanın en önemli maddelerinden biri. İçeri girerse, ardından sürgülemek zorundaydı kapıyı. Bu konuda hele bir dikkatsizliği görölsün, cezası kalede tutuklu kalmaktı. Çünkü Arsada tam bir ordu disiplini uygulanıyordu.

Bir taşın üzerine ilışen Nemeçek, bir yandan ekmeğini yiyor, bir yandan da ötekilerin gelmesini bekliyordu. Büyük olaylara gebe bir gündü. Havada bile büyük olayların kokusu vardı. Arsanın üyelerinden biri olmaktan büyük gurur duyuyordu Nemeçek. Pal Sokağı çocuklarının ünlü birliğine üye olmak az şey miydi? Ekmeğini yedikten sonra, can sıkıntısından kurtulmak için, odun istiflerinin arasında dolaşmaya başladı. İstifler arasındaki küçük yollardan birinde, ansızın Yano'nun kara köpeğı çıktı karşısına.

Hektor! diye candan bir sesle seslendi köpeğe.

Ama Hektor, bu candan çağrıya karşılık veremeyecek kadar keyifsizdi. Şöyle kısa yollu bir kuyruk sallamakla yetindi. Bizler de, tam bir selam vermek yerine bazan şapkamızın kenarına dokunuruz. İşte, köpeklerde de kuyruk sallamak aynı anlamdadır. Hektor, bir yandan koşarken, bir yandan da havlıyordu. Nemeçek ardından seğırtiverdi hemen. Bir odun istifinin dibinde duran Hektor şimdi daha öfkeli havlıyordu. Çocukların, üstünü kuvvetlendirdikleri bir odun

istifiydi bu. En yukarisinda parça tahtalardan bir göğüs siperi yapılmıştı. İnce bir sopanın ucunda da kırmızı—yeşil küçük bir bayrak dalgalanıyordu. Hektor odun istifine doğru atılıyor, aralıksız havlıyordu.

Nemecek, sıkı fıkı dostu olan Hektor'a,

Nen var canım, ne oluyorsun? diye sordu. Bu sıkı fıkı dostluğun nedeni Hektor'un kendisi gibi, ordunun rütbesizlerinden olmasıydı belki.

Nemecek başını kaldırıp kaleye baktı. Kimsecikler görünmüyordu. Ama birden, parça odunların arasında bir şeyin kıpırdamakta olduğunu hissetti sanki. Kaleye tırmanmaya başladı. Yarı yola ulaştığında, yukarda birisinin, odunlardan birini yerinden oynatmakta olduğunu duydu. Küt küt atıyordu yüreği, geri dönse ne iyi olurdu aslında. Ama aşağıya bakıp Hektor'u görünce, yeniden yüreklendi.

Korkma Nemecek, dedi kendi kendine. Dikkatle tırmanmayı sürdürdü. Her basamağı arkada bıraktıkça, kendini yeniden yüreklendiriyor, durmadan tekrarlıyordu:

Sakin korkma Nemecek, korkma sakın!.. Artık tepeye ulaşmıştı. Son bir kez daha: Korkma Nemecek, deyip, kalenin göğüs duvarını aşmak üzere adımını atıyordu ki, ayağı havada asılı kaldı korkudan, Aman Tanrım!

Can havliyle apar topar aşağı indi. Yüreği ağzına gelmişti. Yukarıya, kaleye baktı. Orada, en yukarda, bayrağın yanında, sağ ayağını kale duvarına dayamış Ferenc Atş, dimdik duruyordu. Baş düşmanları, amansız Ferenc Atş! Botanik Bahçesi çocuklarının önderi Ferenc Atş! Bol, kırmızı gömleği rüzgarda dalgalanıyordu. Dudaklarında o alaycı gülümsemesiyle, hafif bir sesle zavallı Nemecek'e seslendi:

Korkma Nemecek!

Nerde!.. Çoktan korku sarmıştı Nemecek'in içini. Nemecek tabanları yağladı. Hektor da ardından. Odun yığınlarının arasından koşarak Arsaya döndüler. İlkyaz rüzgarı, Ferenc Atş'ın alay eder gibi; Korkma Nemecek! diye bağırışını arkalarından onlara ulaştırmaya çalışıyordu sanki. Nemecek, Arsaya ulaşip da dönüp arkasına baktığında, Ferenc Atş'ın kırmızı gömleği odun yığını üzerinde görünmüyordu artık. Ama, kalenin burcundaki bayrak da yok olmuştu. Çele'nin kızkardeşinin diktiği kırmızı—yeşil küçük bayrağı, Ferenc Atş alıp gitmiş olmalıydı. Acaba odun yığınları mı saklıyordu Ferenc'i? Yoksa hemen bıçkı atölyesinin yanındaki Maria Sokağına mı çıkmıştı? Sakın iki arkadaşıyla, şu Pastor Kardeşlerle birlikte herhangi bir yere saklanmış olmasındı. Pastor Kardeşlerin de burada olabilecekleri düşüncesi Nemecek'in içini ürpetti. Pastor Kardeşlerle karşılaşmanın ne demek olduğunu çok iyi biliyordu artık. Ferenc Atş'ı bu kadar yakından ilk kez görmüştü. Ondan korkmuştu korkmasına, ama doğrusu hoşuna da gitmişti. Geniş omuzlu, esmer bir oğlandı, kırmızı gömlek de pek yakışmıştı ona. Öyle bir gömlekti ki, Ferenc'e savaşçı havası veriyordu. Botanik Bahçesi çocukları, önderlerine benzemek için hep kırmızı gömlek giyerlerdi.

Tahta perdenin kapısına, düzenli aralıklarla dört kez vuruldu. Nemecek, rahat bir soluk aldı. Bu, Pal Sokağı çocuklarının parolasıydı. Nemecek, sürgülü kapıyı açtı. Gelenler, Boka, Çele ve Gereb'di. Nemecek, korkunç haberi vermek için zor tutuyordu kendini. Ama, sıradan bir er olarak, üstegmenleri ile yüzbaşısına ne borçlu olduğunu da unutmamıştı. Onun için, hemen hazır ol durumuna geçip dimdik durarak selam verdi.

Selam! Yeni bir haber var mı? diye sordu çocuklar.

Derin bir soluk alan Nemecek, bütün olan biteni bir çırpıda sayıp dökebilse ne iyi olurdu.

Korkunç? diye bağırdı.

Korkunç olan ne?

Müthiş bir şey. İnanmayacaksınız.

Peki, ama ne?

Ferenç Atş buradaydı.

Çocuklar şaşakaldılar. Yüzleri ciddileşmişti.

Olamaz, dedi Gereb.

Nemeçek elini kalbine götürdü.

Vallaa!

Yemin etme! diyen Boka, sözlerine ağırlık verebilmek için komutu bastırdı: Hazrol!

Nemeçek topuk vurdu. Boka yanına yaklaştı.

Neler gördün? Tekmil ver bakayım.

Yollar arasında dolaşırken köpeğin havladığını duydum, diye tekmil vermeye koyuldu Nemeçek.

Köpeğin ardından gidince, orta kalede bir takırtı duydum. Kaleye tırmandım. Ferenc Atş, kırmızı gömleği sırtında, oradaydı.

Yukarda mı duruyordu yani? Kalede mi?

Evet.

Ufaklık sarışın oğlan, yemin etmek üzereydi. Elini havalandırmıştı bile, ama Boka'mn sert bakışıyla karşılaşınca, kolunu indirip devam etti:

Bayrağı da alıp gitti.

Bayrağı mı?

Evet.

Dördü birden ileri atıldılar. Nemeçek en arkadaydı. Hem rütbesiz olduğu için, hem de Ferenc Atş hala odun yığınları arasındadır diye düşündüğü için. Kale önüne varınca durdular. Gerçekten de, bayrak görünmüyordu. Direği de yoktu. Herkes sinirliydi. Yalnız Boka sakindi. Çele'den yana döndü Boka.

Kızkardeşine söyle, bir bayrak daha diksin bize, sabaha hazır olsun.

Başüstüne, ama yeşil kumaşı kalmamış sanırım.

Boka sakın bir sesle sordu:

Beyaz kumaşı var mı?

Var.

Öyleyse kırmızı—beyaz bir bayrak diksin bize.

Bundan böyle bayrağımız kırmızı—beyaz olacak.

İş çözülmüş oluyordu böylece.

Gereb, Nemeçek'e seslendi:

Er Nemeçek!

Buyur!

Yasamızın maddelerini değiştirirsin yarın. Rengimiz kırmızı—yeşil değil, kırmızı—beyaz olacak artık.

Başüstüne üsteğmenim.

Gereb, başından savarcasına dimdik duran sarışın oğlana şöyle bir el salladı.

Rahat!

Küçük sarışın, rahata geçti. Kaleye tırmanan çocuklar, Ferenc Atş'ın bayrak direğini kırmış olduğunu gördüler. Direk, bir çiviyle çakılmıştı kale burcuna. Kırılan direktan arta kalan küçük parça ise hala yerinde duruyordu.

Haayt, hooo! Haaayt, hooo!

Pal Sokağı çocuklarının parolasıydı bu. Anlaşılan ötekiler de gelmiş, onları arıyorlardı şimdi.

Er Nemeçek! diye seslendi Çele.

Buyur!

Çocuklara karşılık ver!

Başüstüne teğmenim.

Nemecek iki elini huni gibi yapıp, ince çocuk sesiyle bağırdı:

Haaayt, hooo! Haaayt, hooo!

Sonra, kaleden inip Arsaya yöneldiler. Ötekiler de gelmişti. Çonakoş, Vays, Kolnay ve bir iki kişi daha. Boka'yı görünce esas duruşa geçtiler. Eh Boka komutanlarıydı ya.

Selam! diyerek selamladı Boka.

Kolnay, topluluktan ayrıldı.

Biz geldiğimizde kapıyı sürgülü bulmadığımızı arz ederim. Yasamız uyarınca kapının sürgülü olması gerekir. Boka, adamlarına sert sert baktı. Onlar da aynı biçimde Nemecek'e baktılar. Nemecek elini kalbine götürmüş, kapı_____yı açık bırakmadığı üzerine yemine hazırlanmıştı bile.

Boka, daha atik davranıp sordu:

En son kim girdi içeri?

Sessizlik. Hiçbiri sonuncu olarak girmemişti içeri. Bir an hepsi suspus olup kaldılar. Derken, Kolnay karşılık verince, Nemecek'in yüzü aydınlandı.

En son giren yüzbaşımı.

Ben mi? diye sordu Boka.

Evet, yüzbaşım.

Boka, şöyle bir düşündü.

Haklısın, dedi. Gerçekten de kapıyı sürgülemeyi ben unuttum. Adımı kara deftere geçirin, üsteğmenim. Bunu söylerken Gereb'den yana dönmüştü. Gereb cebinden kara kaplı küçük bir not defteri çıkardı, büyük harflerle YOHAN BOKA diye yazdı deftere. Neden yazdığını unutmamak için de—kapı—diye not düştü yanına. Çocukların hoşuna gitti bu. Boka dürüsttü. İnsanın kendi kendini cezalandırması, mertliğin zor rastlanır örneklerindendir. Latince dersinde bile rastlanmazdı böylesine, hani mertliklerinden sık sık söz edilen Romalıların geçtiği Latince dersinde.

Ama, ne de olsa Boka da insandı. Onun da zayıf yanları olacaktı elbette. Kendisini kara deftere yazdırmıştı, ama bir süre sonra, kapının açık kaldığını bildirmiş olan Kolnay'dan yana döndü: Sen de zevzeklik etmesen çok iyi olacak! Yaptığı gammazlıktan ötürü Kolnay'ın adını da deftere yaz, üsteğmen. Üsteğmen, korku salan o kara kaplı not defterini yeniden ele alıp Kolnay'ın adını yazdı bu kez de. Nemecek'e gelince, o arkalarda bir yerde durmuş, bu kez yazılmaktan nasılsa kurtuldu diye sevinçten zıp zıp zıplayacaktı neredeyse. Kara kaplı defterde Nemecek'in adından başka bir ada kolay kolay rastlanmazdı. Her zaman ve her fırsatta onun adı geçirilirdi deftere. Her cumartesi oturum yapan adalet divanı hep onu yargıladı. Başka çaresi de yoktu çünkü. Rütbesiz tek er, Nemecek'ti.

Biraz sonra büyük toplantıya sıra geldi. Birkaç dakika içinde gerçek ortaya çıktı: Kızıl Gömleklilerin önderi Ferenc Atş, Arsanın ortasına dek ilerlemeyi göze almış, orta kaleye tırmanmış ve bayrağı alıp götürmüştü. Herkes öfke içindeydi. Heyecan uyandıran haberi hep yeni yeni ayrıntılarla dile getiren Nemecek'in çevresine doluştu bütün çocuklar.

Peki sana bir şey söyledi mi?

Elbette söyledi.

Ne dedi?

Seslendi bana.

Nasıl seslendi?

Nasıl olacak? Korkmuyor musun Nemecek! diye bağırdı.

Tam bu sırada, esaslı bir yutkundur sarışın oğlan. Doğru haber vermediğinin farkındaydı çünkü. Öyle ya, aslında gerçeğin tersini söylüyordu. Sanki çok yürekli davranmış da, gösterdiği yürekliliğe Ferenc Atş bile hayranlık duymuş ve sormadan edememişti: Korkmuyor musun Nemecek?

Peki korkmadın mı gerçekten?

Ne korkacağım? Ben kaleye yaklaşıncı Fereng öbür yandan inip tabanları yağladı işte.

Gereb sözünü kesti Nemecek'in:

Doğru söylemiyorsun sen. Fereng Atş şimdiye dek hiç kimseden kaçmamıştır. Boka, şöyle bir baktı Gereb'e,

Sen de çok güzel savunuyorsun onu, dedi.

Gereb, tatlı bir sesle,

Fereng Atş'ın Nemecek'ten korkması pek akla yakın değil demek istiyorum, diye kendini savunmaya çalıştı. Bütün çocuklar gülüşmeye başladılar. Gerçekten de akla yakın değildi bu iş.

Nemecek şöyle bir gerileyip omuz silkti. Boka ortaya çıktı:

Çocuklar, birşeyler yapmalıyız. Bugün, nasıl olsa seçim günümüz. Tam yetkili bir başkan seçelim. Seçilen başkanın buyruklarına körü körüne uyulacağını şart koşalım. Bu işin sonunda savaş çıkabilir. Gerçek bir savaştaki gibi, uzun süreli kararlar alabilecek biri gerekli. Er Nemecek, ileri çık! Burada kaç kişi varsa o kadar oy pusulası kes. Herkes, başkan olmasını istediği kişinin adını pusulaya yazsın. Pusulaları bir kasketin içine atarız, en çok oy toplayan, başkan olur.

Yaşşaa! diye bağırıldılar hep bir ağızdan. İki parmağını ağzına sokan Çonakoş, harman makinesinin düdüğünü andıran tiz bir ıslık çaldı. Not defterlerinden yapraklar koparıldı. Vays kurşunkalemini çıkardı. Pusulaları toplamak onuru, hangi kaskete tanınacak diye kavgaya tutuşanlar bile oldu. Dalaşmaya meraklı Kolnay ile Barabas, az kalsın birbirlerine giriyorlardı.

Barabas'ın kasketi yağlıdır, onun için uygun olmaz, diyordu Kolnay.

Buna karşılık Barabas da, Kolnay'ın kasketinin daha yağlı olduğunu ileri sürüyordu. Hemen, yağ miktarı konusunda denemeye girişildi. Bir çakıyla iki kasketin de deri astarını kazıdılar. Bir sonuca varılmadan, Çele, kendi küçük, kara kasketini genel çıkar adına ortaya koydu. Şapka dendi mi, Çele'nin şapkasının üstüne yoktu. Nemecek pusula dağıtımına girişeceği yerde, dikkatlerin kendi üzerine çevrilmesinden yararlanarak, pusulaları kirli elinde sıkı sıkı tutup ileri çıktı. Esas duruşa geçip titrek bir sesle konuşmaya başladı:

Burada, rütbesiz kalan tek görevli benim. Yüzbaşım, haksızlık olmuyor mu bu? Birliğimiz kurulduğundan bu yana herkes subaylığa yükseldi. Bir ben böyle acemi er kaldım, önüne gelen bana buyuruyor... Her iş benden bekleniyor... sonra...

Sözün burasında gözyaşlarını tutamayıp ağlamaya başladı.

Çele, yukarıdan alan bir tavırla,

Birlikten çıkaralım bunu, dedi. Ağlıyor.

Arkadan bir ses yükseldi:

Zırlıyor.

Hep birden gülmeye başladılar. Tabii, Nemecek daha da fenalaşıyordu. Çok üzgün olduğu için kapıp koyverdi gözyaşlarını. İçini çekerek kekeliyordu:

Hele... hele... kara kaplı... deftere... bakın da görün... hep... hep ben yazılım o... o deftere... kö... köpekten... farkım yok...

Boka, sakın bir sesle,

Şu ağlamayı hemen kesmezsen bizimle gelemezsin, bilmiş ol, dedi. Bebelerle işimiz yok bizim.

Nemecek'in bebeğe benzetilmesi etkisini gösterdi. Korkudan ödü patlayan ufaklık sarı oğlan, ağlamayı kesti hemen. Yüzbaşı, elini Nemecek'in omzuna koydu:

Sıkı çalışırsan, sicilin de iyi olursa, belki mayısa subay olursun. Şimdilik er kalacaksın.

Bu konuda görüş birliğine varılmış oluyordu böylece. Çünkü, Nemecek hemen bugünden subaylığa yükseltile, işin şakası kalmayacaktı. Kime buyruk vereceklerdi o zaman?

Tam bu sırada, Gereb'in tiz sesi yükseldi:

Er Nemecek, şu kalemi bir yont bakalım!

Vays'ın Nemecek'e uzattığı kurşunkalemin ucu, cepteki milelerden ötürü kırılmıştı. Kalemi alan er, gözleri ıslak, yüzü ağlamaklı, dimdik durup yontmaya koyuldu. Kurşunkalemi, içini çeke çeke yonttu, yonttu... Hincını kaleminden alıyordu. İçini dolduran keder biraz daha hafifledi. Kalemi... yonttum, üsteğmenim.

Kalemi verip, derin derin içini çekti. Bu derinden gelen iç çekişlere bakılırsa, er Nemecek şimdilik subaylığa yükselmekten vazgeçmiş görünüyordu.

Pusulalar dağıtıldı. Herkes bir kenara çekildi. Çünkü, büyük ve önemli bir olaydı bu. Sonra, pusulaları toplayan Nemecek, hepsini birden Çele'nin şapkasına attı. Nemecek şapkayı dolaştırı dursun, Barabas da Kolnay'ı dürtüyordu bir yandan.

Bu da yağlı ha!

Kolnay, şapkanın içine bir göz attı. Gerçekten, hiç de utanacak halde değillerdi: Çele'nin şapkası bile böylesine yağlı olduktan sonra...

Boka, toplanan pusulaları okuyor, okuduklarını yanında duran Gereb'e teslim ediyordu. Tam on dört pusula vardı. Sırayla okuyordu:

Yohan Boka, Yohan Boka, Yohan Boka, Dezider Gereb!

Çocuklar bakıştılar. Bu sonuncusunun Boka'nın oy pusulası olduğu kesindi. Boka, incelik gösterip kendi oyunu Gereb'e vermişti. Birkaç tane Gereb daha. Böylece on bir oy Boka'ya, üç oy da Gereb'e çıktı. Gereb, tedirgin bir halde güldü. İlk kez, açıktan açığa Boka'nın karşısında yer almış oluyordu. Şu üç oy da hoşuna gitmişti doğrusu. Gelgelelim, üç oydan ikisi Boka'yı biraz incitmişti. Onu istemeyen iki kişi kim olabilir acaba, diye düşündü bir an, ama üzerinde durmadı. Beni başkanlığa seçtiniz demek?

Yaşasın! sesleri yükselirken, Çonakoş da ıslığı bastırdı. Nemecek'in gözleri hala yaşlıydı, ama o da: Yaşa! diye bağırmaktan geri kalmadı. Hem de büyük bir heyecanla! Boka'yı çok severdi çünkü.

Başkan bir el etti şöyle. Konuşacaktı:

Sağolun çocuklar, dedi. Hemen işe başlayalım. Hepimiz biliyoruz artık. Şu kızıl gömleklilerin niyeti kötü, arsamızı almak istiyorlar bizden. Dün, Pastor Kardeşler bizimkilerin milelerini çalmışlar, bugün de Ferenc Atş buralara kadar sokulmuş, bayrağımızı alıp gitmiş. Er ya da geç, bizi atmaya girişecekler buradan. Ama biz, topraklarımızı sonuna kadar savunacağız.

Çonakoş kükremekte gecikmedi:

Yaşasın arsamız!

Kasketler havaya fırlatıldı. Herkes heyecanlanmış, olanca gücüyle haykırıyordu:

Yaşasın arsamız!

Güzelim bahar güneşi altındaki arsa ile odun yığınlarını bakışlarıyla oksuyorlardı sanki. Şu bir karış toprak parçasına duydukları sevgi gözlerinde ışıyordu. Sıra savaşılmaya gelince, bütün güçleriyle savaşılmaya hazırlardı. Arsaya duydukları sevginin yurt sevgisinden farkı yoktu.

Yaşasın Arsamız! yerine, Yaşasın yurdumuz! diye haykırmış da olabiliyorlardı.

Boka, sözünü sürdürdü:

Ama onlar buraya gelmeden, biz onlara, Botanik Bahçesine gideceğiz.

Başka bir gün olsa, çocuklar böyle yiğitçe tasarı karşısında belki de korkuya kapılırlardı. Ama, şu coşkulu anın heyecanıyla hep bir ağızdan haykırdılar:

Gideriz!

Herkes gideriz diye kükreyince, Nemecek de onlara katılmakta gecikmedi:

Gideriz!

Hoş, sıra gitmeye geldi mi, nasıl olsa Nemecek arkalarından seğirtecek, subay ceketlerini taşıyacaktı. Odun yığınlarının arasından, şarabı fazla kaçırdığı anlaşılan birisinin kısık sesi yükseldi:

Gideriz!

Çocuklar şöyle bir baktılar. Ne görsünler? Bekçi Yano, ağzında piposu, sırtıyor. Hemen yanbaşında da Hektor. Çocuklar kahkahayı bastılar. Bekçi Yano da onların yaptığını yapmakta gecikmedi. Şapkasını havaya fırlatıp kükredi:

Gideriz be!

Resmi işler böylece sona ermiş oluyordu. Şimdi sıra gelmişti top oynamaya. İçlerinden biri bağırdı:

Er Nemeçek, depoya gidip raketlerle topu getir bakalım!

Nemeçek, depoya koştu. Odun yığınlarının altını depo diye kullanıyorlardı. Odun yığınlarından birinin altına dalan Nemeçek, topla raketleri çıkardı.

Odun yığınının bir yanında Yano, onun yanında da Barabas ile Kolnay duruyordu. Barabas, Bekçi Yano'nun şapkasını eline almış, Kolnay'a uzatmıştı. Kolnay da yağ denemesi yapıyordu şapka üzerinde. Bekçi Yano'nun şapkası bütün rekorları kırmıştı doğrusu.

Boka, Gereb'e yaklaştı.

Üç oy da sen aldın, dedi.

Evet, diye karşılık verdi Gereb gururla. Ve Boka'nın gözlerine dik dik baktı.

.....

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Öbür gün ikinci vakti, stenografi dersinden sonra, savaş planı hazırdı. Ders, saat beşte bitmiş, sokak lambaları yanmıştı. Okuldan çıkarlarken şöyle konuştu Boka:

Saldıraya geçmeden önce, bizim de onlar kadar yürekli olduğumuzu göstermemiz gerek. En yiğit iki adamımı alıp Botanik Bahçesine gideceğim. Onların adasına kadar sokulup şu kağıdı bir ağaca çivileyeceğiz. Cebinden çıkardığı kırmızı bir kağıtta kocaman harflerle şunlar yazılıydı:

PAL SOKAĞI ÇOCUKLARI BURADAYDILAR.

Hepsi de kağıda saygı ve gururla baktılar. Çonakoş stenografi derslerine girmiyordu, ama içindeki merak onu da sürüklemişti buraya.

Şu kağıda birkaç da ağır söz yazsak iyi olurdu bence, dedi.

Boka, başını salladı:

Doğru olmaz. Bayrağımızı çalan Ferenc Atş'ın yaptığını da yapmayacağız. Biz, onlara kendilerinden korkumuz olmadığını göstereceğiz. Bir de, toplantılarını yaptıkları, silahlarını sakladıkları bölgeye girebileceğimizi kanıtlayacağız. Bu kırmızı kağıt bizim kartvizitimiz yerine geçecek.

Onlara kartvizitimizi bırakıp döneceğiz.

Çele söze karıştı:

Duyduğuma göre her akşam bu saatlerde adada toplanıp, hırsız—polis oyunu oynuyorlarmış. Zararı yok. Aslında, Ferenc Atş da bizim arsada bulunacağımız saatte geldi, bilerek geldi yani. İçinizde korkanlar varsa benimle gelmesin.

Ama, kimsenin korktuğu falan yoktu. Hatta Nemeçek bile yiğitleşmişti bu konuda. Belliydi halinden. Subay olabilmek için göze girmek istiyordu.

Şöyle bir tafralanarak ileri çıktı.

Ben de seninle geliyorum.

Okul yolunda esas duruşa geçmesi gerekmiyordu.

Ama, Arsada olsalar başkaydı, orada disiplin aranırdı.

Burada hepsi eşitti.

Çonakoş da çıktı ileri.

Ben de geliyorum.

Islık çalmayacağına söz ver öyleyse.

Söz veriyorum. Yalnız... Yalnız son bir kez çalmama izin verin.

Öyle olsun, hadi çal bakalım.

Ve Çonakoş ıslığı bastı. Hem öylesine yüksek sesle ve coşkuyla çaldı ki, sokaktan gelip geçenler dönüp bakmaktan kendilerini alamadılar.

Oh, dedi Çonakoş, içimdeki bütün ıslığı boşalttım doğrusu.

Sen de geliyor musun?

Boka, Çele'ye döndü:

Hayır, dedi Çele, gelemem, saat altıda evde olmam gerekiyor. Dersin kaçta bittiğini biliyor annem. Bugün geç kalırsam, bir daha hiçbir yere bırakmaz beni. Bunu düşünmek bile ürkütüyordu Çele'yi. O zaman her şeyin sonu geldi demekti. Arsanın da, üsteğmenliğin de sonu geldi demekti.

Eh, sen kal öyleyse. Ben Çonakoş ile Nemeçek'i alırım yanıma. Yarın sabah okulda öğrenirsiniz olup bitenleri.

El sıkıştılar. Boka'nın aklına bir şey gelmişti:

Baksanıza çocuklar... Gereb derste yoktu bugün değil mi?

Yoktu.

Hasta falan olmasın?

Bilmem ki. Öğleyin birlikte gittik eve. Görünürde hiçbir şeyi yoktu.

Gereb'in tutumu, Boka'nın hoşuna gitmemişti. Kuşku uyandıran bir hali vardı Gereb'in. Dün ayrılırlarken de çok garip ve anlamlı bakmıştı yüzüne. Boka, bu toplulukta kaldıkça, kendisinin bir baltaya sap olmayacağını düşünüyordu belki de. Boka'yı kıskanıyordu herhalde. Gereb kendisini daha atılgan ve gözüpek buluyor, Boka'nın sakın, akıllı uslu halini beğenmiyordu. Kendisini, ondan üstün gördüğü ortadaydı.

Eh, ne yaparsın... diye söylenen Boka, iki çocukla birlikte yola koyuldu. Çonakoş yanbaşıda ciddi ciddi yürüyordu.

Nemeçek neşeliydi, mutluluk içindeydi. Sevinçten kabına sığmadığı için sonunda Boka'dan azar bile işitti.

Kendine gel Nemeçek! Sirke mi gidiyoruz sanıyorsun.

Çok tehlikeli bir işe giriyoruz. Pastor Kardeşleri bir düşünsene!

Pastor Kardeşlerin sözü edilince küçük sarışında şafak attı. Aslında Ferenc Atş da dehşet saçan bir gençti, hatta liseden kovulduğu bile söyleniyordu. Gücü kuvveti yerindeydi. Müthiş de gözüpekti. Ama Nemeçek'in gözünde yine de candan ve dost bir yanı vardı. Oysa, Pastor Kardeşler öyle miydi? Onlar hep başları önlerinde gelirler, karanlık ve iğneleyen bir bakışla bakarlardı. Esmer, güneş yanığı olan bu iki kardeşin yüzlerinin güldüğünü gören olmamıştı. Pastor Kardeşlerden korkulurdu. Bu bir gerçektir.

Üç çocuk, hızlı adımlarla Ülbi Caddesi boyunca yürüdüler.

Akşam erken oluyordu. Ortalık kararmaya yüz tutmuştu. Caddedeki sokak lambaları yanmıştı bile. Böyle alışılmamış bir saatte dışarda olmak, çocukları heyecanlandırıyordu. Aslında, öğle yemeğinden sonra oynarlar, bu saatlerde çoktan evlerinde, kitaplarının başında olurlardı. Sessiz sedasız, yan yana yürüyorlardı. On, on beş dakika sonra Botanik Bahçesine ulaşmışlardı artık. Duvarın ardındaki kocaman ağaçların dalları onları korkutmak istercesine uzanmıştı. Rüzgar, körpe yapraklar arasında ılık çalıyordu. Derinlerden garipsi hışırtılar geliyordu. Esrarlı bir şekilde kapalı duran büyük kapısıyla o kocaman bahçe karşılarındaydı işte. Yürekleri ha durdu ha duracaktı. Nemeçek kapıyı çalmak istedi.

Aklını mı kaçırdın sen! Bırak kapıyı çalmayı! dedi Boka. Geldiğimizi hemen anlarlar, üzerimize gelirler sonra... Hem nasıl olsa kapıyı da açan olmaz bu saatte.

Peki nasıl gireriz içeri?

Boka, duvarı gözden geçirdi.

Duvardan mı atlayacağız?

Evet.

Böyle buradan. Ulbi Caddesinden mi?

Hayır. Bahçeyi dolaşırız. Arkadaki duvar çok daha alçak.

Taştan duvarın az ötede tahta perdeye dönüştüğü karanlık, küçük bir sokağa saptılar. Tahta perde boyunca yürüyüp tırmanmak için uygun bir yer aradılar. Sokaktaki lamba ışığının pek etkili olmadığı bir yerde durdular. Tahta perdenin hemen ardında büyük bir akasya ağacı vardı. Buradan tırmanırsak, akasyanın yardımıyla aşağı inebiliriz, dedi Boka. Hem ağacın üstüne çıkıp dört bir yanı gözden geçirebiliriz. Bakalım yakındalar mı? Öbür ikisi de bu görüşe katılıverdi. Çonakoş eğilip eliyle tahta perdeye yaslandı. Çonakoş'un omuzlarına çıkan Boka, bahçeye bir gözattı. Bahçede derin bir sessizlik vardı. Kıpırtı bile yoktu. Yakında hiç kimsenin bulunmadığına aklı yatan Boka, el etti.

Nemeçek, Çonakoş'a fısıldadı:

Kaldır onu yukarı.

Çonakoş, Boka'yı kaldırdı. Başkan tahta perdeye tırmanırken çürümeye yüz tutmuş tahtalar, ayaklarının altında çatırdamaya başladı.

Atla, diye fısıldadı Çonakoş.

Bir iki çatırtı daha duyuldu. Az sonra da Boka'nın boğuk bir sesle yere düştüğü duyuldu. Onun ardından Nemeçek tırmandı. İkisini izleyen Çonakoş da akasyaya çıkıverdi hemen. Köy çocuğu olduğu için tırmanmak ona vergiydi.

Öbür ikisi aşağıdan sordular:

Bir şey görüyor musun?

Ağacın tepesinden boğuk bir ses karşılık verdi:

Çok şey göremiyorum, ortalık karanlık.

Adayı görüyor musun?

Evet.

Kimse var mı orada?

Dalların arasından dikkatle sağa sola eğilen Çonakoş, çevreyi iyice gözden geçirdi.

Ağaçlar kapadığı için Adada görünen bir şey yok...

Ama köprüde...

Sonra sustu, bir dal daha yukarı tırmandı.

Şimdi çok iyi görüyorum. Köprüde iki kişi var.

Öyleyse oradalar, dedi Boka hafif bir sesle. Köprüdekiler nöbetçilerdir.

Sonra dallar çatırdadı. Çonakoş ağaçtan indi. Üçü, baş başa verip, ne yapacaklarını düşündüler. Görülmemek için bir fundanın ardına gizlenip, fısıldaşmaya başladılar.

En iyisi, fundalar arasından kale yıkıntısına yaklaşmak, dedi Boka. Tepenin sağında bir yıkıntı vardır, bilirsiniz. Orayı tanıdıklarını belirtmek için öbür ikisi başlarını salladılar.

İyi saklanırsak, fundaların arasından yıkıntıya kadar gidebiliriz. İkimizden biri tepeye tırmanıp gözcülük eder. Kimse yoksa, tepeden aşağı sürünürüz. Tepe, göle çok yakındır. Göl kıyısındaki sazların arasına gizleniriz. Sonra ne yapacağımızı orada kararlaştırırız. İki pırıl pırıl göz Boka'ya dikilmişti. Boka'nın her sözünü Nemeçek ile Çonakoş, kutsal kitaptan çıkmış bir söz gibi benimserlerdi.

Anlaştık mı? diye sordu Boka.

Evet, diye karşılık verdiler.

Öyleyse ileri! Arkamdan gelin. Buraları iyi tanırım.

Bunu söyledikten sonra, alçak fundaların arasından emeklemeye başladı. Öbür ikisi daha yeni çömelmişlerdi ki, uzaktan keskin ve uzun bir ıslık sesi geldi.

Bizi gördüler, diyen Nemecek sıçrayıp yerinden kalktı.

Yat aşağı, yere yat! diye komut verdi Boka. Üçü birden otların arasına uzandılar. Soluklarını kesip, ne olacak bakalım diye beklediler... Gerçekten görülmüşler miydi acaba?

Ama gelen olmadı. Ağaçların arasında rüzgar hışırdıyordu, o kadar.

Bir şey yok canım, diye fısıldadı Boka.

Tam bu sırada, hava bir ıslık sesiyle yeniden yırtıldı. Yine beklediler, ama gelen olmadı. Bir fundanın dibinde duran Nemecek, titreyerek konuştu:

Ağaçtan gözetlemek gerekirdi.

Haklısın. Ağaca çık Çonakoş!

Çonakoş kedi gibi tırmanmıştı bile akasyaya.

Ne görüyorsun?

Köprüde kımıldayan birileri var... Dört kişi oldular şimdi... İki Adaya geri döndü.

Öyleyse her şey yolunda, dedi Boka. Aşağı in. ıslık sesi, köprüdeki nöbetçilerin değiştirilmesiyle ilgili. Çonakoş ağaçtan indi. Üçü birden tepeye doğru tırmanmaya başladılar. Büyük, esrarlı Botanik Bahçesinin üzerinde derin bir sessizlik vardı. Ortalık kararmaya başlayıp da çan sesi duyuldu mu, bahçedeki bütün ziyaretçiler çekip gider, yabancı kimse kalmaz. Geri kalanlar, sadece kötülük düşünenlerle, şu sırada yan yana yerde sürünen ve savaşmayı amaçlayan bizim üç kafadar gibileridir. Aralarında tek sözcük bile geçmiyordu. Böylesine önem vermekteydiler giriştikleri işe. Doğrusunu söylemek gerekirse, biraz korkuyorlardı da. Eh, Kırmızı Gömleklilerin iyi silahlanmış kalesine sızmak yürek isterdi doğrusu, yürek! Kale, küçük gölün ortasındaki Adadaydı ve iki yakayı birbirine bağlayan tek tahta köprüyü de nöbetçiler tutmuştu. Nöbet tutanlar belki de Pastor Kardeşlerdir, diye düşündü Nemecek. Aralarında cicaliler de bulunan o güzelim renkli mileler aklına takıldı. Bütün mileleri kazandığı sırada yükselen o uğursuz el koydum sözünü şimdi de duyar gibi oluyor, çileden çıkıyordu.

Ahh! diye bağırdı Nemecek.

Öbür ikisi korkudan donakaldılar.

Ne var yahu?

Nemecek, diz çökmüş, parmağını yalıyordu.

Nen var?

Parmağını ağzından çıkarmadan karşılık verdi Nemecek:

Isırganların içine daldım galiba. Elimi daladılar.

Em parmağını oğlum, em! dedi Çonakoş. Kendisi akıllı davranıp, eline bir mendil sardı.

Böyle emekleyip sürünerek, çok geçmeden tepeye ulaştılar. Tepenin bir yamacına küçük, yapmacık bir kale kalıntısı oturtulmuştu. Hani zengin bahçelerinde eski kalelerin eşlerini yaparlar ya, işte tıpkı öyle. Kocaman taşların aralarına da yosun doldurulmuştu.

Kale burası işte, dedi Boka. Dikkatli olmalıyız. Kızıl Gömlekliler sık sık gelirler buraya.

Bu kale de neyin nesi yahu? diye sordu Çonakoş.

Botanik Bahçesinde kaleler de olduğunu söyleyen olmadı bize okulda.

Sadece yıkıntı işte. Yıkıntı olarak yapılmış aslında.

Nemecek'i bir gülme tuttu.

Peki, ama kaleyi kale olarak yapmak yok mu? Yüz yıla kalmaz nasıl olsa...

Senin keyfin yerinde anlaşılan, diyerek azarladı Boka, Nemecek'i. Hele biraz bekle, Pastor Kardeşler birazdan görünür, sende de şafak atar.

Nemecek'in suratı asılıverdi hemen. İşte böyleydi bu sarı oğlan. Tehlikeyi hep unuturdu. İlle de birileri hatırlatacağı ona tehlikeyi.

Artık, mürver fidanlarının arasından tepeye doğru tırmanmaya başlamışlardı. Çonakoş en öndeydi. Bir aralık, olduğu yerde kaldı. Arkasına döndü, elini kaldırdı:

Dolaşan biri var burada, dedi ürkek bir sesle.

Küçük bedenlerini örten yüksek otların arasına uzandılar.

Yalnız gözleri parlıyordu karanlıkta. Kulak kesilmişlerdi.

Çonakoş, kulağını yere dayadı, diye buyurdu Boka, fısıldayarak.

Kızılderililer hep böyle dinlerler. Yaklaşan biri varsa çok iyi duyulur böyle.

Çonakoş, uzanıp, ot bitmemiş bir yere dayadı kulağını.

Ve birden, irkilerek doğruldu:

Geliyorlar, diye fısıldadı korkuyla.

Artık, Kızılderili yöntemine başvurmadan da, birinin fundaları hışkırdattığı duyuluyordu. Kimdi bu esrarlı yaratık acaba? İnsan mı, yoksa hayvan mıydı? Her ne olursa olsun, üzerlerine doğru geliyordu işte. Korkudan kafalarını bile otların arasına gömmüşlerdi. Nemeçek'in, iniltiyi andıran incecik sesi duyuldu:

Ben eve gideceğim.

Çonakoş hala elden bırakmıyordu şakayı. Kısık bir sesle, --Yapış yere yavrum yapış, toprak anaya sığın! Ne var ki, Nemeçek'in hala yürekli olmaya niyeti yoktu. Boka, başını otların arasından kaldırıp sertçe bir çıkıştı Nemeçek'e:

Er Nemeçek, sana söylüyorum, otların arasına sin çabuk!

Buyruk buyruktur. Nemeçek, otların arasına sindi. Esrarlı kişi otları hala hışkırdatıyordu, ama anlaşılan yönünü değiştirmişti, üzerlerine gelmiyordu. Boka, yattığı yerden doğrulup baktı. Bir karaltı gördü. Karaltı tepeden aşağı iniyor, bir yandan da elindeki sopayla otları karıştırıyordu. Gitti, dedi Boka. Bekçiydi herhalde.

Kızıl Gömleklilerin nöbetçisi mi yoksa?

Hayır, Botanik Bahçesinin bekçisi.

Rahat bir soluk aldılar. Yetişkinlerden korkuları yoktu. Müze bahçesindeki burnu et benli yaşlı harp malulüne mi kalmıştı onlarla başa çıkmak? Yollarına devam ettiler. Bekçi, birdenbire duruverdi olduğu yerde. Bir ses duymuştu herhalde.

Nemeçek kekeleydi:

Farkımıza vardı galiba.

İki çocuk, Boka'ya bakıp buyruğunu beklediler.

Yıkıntıdan içeri! diye komut verdi Boka.

Üçü birden, uzun zamandır zar—zor tırmandıkları tepeden aşağı indiler. Yıkıntının küçük, sivri kemerli pencereleri vardı. İlk pencerenin demir parmaklıklı olduğunu fark edince korktular. İkinci pencereye süründüler. Ne yazık ki, o da parmaklıklıydı. Neden sonra taşlar arasında bir yarık bulabildiler. Buradan içeri sızabildiler. Karanlık bir girintinin içine saklandılar. Soluklarını tuttular. Bekçinin gölgesi pencerelerin önünden geçti. Bekçinin, Ülbi Caddesine bakan bahçe bölümüne doğru uzaklaşıp gittiğini gördüler. Bekçi orada oturuyordu çünkü.

Şükürler olsun, diye mırıldandı Çonakoş, şükürler olsun, bu vartayı da atlattık yavrum.

Karanlık girinti içinde durup şöyle bir bakındılar. Hava nemli ve ağırdı. Tıpkı gerçek bir kalenin bodrumlarındaki gibi. Elleri ayakları ile dört bir yanlarını yokladılar. Boka duruverdi birdenbire.

Ayağı bir şeye takılmıştı. Eğilip yerden bir şey kaldırdı. Öbür ikisi yanına yaklaştılar. Akşamın solgun ışığı altında, yerden kaldırılan bu şeyin bir tomahavk olduğunu gördüler. Kızılderililerin savaşırken kullandıkları küçük baltaları vardır ya, işte onlardan bir tanesi. Bu Kızılderili baltası, ağaçtan oyulmuş, gümüş yaldızlı kağıtla kaplanmıştı. Karanlıkta ürkütüyordu insanı.

Bu balta onların, dedi Nemeçek, soluk soluğa.

Doğru, dedi Boka. Bir tane bulduğumuza göre daha başkaları da olmalı.

Ortalığı araştırmaya koyuldular. Bir köşeden yedi balta daha çıktı. Kızıl Gömlekliler sekiz kişiydiler anlaşılan. Sekiz kişilik bir çete. Burası da gizli silah depolarıydı. Çonakoş baltaları savaş ganimeti olarak almak düşüncesindeydi. İlk bu geldi aklına.

Olmaz, dedi Boka. Baltaları almamız doğru olmaz.

Adi bir hırsızlık olur bu!

Çonakoş utandı.

Ne o yavrum, dedi Nemeçek küstahça. Sesin soluğun çıkmıyor, dilini mi yuttun yoksa?

Ama, Boka böğründen şöyle bir dürtünce, Nemeçek suspus oldu.

Vakit kaybetmeyelim. Doğru tepeye tırmanalım yine.

Kimseler yokken Adaya çıkmak istemiyorum.

Bu yiğit karar, serüvene yeni bir hava getirdi hemen.

Geldikleri anlaşılın diye, baltaları sağa sola atıp dağıttılar. Sonra, yarıktan dışarı çıkıp, eskisinden daha yürekli, tepeye tırmanmaya başladılar. Yukardan bakıldı mı uzaklar bile görünüyordu. Yan yana durup dört bir yanı gözden geçirdiler. Boka cebinden küçük bir paket çıkardı. Paketin sarılı olduğu gazete kağıdını açınca, sedefli küçük bir dürbün çıkıverdi ortaya.

Çele'nin ablasının operada kullandığı dürbün, diyen Boka, dürbünü gözlerine götürdü.

Aslında, Ada çıplak gözle de görülebiliyordu ya neyse. Su bitkileriyle dolu ve kıyıları sazlarla kaplı olan küçük göl pırıl pırıldı. Adanın ağaçlarıyla fundaları arasında nokta gibi bir ışık parılıyordu. Bu görünüm karşısında ciddileştiler hemen.

Çonakoş, kısık bir sesle,

Oradalar, dedi.

Nemeçek de fenerden hoşlanmıştı.

Bir de fenerleri var, dedi.

Nokta halindeki ışık, Adada bir o yana bir bu yana gidip geliyordu. Bir bakıyorsun fundalardan birinin ardında yok oluyor, bir bakıyorsun kıyıda yeniden ortaya çıkıyordu. Biri feneri öteye beriye taşıyordu herhalde.

Boka, dürbünü bir an bile ayırmamıştı gözlerinden.

Bana kalırsa, bir hazırlıkları var, dedi. Ya da akşam eğitimindeler. Belki de... Birden susuverdi Boka.

Eee? diye sordu öbür ikisi merakla.

Allah Allah, dedi Boka. Feneri taşıyan çocuk...

Kimmiş?

Tanıdığım biri gibi geldi bana. Sakın...

Daha iyi görebilmek için yüksekçe bir yere çıktı. Ama, o arada fener ışığı da bir çalılığın ardında yok olmuştu. Boka dürbünü indirdi.

Yok oldu, dedi, hafif bir sesle.

Kimdi peki?

Onu söyleyemem. Çok iyi göremedim, daha iyi göreceğim sırada yok oldu ortadan. Güvenli olmadıkça hiç kimseyi suçlamak istemem.

Yoksa bizimkilerden biri mi?

Korkarım öyle, dedi Başkan üzüntüyle.

Ama buna adıyla sanıyla ihanet derler! diye bağırdı Çonakoş. Ses çıkarmamak gerektiğini unutmıştu.

Kes sesini! Oraya varınca anlarınız nasıl olsa. O zamana kadar sabırlı olman gerek.

Şimdi bir de merak sürüklüyordu onları. Fenerli karaltıyı kime benzettiğini söylemek istemiyordu Boka. Kendi kendilerine falanca ya da filancadır diye görüşler öne sürüyorlardı, ama elde yeterli

kanıt yoktu. Hiç kimse kanıtsız suçlanamayacağı için, Boka bu konuda tartışmayı yasakladı. İyice sinirlenmişlerdi. Tepeden aşağı inip, otların arasından sürünmeye devam ettiler. Elleri diken mi batmış, ellerini ısırgan otu mu dalmış, sivri taşlar mı yaralamış, hiç aldırdıkları yoktu. Aceleleri vardı artık. Küçük esrarlı gölün kıyısına doğru sessizce süründüler, kıyıya yaklaştılar. Kıyıya varınca ayağa kalkmakta bir sakınca görmediler. Kıyıda sık kamışlarla sazlar öylesine yüksekti ki, küçük vücutları nasıl olsa örtülüyordu.

Boka buyruklarını verirken çok soğukkanlıydı:

Burada bir yerde bir kayık olacak. Kayığı bulmak için ben Nemecek ile kıyıyı sağa doğru tararım. Sana gelince Çonakoş, sen de sola gidersin. Kayığı bulan ötekini bekler. Hiç ses etmeden ayrıldılar. Birkaç adım, sonra, Boka sazlığın içindeki kayığı gördü.

Bekleyelim, dedi.

Küçük gölün çevresinde bir tur atıp Çonakoş'u beklemeye başladılar. Kıyıya çömelmiş, yıldızlarla dolu göğe bakıyorlardı. Sonra, adadan bir ses duyabilirler mi diye kulak kabarttılar. Nemecek, kurnazlığı kimselere bırakmak niyetinde değildi.

Bana bak, dedi. Kulağımı yere dayayacağım.

Kulağını rahat bırak, dedi Boka. Kıyıda yapamazsın bunu. Yapsan da yararı yok. Ama suyun üzerine eğildik mi o başka. O zaman iyi duyarsın işte. Tuna'da, balıkçıları izlemiştim. Suyun üzerine eğilir, kıyıda kıyıya güzel güzel konuşurlardı. Özellikle akşamları su çok iletken olurdu. Gölün üzerine eğildiler, ama bir şey anlayamadılar. Yalnızca fısıltılar, hisirtmeler geliyordu küçük adadan. O arada Çonakoş çıkageldi, yorgun argın tekmi verdi:

Kayığı bulamadım.

Üzülme yavrum, diye karşılık verdi Nemecek. Biz çoktan bulduk. Kayığa doğru yürüdüler.

Binelim mi?

Hayır, buradan binemeyiz, dedi Boka. Kayığı önce öte yana çekeceğiz. Bakarsın bizi görecekları tutar. Köprüye yakın olmayalım. Köprüye en uzak yerden karşıya kürek çekeriz. Arkamızdan gelecek olurlarsa koştuktan imanları gevrer.

Bu görüş, öbür ikisinin de hoşuna gitmişti. Başkanlarının böylesine zeki ve becerikli olması, onlara güven veriyordu.

Yanında ipi olan var mı? diye sordu Boka.

Çonakoş'ta vardı. Çonakoş'un ceplerinde ne ararsan bulurdun zaten. Çakı, sicim, mileler, kalem uçları, jilet, çivi, anahtar, bez parçaları, not defteri, tornavida, şu, bu... Çonakoş'un çıkardığı ipi Boka kayığa bağladı. Sonra, çok dikkatli ve yavaş, kıyı boyunca öbür yana doğru kayığı çekmeye başladılar. Bu arada, bir yandan da adayı gözetliyorlardı. Tam bu döküntü kayığa binecekleri sırada, deminki gibi bir ıslık sesi duydular. Ama, bu kez korkmadılar. ıslık sesi, köprüde nöbet değiştirilmesi için çalınan düdüğün sesiydi. Artık serüvenin içine dalmışlardı nasıl olsa, korkulacak bir şey kalmamıştı. Savaşa katılan erler de bu duyguyu taşırlar içlerinde: düşman görülmedikçe en küçük şey bile korku verir onlara, ama ilk mermi kulaklarının dibinden geçsin hele, birdenbire yüreklenir, ölüme koştuklarını bile unuturlar.

Çocuklar kayığa bindiler. Önce Boka, ardından da Çonakoş.

Nemecek, çamurlu kıyıda, bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu.

Gel küçüğüm gel, diye yüreklendirdi Çonakoş onu.

Geliyorum büyüğüm, diye karşılık verdiği sırada ayağı kayan Nemecek, korkuyla bir saza sarılmak istediye de başaramadı. Sesini bile çıkaramadan cup diye düşüverdi suyun içine. Boğazına kadar göle gömülmüştü, ama bağırmağı göze alamıyordu. Gölün sığılığında ayağa kalktı. Görünüşü çok komikti doğrusu. Sular başından aşağı süzölüp akarken, o eline geçirmiş olduğu kamışı hala sıkı sıkı tutuyordu. Kamış da ne kamıştı ya, kibrit çöpü dense yalan olmazdı, öylesine inceydi.

Çonakoş, kahkahayı koyverdi.
Suları yuttun mu yavrucuğum?

Su falan yutmadım, diyen sarışın ufaklık, öyle olduğu gibi, ıslak, çamur içinde ve suları damlatarak yerleşti kayığın içine. Suratı korkudan hala sapsarıydı.

Bugün, bir de banyo yapacağım aklımın köşesinden bile geçmemişti, dedi hafif bir sesle. Artık yitirilecek vakit yoktu. Boka ile Çonakoş küreklere sarılıp kıyıdan ayrıldılar. Ağır kayak suya iyice gömülmüş, durgun gölün sularını yarmaya başlamıştı. Kürekler sessiz sedasız dalıp çıkıyordu. Ortalık derin bir sessizlik içindeydi. Kayığın başında oturan Nemeçek'in çenelerinin birbirine vuruşu bile duyuluyordu. Birkaç kez daha kürek çektiler. Kayık, Adanın kıyısına ulaştı. Kayıktan çabucak çıkıp sazların arkasına gizlendiler.

Eh buralara kadar geldik işte sonunda, diyen Boka, kıyı boyunca yavaş yavaş ve dikkatle sürünmeye başladı. Öbür ikisi de Boka'yı izledi.

Başkan birden arkasına dönüp,

Durun, dedi. Kayığı böyle bırakamayız. Onu bir bulurlarsa Adadan çıkamayız artık. Köprüde nöbetçi var. Çonakoş, sen kayıkta kal. Biri çıkıp da seni görecekt olursa, var gücünle ıslık çal. O zaman geri döner kayığa atlarız, sen de kayığı kıyıdan itersin.

Çonakoş, sürünerek geri gitti. Bir bakıma sevinç içindeydi, belki de ıslık çalması gerekecek, var gücüyle çınlatacaktı ortalığı.

Boka, Nemeçek ile birlikte kıyı boyunca sürünmeye koyuldu. Fundaların yüksek olduğu yerlerde ayağa kalkıyor, gizlenerek yürüyorlardı.

Çok uzun bir fundanın dibinde durup dalları araladılar. Buradan, Adanın içerlerini görebiliyorlardı. Küçük bir düzlükte, o dehşet salan Kızıl Gömlekliler çetesi, grup halinde bir araya toplanmıştı. Nemeçek'in yüreği ağzına gelecekti az kalsın. İyice sokuldu Boka'ya.

Başkan, Nemeçek'in kulağına,
Korkma sakın, diye fısıldadı.

Düzlüğün tam orta yerinde büyücek bir taş vardı. Taşın üzerinde de bir fener. Kızıl Gömlekliler fenerin çevresine çömelmişlerdi. Gerçekten de hepsinin üzerinde kızıl gömlekler vardı. Ferenc Atş'ın yanına iki Pastor çömelmişti. Küçük Pastor'un yanında da gömleği kırmızı olmayan biri duruyordu. Boka, yanbaşındaki Nemeçek'in tir tir titrediğini duyuyordu.

Söylesene... dedi Nemeçek, daha fazlasını ağzından çıkartamayarak. Söylesene... Ve ardından ekledi: Görüyor musun onu?

Görüyorum, diye karşılık verdi Boka, üzüntüyle.

Kızıl Gömleklilerin arasındaki yabancı çocuk, Gereb'ti. Demek, tepeden bakıp da gördüğü zaman yanılmamıştı Boka. Bir süre önce elinde fenerle koşuşan çocuk, gerçekten de Gereb'ti.

Çeteyi, şimdi daha da artan bir dikkatle gözden geçiriyorlardı. Fenerin titreyen ışığı altında Pastor Kardeşlerin yağız suratları ve öbür Kızıl Gömlekliler insana ürperti veren bir görünüm içindeydiler. Yalnızca Gereb konuşuyor, ötekiler susuyordu. Onlara çok ilgilendikleri bir şey anlatıyordu herhalde. Çünkü hepsi de Gereb'e doğru eğilmişler, dikkatle onu dinliyorlardı.

Gereb'in söyledikleri, akşam sessizliği içinde, Pal Sokağının iki çocuğuna kadar ulaşıyordu.

Arsaya iki yerden girilebilir, diyordu Gereb. Pal Sokağından da girilebilir girilmesine, ama oradan girmek oldukça zordur. Çünkü, yönetmeliğimizin bir maddesi, oradan her girenin, girdikten sonra kapıyı arkasından sürgülemesini emreder. Öbür giriş Maria Sokağından. Buharlı bıçkı atölyesinin büyük kapısı hep açık durur orada. Arsaya odun yığınlarının arasından geçilip kolayca girilir. Tek güçlük, odun yığınlarının üzerindeki kaleler...

Onu biliyorum, dedi Ferenc Atş, Pal Sokağı çocuklarını dehşete düşüren sesiyle.

Bilirsin herhalde, oradaydın ya az önce, diye sürdürdü Gereb konuşmasını. Kalelerde nöbetçi vardır, odun yığınlarına yaklaşan oldu mu, hemen işaret verirler. Doğrusunu isterseniz, oradan gelmenizi salık vermem. Demek söz konusu olan şey, Kızıl Gömleklilerin Arsaya girmeleriydi. Gereb konuşmayı sürdürüyordu:

En iyisi, geleceğiniz zamanı önceden kararlaştırmamız.

Öyle olursa, ben Arsaya en son girer, kapıyı açık bırakırım.

Güzel, dedi Ferenc Atş. Doğru söze ne denir? Arsayı kimse yokken ele geçirmek istemem, hem de kesinlikle istemem. Biz, yasal bir savaş yürütmek niyetindeyiz. Arsalarını savunamazlarsa işgal eder, kırmızı bayrağımızı dikeriz oraya. İktidar hırsıyla hareket etmediğimizi biliyorsunuz.

Pastor Kardeşlerden biri, Ferenc'in sözünü keserek,

Bizim amacımız, bir oyun yerine sahip olmak, dedi.

Burada oyun oynanamıyor ki. Bizim sokakta hep bir oyun yeri için savaşılar öteden beri. Bir oyun yeri gerekli bize... İşte o kadar...

Gerçek savaşların nedeni hangi temele dayanıyorsa, Kızıl Gömleklilerin savaşı da aynı temele dayanıyordu. Günümüz politikacılarının ağzıyla buna—hayat alanı— dendiğini bilirsiniz. Kızıl Gömleklilere top oynamak için bir alan gerekiyordu; bu alanı başka yoldan elde edemeyecekleri için savaş açıyorlardı.

Anlaştık öyleyse, dedi Ferenc Atş. Pal Sokağındaki kapıyı açık bırakırsın sen.

Tamam, dedi Gereb.

Ufaklık sarışın Nemecek, derin bir üzüntüye kapılmıştı. Gözleri dört açılmış, üzerinden sular damlayarak öyle durmuş, fenerin çevresine çömelmiş olan Kızıl Gömlekliler ile haini izliyordu.

Gereb'in tamam dediğini duyunca, gözyaşlarını tutamamıştı artık. Gereb, Arsaya ihanet etmeye hazırды demek. Boka'ya sarılan Nemecek, hıçkırıyordu:

Başkanım... Başkanım... Başkanım...

Boka, yumuşak bir hareketle kendinden ayırdı Nemecek'i.

Ağlayıp sızlayarak hiçbir şey yapamayız.

Ne var ki, onun da boğazına bir şey düğümlenmişti sanki. Gereb'in bu yaptığı, utanılacak bir şeydi. Ferenc Atş, şöyle bir el edince, bütün Kızıl Gömlekliler birden doğruldular.

Evlerimize dönelim, dedi Ferenc. Herkesin silahı yanında mı?

Evet, diye karşılık verdiler hep bir ağızdan. Ve sivri uçlarına küçük, kırmızı bayraklar takılmış mızraklarını kaldırdılar.

İleri! diye komut verdi Ferenc Atş. Fundalar arasına tüfek çatılacak!

Küçük adanın içlerine doğru yola koyuldular. Ferenc Atş en önden gidiyordu. Gereb de onlarla birlikteydi. Küçük düzlük bomboş kalmıştı, yalnız orta yerde, üzerindeki fenerin hala yandığı taş görülüyordu. Adımlar gittikçe uzaklaştı. Fundaların arasına girip mızraklarını sakladılar.

Boka, şöyle bir davrandı,

Sırası geldi, diye fısıldadı Nemecek'e. Elini cebine attı. Tam ortasına bir raptiye geçirilmiş olan kırmızı kağıdı çıkardı. Ardından, fundanın dallarını aralayıp ufaklık sarışına buyurdu:

Sen burada kal, ben gelene kadar sakın kırırdama yerinden.

Boka, az önce Kızıl Gömleklilerin toplanıp tartıştıkları düzlüğe sığırdı hemen. Soluğunu kesen Nemecek, Boka'nın ardından bakakaldı. Boka, bir koşuda düzlüğün kenarında duran ve Adanın üzerine şemsiye gibi gerilmiş büyük ağacın yanına ulaştı. Kaşla göz arası kırmızı kağıdı ağacın gövdesine yapıştırmıştı, soluğu fenerin dibinde almıştı. Fenerin cam kapağını açıp üfledi. Mum sönuverdi hemen ve aynı anda da Nemecek'in gözünün önünden yok oldu Boka. Nemecek karanlığa alıştığında, Boka dönüp gelmişti bile, Nemecek'i kolundan yakaladı:

Çabuk fırla arkamdan!

Kıyı boyunca kayığa doğru koşular. Geldiklerini gören

Çonakoş, oturduğu yerden fırladığı gibi kayığı kıyıdan açmaya hazırlandı. İki çocuk kayığa atladı. Boka, soluğu tıkanarak,
Hadi gidelim, dedi.

Çonakoş bütün gücüyle deniyor, ama kayık serbest kalmıyordu. Karaya yanaşırken çok ileri gitmişlerdi. Kayık kıpırdamıyordu şimdi. İçlerinden biri inip baş tarafı kaldırmalı, kayığı suya itmeliydi. Ne var ki düzlükten sesler gelmeye başlamıştı bile. Silah deposundan dönen Kızıl Gömlekliler, feneri sönük bulmuşlardı. Önce feneri rüzgar söndürdü sandılar. Ama Fereng Atş, feneri şöyle bir yoklayınca, küçük cam kapağının açılmış olduğunu gördü.

Buraya bir gelen olmuş! diye bağırdı. Hem de öylesine yüksek bir sesle bağırdı ki, kayığı suya atmak için uğraşan üç çocuk da bu sesi duydular.

Kızıl Gömlekliler feneri yeniden yaktilar. İşte o zaman ağaçta asılı duran kırmızı kağıtla karşılaştılar:

PAL SOKAĞI ÇOCUKLARI BURADAYDILAR.

Kızıl Gömlekliler birbirlerine bakakaldılar. Fereng

Atş bağırdı:

Buraya kadar geldiklerine göre uzaklaşmış olamazlar!

Tiz bir ısılk çaldı. Köprüden gelen nöbetçiler, köprüden kimsenin geçmediğini bildirdiler.

Öyleyse kayıkla gelmiş olacaklar, dedi Pastorların küçüğü.

Ve üç çocuk, ortalığı ayağa kaldıran, insanı ürperten o korkunç narayı duydular:

Yakalayın!

Tam bu buyruk verildiği sırada, Çonakoş kayığı suya atmış, kendisi de içine atlamıştı. Bütün güçleriyle küreklere asıldılar.

Fereng Atş, tiz bir sesle buyruklar veriyordu:

Vendaver, ağaca çık! Pastorlar, sizler de doğruca köprüye! Kıyı boyunca sağlı sollu arayın!

Görünüşe bakılırsa hapi yutmuşlardı artık. Onları kıyıya ulaştıracak birkaç kürek daha çekemeden, Pastor Kardeşler, gölü dolaşmış olacaklar, sonra da kapana kısılacaklardı. Pastor Kardeşlerden önce kıyıya ulaşabilirlerse, bu kez de ağaçtaki nöbetçi işaret verecek, ne yönde kaçtıklarını bildirecekti. Fereng Atş'ın, elinde fenerle Ada kıyısında nasıl koştuğunu kayıktan görüyorlardı. Derken, bir patırtıdır koptu: Pastor Kardeşler, Adanın tahta köprüsünden koşa koşa geçiyorlardı.

Bereket, nöbetçi ağaca tırmanmadan önce kıyıya ulaştılar.

Kayık kıyıya vardı! diye bağırdığını duydular nöbetçinin.

Başkanları hemen karşılık verdi:

Koşun! Bırakmayın! Yakalayın!

Pal Sokağının üç çocuğu, var güçleriyle koşuyorlardı.

Boka, hem koşuyor, hem de,

Bize yetişirlerse çok kötü olacak, diyordu. Sayıca bizden üstünler.

Boka önde, öbür ikisi hemen arkada, şimşek gibi geçiyorlardı tarhlar ve yollardan. Önlerine bir yapı çıkıverdi.

İçeri! diye soluyan Boka, kışlık bahçenin küçük kapısına yüklendi. Bereket kapı açıktı. İçeri dalıp, büyükçe selvi fidanlarının arkasına gizlendiler. Dışarıda hiç ses yoktu. Kovalayanlar izlerini yitirmiş olacaklardı. Üçü de rahat bir soluk aldı. Camdan tavanı ile camdan duvarlarından, büyük kent akşamının zayıf ışığı sızan bu garip sarayı gözden geçirdiler. Camlarla kaplı bu kışlık bahçe çok ilginç bir yerdi. Kışlık bahçe boydan boya kalın gövdeli, kocaman yapraklı ağaçlarla doluydu. Ağaçlar, iri gövdeli, tahta fiçilerin içindeydi. Uzun tahta sandıklarda, safran ve mimoza yetiştiriliyordu. Kışlık bahçenin orta bölümündeki büyük kubbenin altında, yelpaze yapraklı

palmiyeler yükseliyordu. Tropikal bitkilerle kaplı, balta girmemiş ormanların küçük bir örneği vardı burada. Ormanın ortasında kırmızı balıklarla dolu bir havuz, havuzun hemen yanında da oturulacak bir sıra görölüyordu. Çepeçevre manolyalar, defneler, portakallar, kocaman safranlar. Havayı ağır, keskin bir kokuyla dolduran bütün bu bitkilerden sersemleyebilirdi insan. Buharla ısıtılan bu koca seranın damından ve duvarlarından sızır sızır sular damlıyordu. Damlalar kocaman yaprakların üzerine düşüyor, palmiyelerden şırıltılar yansıyor. Sanki bu küçük, nemli ve sık ormanda, oradan oraya koşuşan garip hayvanlarda yaşamaktaydı. Hayvanların, yeşil tahta figürler arasında dolaştığını görür gibi olan çocuklar, kendilerini yine de güven içinde hissediyorlardı. Şuradan nasıl ve ne zaman kurtulabileceklerdi acaba?

Yorgun düşmüş olan Nemecek, büyük bir palmiyeye yaslanmıştı.

Sakin kilitlemesinler bizi buraya? dedi korkuyla.

Güzelce ısıtılmış olan seranın içinde çok rahattı. Çünkü, iliklerine dek ıslanmıştı. Boka yatıştırdı Nemecek'i:

Şimdiye kadar kilitlemediklerine göre bundan sonra da kilitlemezler.

Bekleyip dururken, bir yandan da heyecanla kulak kabartıyorlardı. Çıt çıkmıyordu. Onları burada aramak kimsenin aklına gelmemişti herhalde. Oturdıkları yerden kalktılar. Yüksek rafların arasından ileri geri gidip gelmeye başladılar. Raflar, kokulu bitkiler, kocaman çiçekler, yeşil fidanlarla doluydu. Raflardan birine çarpan Çonakoş sendeleyince, Nemecek yardıma hazır olduğunu bildirdi.

Bekle de ışığı yakayım.

Ve Boka, engel olmaya kalmadan, cebinden çıkardığı kibriti çıkıverdi. Kibritin yanmasıyla sönmesi bir oldu. Boka, ufaklık sarı oğlanın eline vurup düşürmüştü kibriti.

Maymun herif sen de! diye azarladı Boka. Nerede olduğumuzu unuttun galiba? Çepeçevre cam duvarlar içindeyiz. Şimdi ışığı görmüşlerdir mutlaka.

Oldukları yerde durup kulak kabarttılar. Boka'nın hakkı vardı. Kızıl Gömlekliler, kısa bir an için bütün serayı aydınlatmış olan ışığı görmüşlerdi. Çok geçmeden, dışarıdaki küçük çakılları gıcırdatan adımları duyuldu. Dosdoğru sol kanattaki kapıya ilerliyorlardı. Ferenc Atş'ın komutanlık ateşi yanmıştı.

Pastorlar sağdaki küçük kapıya! Sebeniç orta kapıya!

Ben de burayı tutuyorum.

Bizim çocuklar kaşla göz arası saklanıverdiler hemen. Çonakoş, yüzükoyun, raflı sehpalardan birinin altına! Nemecek, nasıl olsa sıırıslıklam olduğundan kırmızı balıklı havuza! Ufaklık sarı oğlan, çenesine dek suya batmış, başını bir safran yaprağının altına gizlemişti. Boka da açık kapının ardına gizlenmeye ancak vakit bulabilmişti. Ferenc Atş, elinde fener, adamlarıyla birlikte içeriye daldı. Boka, fenerin ışığında Ferenc Atş'ı çok iyi görebiliyordu. Kızıl Gömleklilerin komutanını şimdiye dek bir kez görebilmişti ancak, o da müzenin bahçesinde. Ferenc, güzel bir çocuktü. Gözleri, savaş ateşiyle yanıp tutuşuyordu şu anda. Adamlarıyla birlikte, seradaki bütün geçitleri, bütün raflı sehpaları arayıp taradı. Havuza bakmak, hiçbirinin aklına gelmedi. Çonakoş da, Sebeniç adındaki çocuk sayesinde kurtardı paçayı. Tam altına gizlendiği sehpayı arayacakları sırada, Sebeniç bağırmıştı:

Çoktan sağ kapıdan sızıışmışlardır!

Çonakoş'u kurtaran işte bu oldu. Çünkü, Sebeniç o yana doğru koşunca, arkadaşları da onu izlemiş, içerideki saksıları kıra dökme paldır küldür dışarı fırlamışlardı. Kızıl Gömlekliler çekip gitmiş, ortalık yeniden sessizleşmişti.

Sesi ilk duyulan, Çonakoş oldu:

Vay başıma gelenler, kafama bir saksı düştü demin, içim dışım kumla doldu...

Ağızına burnuna dolan kumlu toprağı var gücüyle püskürttü. Sonra, Nemecek çıktı ortaya. Suların içinden yavaş yavaş yükselen bir deniz canavarıydı sanki. Ufaklık sarı oğlan, yine sırlıslıklamdı. Şıpır şıpır sular damlıyordu her yanından. Her zamanki gibi de ağlamaklı, yakınıp duruyordu:

Nedir bu çektiklerim canım? Ben hep su içinde mi yaşayacağım, kurbağa mıyım ben yahu?

Islak bir köpek gibi silkinince, Boka, yola getirdi Nemecek'i:

Zırlayıp durma, hadi toparlan da çekip gidelim buradan!

Nemecek içini çekip duruyordu.

Eh, evin yüzünü bir görebilseydim.

Derken, ıslak giysilerinden ötürü evde nasıl karşılanacağı kafasına dank edince, değiştirdi sözünü:

Evde olmayayım daha iyi!

Tahta perdeden, üzerine tırmandıkları akasya ağacına doğru koşmaya başladılar. Birkaç dakika sonra ağacın dibindeydiler. Çonakoş, ağaca tırmandı. Ağaçtan tahta perdeye doğru atlamadan önce dönüp bir baktı bahçeye.

Korkuyla haykırdı:

Geliyorlar!

Çabuk ağaca çık yine! dedi Boka.

Yeniden ağaca tırmanan Çonakoş, tırmanmaları için arkadaşlarına da yardım etti. Dalların elverdiğince tırmandılar. Tam kurtulacakları sırada, yakayı ele vereceklerini düşünmek deli ediyordu onları.

Kızıl Gömlekliler çetesi dünyanın gürültüsünü çıkararak yaklaştı. Bizim üç çocuk, kocaman üç kuş gibi, ağaca tünemişlerdi.

Serada arkadaşlarını yanlış yola sürüklemiş olan Sebeniç bağırıyordu:

Tahta perdeden atladıklarını gördüm.

Kızıl Gömlekliler arasında en saf olanı, Sebeniç'ti. O da, bütün akılsızlar gibiydi. Dilini hiç tutamıyor, yaygarayı koparıyordu hemen.

Beden eğitiminde eşsiz olan Kızıl Gömlekliler, tahta perdeyi aştılar birer ikişer. En sona kalan Ferenc Atş, tahta perdeye tırmanmadan önce elindeki feneri söndürdü. Tepesine bizim üç kuşun tünemiş olduğu akasya ağacına tırmanıp tahta perdeden aşağı atladı. Giysileri hala ıslak olan Nemecek'ten birkaç damla Ferenc'in boynuna damlamasın mı?

Yağmur başlıyor! diyen Ferenc Atş, boynunu silip sokağa atladı.

İşte koşuyorlar! diye bir ses yükselince, bütün Kızıl Gömlekliler bir koşudur tutturdular sokakta.

Şu Sebeniç olmasaydı bizi çoktan enselerlerdi, dedi Boka.

Şimdi kendilerini tam bir güven içinde hissediyorlardı artık. Kızıl Gömleklilerin, hiçbir şeyden haberi olmayan, yollarına giden iki yabancı çocuğun ardına düştüklerini gördüler. Gürültüyü duyan çocuklar, korkudan kaçmaya başlamışlardı. Bir bağırıp çağırmadır gidiyor, Kızıl Gömlekliler deliler gibi koşuyorlardı iki çocuğun ardından. Bir süre sonra, gürültü yan sokaklarda azaldı; sonra iyice kesildi.

Tahta perdeden aşağı inen çocuklar, sokağın taşlarını ayaklarının altında duyunca rahat bir soluk aldılar. Yaşlı bir kadın yol boyunca gidiyordu. İşte artık kentteydiler, başlarına bir şey gelmezdi. Yorgun ve açıldılar. Akşam karanlığında, pencereleri dostça ışık veren öksüzler yurdundaki çan sesi, yemeğin hazır olduğunu haber veriyordu. Nemecek tir tir titremekteydi.

Çabuk olalım, n'olursunuz, dedi.

Dur bakayım, dedi Boka. Sen bir tramvaya atlayıp gitsen iyi olacak. Parası benden.

Elini cebine attı, ama bir daha dışarı çıkaramadı. Başkanın topu topu üç lirası vardı. Üç nikel para ile bir de mavi mürekkep sızdıran hokka. Boka, mürekkebe bulanmış üç lirayı Nemecek'e uzattı.

Bende bu kadarcık para var.

Çonakoş'un cebinden de iki lira çıktı. Nemeçek'in uğur diye her zaman yanında taşıdığı bir lira da eklenince, tramvay bileti için yeterli olan altı lira toplanmış oldu. Nemeçek, tramvaya atladı. Boka, yaya gidecekti evine. Gereb olayını hala unutamamıştı. Üzgün ve suskun duruyordu öyle. İhanetten haberi falan olmayan Çonakoş'un neşesine diyecek yoktu.

Sen bana bir baksana oğlum, dedi Çonakoş. Boka dönüp bakınca, iki parmağını ağzına sokup Boka'nın kulak zarlarını patlatırcasına bastırdı ünlü ıslığını. Sonra keyifli ve neşeli bir tavırla çevresine bakındı.

Şu ıslığı bütün akşam tuttum içimde, dedi neşeyle.

Artık bir yolunu bulup çıkmalıydı oğlum, taşmalıydı içimden bu ıslık.

Boka'nın koluna girdi, bütün o gerilimli olaylardan yorgun, Üllo Caddesi boyunca kent merkezine doğru yürümeye başladılar.

.....

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sınıfın saati, yine biri vurdu, çocuklar kitaplarına el attılar. Kitabını kapatan öğretmen Racz, kürsüsünden kalktı. Her zaman hizmete hazır olan küçük Çengey—sıranın başındaki sınıf birincisi—yerinden fırlayıp öğretmenin pardösüsünü tuttu. Pal Sokağı çocukları, oturdukları sıralardan birbirlerine bakıp, Boka'nın vereceği buyruğu beklediler. Bugün, öğleden sonra saat ikide Arsada toplanılacaktı. Keşif kolunun, Botanik Bahçesinde geçen ilginç serüveni anlatılacaktı. Girişimin başarıya ulaştığından haberleri vardı. Başkan, yiğitçe bir karşılık vermişti Kızıl Gömleklilere. Ama, ayrıntıları öğrenmek istiyorlardı sabırsızlıkla. Çocukların başarıya ulaştığı serüven ve tehlikelerle ilgili ne haberler vardı bakalım? Boka'nın ağzından, kerpentenle bile söz alınmazdı. Çonakoş desen, atar tutar, boyundan büyük laflar ederd. Şimdi de abuk sabuk konuşuyordu işte. Sözüm ona Botanik Bahçesindeki yıkık kalenin orda vahşi hayvanlar varmış, Nemeçek az kalsın havuzda boğuluyormuş falan filan. Kızıl Gömlekliler de büyük bir ateşin çevresinde bir arada oturuyorlarmış, mış, mış! Binbir türlü hikaye anlatıyordu, ama en önemlisini unutuyordu. Üstelik, Çonakoş'u sonuna dek dinlemek de olanaksızdı. Çünkü o sonu gelmez ıslıklarıyla dinleyicilerini sağır ediyordu.

Nemeçek'e gelince, o da kendini çok önemsiyor, esrarlı hallere bürünüyor. Bir şey soruldu mu şöyle karşılık veriyordu hemen:

Valla, ben bir şey söyleyemem bu konuda, Başkana sorun.

Ötekiler, Nemeçek'i iyiden iyiye kıskanıyorlardı. Nemeçek gibi, acemi bir er tutup böyle bir serüvende yer alsın, olacak şey miydi yani? Bütün teğmenlerle üsteğmenler, sıradan bir acemi er karşısında saygınlıklarını yitirdikleri kanısındaydılar. Kimilerine göre, bütün bu olaylardan sonra, küçüğün subaylığa yükseltilmesi gerekirdi. Eh, Nemeçek de subay olursa, Arsada bekçinin köpeği Hektor'dan başka rütbesiz kimse kalmayacaktı.

Öğretmen Racz sınıftan çıkar çıkmaz, Boka elini kaldırıp iki parmağını gösterdi. Çocuklar, selam verip Başkanın buyruğunu aldıklarını belirttiler. Pal Sokağı Birliğine üye olmamış çocuklar, pek kıskanmışlardı bu karşılıklı anlaşmayı. Tam sınıftan çıkılacağı sırada bir şey oldu.

Öğretmen Racz, kürsünün basamağında kaldı.

Bekleyin biraz, dedi.

Derin bir sessizlik oldu.

Öğretmen paltosunun cebinden küçük bir kağıt parçası çıkardı. Gözlüğünü takıp, şu adları okumaya başladı:

Vays!

Burada, dedi Vays korkuyla.

Öğretmen okumayı sürdürdü:

Rihter! Çele! Kolnay! Barabas! Lejik! Nemeçek!

Hepsi de sırayla,

Burada! diye karşılık verdiler.

Öğretmen Racz kağıdı cebine soktu yine.

Evlerinize gitmeden önce öğretmenler odasına geleceksiniz, sizinle konuşacaklarım var.

Öğretmen bu garip çağrıyı neden yaptığını bildirmeden sınıftan çıktı.

Bir telaştır başladı sınıfta.

Neden çağırıyormuş bizi?

Neden okulda kalıyoruz?

Bizimle ne zoru varmış?

Adları okunanlar bu tür sorular sorup duruyorlardı. Ve hepsi de Pal Sokağı Birliğinden oldukları için, Boka'nın başına üşüşmüşlerdi.

Bunun nedenini ben de bilmiyorum, diyordu Başkan.

Hele bir gidin de neymiş anlayın bakalım, ben sizi koridorda beklerim.

Sonra, ötekilerden yana dönüp,

Saat ikide değil üçte buluşalım, dedi. Umulmadık bir engel çıktı, görüyorsunuz.

Okulun uzun koridoru çabucak dolmuştu. Başka sınıflardan gelen çocuklar da vardı. Büyük pencere koridorda alışılmamış bir hay—huydur gidiyordu. Herkes telaş içindeydi.

Öğrencilerden biri, öğretmenler odasının önünde kaygıyla bekleyen çocuklara,

Yoksa cezaya mı kalacaksınız? diye sordu.

Hayır, diye karşılık verdi Vays, gururla.

Öğrenci, koşar adım uzaklaştı. Hepsi de kıskanarak baktılar ardından: Eve gidebilen biri.

Birkaç dakika sonra, öğretmenler odasının kapısı açıldı, buzlu camın ardında uzun boylu, sıska öğretmen Racz göründü.

Girin içeri bakalım, diyen öğretmen önden yürüdü.

Öğretmenler odası boştu. Suspus olan çocuklar, uzun yeşil masanın çevresinde toplanıp, yan yana dizildiler. En sonuncuları, kapıyı saygıyla kapattı. Masanın başına geçip oturan öğretmen Racz, şöyle bir süzdü çocukları.

Hepiniz burada mısınız?

Evet.

Aşağı avludan, evlerine giden çocukların neşe içinde bağırıp çağırdıkları duyuluyordu. Öğretmen pencereyi kapattırdı. Kitap raflarıyla dolu büyük odada insana korku veren bir sessizlik vardı.

Öğretmen Racz, bu mezar sessizliğini bozdu:

Duyduğuma göre bir dernek kurmuşsunuz. Adı da Macun Derneğiymiş galiba. Bu dernek üyelerinin listesini getirip bana verdiler. Listedeki anlaşıldığına göre, derneğin üyeleri sizlersiniz. Tamam mı?

Karşılık veren olmadı. Hepsi de, yapılan bu suçlamanın doğruluğu karşısında başlarını öne eğdiler. Öğretmen sözünü sürdürdü:

Şimdi sırayla ele alalım işi. Bilirsiniz, dernek mernek kurulmasından hiç hoşlanmadığımı daha önce de söylemiştim. Derneği kuran kim? Önce onu öğrenmek istiyorum. Kim kurdu bu derneği?

Büyük bir suskunluk oldu.

Derken, ürkek bir ses yükseliverdi:

Vays!

Öğretmen Racz, sert bir bakışla baktı Vays'a.

Vays, senin dilin yok mu? Kendin söyleyemez miydin?

Karşılık, çok zayıf çıktı:

Söyleyebilirdim.

Neden söylemedin öyleyse?

Vays, yeniden sessizliğe gömüldü. Öğretmen Racz, bir puro yakıp dumanını savurdu.

Ne diyorduk, sırayla gidiyoruz değil mi? Şimdi söyle bakalım. Bu macun da ne oluyor?

Vays, karşılık vereceği yerde cebinden koca bir parça cam macunu çıkardı, masanın üzerine koydu. Bir süre macunu gözden geçiren Vays, zor duyulabilen hafif bir sesle:

İşte efendim, dedi, macun bu.

Yaa, demek bu. Peki ne işe yarıyor bu macun?

Camcılar bununla camları çerçeveye yapıştırırlar efendim. Onlar, sıvayıp da macun kurumadan davranılırsa tırnakla kazınabilir.

Bunu sen kazıdın öyleyse?

Hayır efendim, bizim derneğin kendi macunu bu.

Öğretmen şaşkın şaşkın baktı.

O da ne demek oluyor?

Vays, oldukça yüreklenmişti.

Bu macunu üyeler topladılar. Yönetim kurulu da bana teslim etti saklamam için. Daha önce bu işi yapan Kolnay sayman oldu da ondan. Macunu hiç çiğnememiş, macun da kurumuş.

Macunu çiğnemek mi gerekiyor?

Evet efendim, çiğnemezse sertleşir, istenilen şekle girmez. Ben her gün bir süre çiğnerim bu macunu.

Peki, neden ille de sen?

Derneğin kurallarına göre öyle gerekiyor da ondan.

Başkan kimse, dernek macununu günde en azından bir kez çiğnemek zorundadır. Yoksa kurur macun, sertleşir. Vays, gözyaşlarını tutamıyordu artık. Hıçkırarak sürdürdü sözünü:

Şu sırada başkan benim.

Durum gergindi. Öğretmen sert bir sesle çıkıştı:

Bu büyük parçayı nereden buldunuz?

Çıt çıkmıyordu. Öğretmen Racz, Kolnay'ı gözüne kestirdi.

Kolnay, söyle bakalım, nereden buldunuz bunu?

Açıkça itiraf ederek umutsuz durumu kurtarmak niyetinde olan Kolnay, şöyle konuştu:

Öğretmenim, bir aydır böyle sürüp gidiyor bu iş.

Bir hafta kadar ben çiğnedim macunu, ama o sırada küçük bir parçaydı henüz. İlk parçayı Vays getirmiş, biz de derneği kurmuştuk. Babası arabayla bir yere götürmüş Vays'ı bir gün. O da arabanın penceresinden macunu tırnaklarıyla kazımış. Bütün tırnakları kan içindeydi o gün.

Derken, tam o günlerde müzik salonunun camı da kırılmasın mı... Bütün ikinci vakti camcının gelmesini bekledim. Camcı saat beşte geldi. Bir parça macun istedim kendisinden. Hiç orali olmadı. Meğer ağzı macun doluymuş adamın, o da macun çiğnermiş. Camcının yanında durup, camı nasıl taktığını izledim. Camı ölçüp, sonra kesip taktı gitti. Camcı gidince, macunu kazıyıp aldım. Ama kendim için almadım inan olsun, dernek için aldım, dernek için...

Hadi bakalım, şimdi Kolnay da ağlamaya başlamıştı.

Kes ağlamayı! diyerek çıkıştı öğretmen.

Sıkıntıdan ceketinin eteklerini çekiştiren Vays,

Bu da hep zırlar böyle, dedi.

Kolnay'ın hıçkırıkları, insanın içine işliyordu. Vays, eğilip Kolnay'ın kulağına fısıldadı:

Zırlama yahu!

Ama nerede, Kolnay kendisini tutacak gibi değildi.

Bu büyük acı, öğretmen Racz'ı bile etkilemişti herhalde.

O da purosundan derin soluklar çekip duruyordu.

Tam bu sırada, fiyakacı Çele, sıradan ayrılıp öne çıktı. Öğretmenin karşısına geçip gururla durdu öyle. Geçen gün Boka'nın Arsada yaptığını yapacak, o da mert bir Romalı gibi davranacaktı herhalde. Sesine ciddi bir hava verip, --Öğretmenim, dedi. Ben de macun getirdim derneğe. Nereden getirdin?

Bizim evden. Bizdeki kanaryanın yıkandığı camdan bir banyo var, onu kırdım. Camcı gelip onarınca, macunu kazıdım hemen. Kanarya yıkanırken sular haliya aktı hep. Ama kuş, banyo yapacak da ne olacak sanki? Örneğin serçeler yıkanır mı hiç? Benim bildiğim hep kirli gezerler. Sandalyesinden öne doğru eğilen öğretmen, Anlaşılan işin alayındasın sen Çele, dedi. Ama dur hele, senin de sıran gelecek. Evet, sen devam et Kolnay! Kolnay burnunu çekti.

Neye devam edeyim efendim?

Geri kalan macunu nereden buldunuz?

Çele anlattı ya işte. Sonra, dernek de altmış lira vermişti bana macun alayım diye.

Öğretmen Racz, hiç hoşlanmamıştı bu açıklamadan.

Demek parayla da aldınız ha?

Hayır, dedi Kolnay. Benim babam doktordur. Öğleden önce kapalı arabayla hastalarına gider. Bir gün beni de almıştı yanına; arabanın penceresindeki bütün macunu kazıdım. Doğrusu yumuşacık, iyi bir macundu. Kendi başıma bir araba kiralayayım diye, dernek altmış lira ödenek ayırdı. Ben de kiraladım arabayı. Bir ikinci üzeri kentin dışına kadar uzanıp, arabanın dört penceresindeki bütün macunu kazıdım. Ve yaya döndüm sonra. Öğretmen hatırlamıştı.

Hani büyük kışlanın orada rastlamıştım sana, dedi.

O zaman mı oldu bu iş?

Evet efendim.

Seninle konuşmak istemiştin de ağzını açıp tek söz söylememiştin hani? Kolnay, utançtan başını önüne eğdi.

Nasıl konuşurdum öğretmenim, ağzım macun doluydu!

Yeniden bir ağlamadır tutturdu Kolnay. Vays, yine sinirlenmiş, ceketinin eteğini çekiştirmeye başlamıştı.

Hadi bakalım, zırlaması yakındır, dedi sıkıntıyla.

Gözyaşı sarnıçları yeniden açılmıştı. Öğretmen, oturduğu yerden kalkıp odada bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Başını sallayıp duruyordu.

Ne de güzel dernek kurmuşsunuz, aman göz değmesin.

Dernek başkanı kimdi?

Vays, bütün acısını unuttu bu soru üzerine. Gururla, Benim, dedi.

Ya sayman?

Kolnay.

Kasada kalan parayı çıkar göster bakalım.

Buyurun.

Kolnay bir el attı cebine. Öyle büyük bir cepti ki, Çonakoş'unkinden aşağı kalmıyordu. Aradı taradı, cebinin içinde ne bulduysa bir bir çıkarıp masanın üzerine dizdi. Önce kırk üç lira görüldü. Ardından beşer liralık iki posta pulu, bir posta kartı, birer liralık iki damga pulu, sekiz tane kalem ucu, bir de cicalı.

Parayı sayan öğretmen Racz'ın suratı karardı sanki.

Bu parayı nereden buldunuz bakayım?

Üyelik ödentilerinden. Üyeler haftada onar lira öderler.

Ne yapacaktınız bu parayla?

Hiiç! Derneğe üye olabilmek için bir para ödenmesi gerek. Toplanan para da o işte. Vays, başkan aylığı almıyordu. Vazgeçmişti aylıktan.

Aylık ne kadardı?

Haftada beş lira. Posta pullarını ben edindim, posta kartını Barabas, damga pullarını da Rihter.

Ona babası... Rihter babasından...

Öğretmen Racz, sözünü kesti Kolnay'ın, Babasından çaldı değil mi? Öyle mi Rihter?

İleri çıkan Rihter, önüne bakıyordu.

Çaldın değil mi?

Rihter başını önüne eğdi.

Şu ahlaksızlığa bak! Baban ne iş yapar senin?

Babam hukuk doktorudur. Dr. Ernest Rihter. Avukat ve noterdir. Dernek, çalınan pulu yerine koydu efendim.

Ne demek yani?

Şey, işte... Babamdan pulu çaldım, ama sonra çok korktum, o zaman dernek pul parasını verdi; bir pul alıp babamın yazı masasına gizlice bıraktım. Aksilik bu ya, tam o sırada babam yakaladı beni. Pulu çaldığım için değil de yerine koyduğum için ense köküne bir tane patlattı...

Öğretmen sert sert bakınca, Rihter düzeltti:

Dayak yedim, babamdan yani. Pulu yerine koyuyorum diye tokatı indirdi. Sonra, pulu kimden çaldığımı sordu. Gerçeği söyleyecek olsam fazladan bir tokat daha yiyecektim tabii. Pulu Kolnay'dan aldım, dedim babama. Öyleyse çabuk götür Kolnay'a ver, o da bir yerden aşırıdır nasıl olsa, dedi. Ben de pulu alıp Kolnay'a götürdüm. Dernek, iki tane damga puluna sahip oldu böylece.

Bir an düşünceye dalan öğretmen sordu:

Peki neden yeni bir damga pulu aldınız? Eskisini geri verebilirdiniz değil mi?

Rihter'in yerine Kolnay karşılık verdi:

Eskisini veremezdim öğretmenim. Çünkü eski pulun üzerine derneğin mührünü basmıştık.

Yaa, demek bir de dernek mührünüz var, öyle mi?

Nerede mühür bakayım?

Mühürçübaşımız Barabas'tır. Mühürden o sorumludur.

Sıra şimdi de Barabas'a gelmişti. Barabas, ileri çıktı, öteden beri geçinemediği Kolnay'a sert sert baktı. Arsadaki şapka olayı hala aklındaydı. Ama mühürü ıstampasıyla birlikte masanın üzerine bırakmaktan başka ne yapabilirdi ki? Öğretmen Racz, mühürü şöyle bir gözden geçirdi. Macun Toplayanlar Derneği, Budapeşte diye yazılıydı mühürün üzerinde. Güldüğünü belli etmek istemeyen öğretmen Racz, başını iki yana salladı. Öğretmenin yumuşamasından yüz bulan Barabas, elini uzatıp mühürü almak istedi. Ama, öğretmen daha eline çabuktu, sert bir sesle sordu:

Niyetin ne senin?

Efendim, dedi Barabas: Mühürü elimden çıkarmamaya, onu son nefesime kadar korumaya yeminliyim ben. Öğretmen Racz, mühürü cebine soktu.

Kapat çeneni! diye bağırdı.

Ama Barabas kendini tutamadı artık.

Öyleyse Çele'den de bayrağı alın lütfen.

Nee? Bir de bayrağınız var demek, ver onu bakayım!

Elini cebine atan Çele, ince bir tel çubuğa geçirilmiş küçük bayrağı çıkardı. Bunu da, Arsadaki bayrak gibi kızkardeşi dikmişti. Bütün nakış işlerini Çele'nin kızkardeşi üstleniyordu. Kırmızı—yeşil—beyaz bayrağın üzerine şunlar yazılıydı:

MACUN TOPLAYANLAR DERNEĞİ, BUDAPEŞTE.

TUDSAKLIGIMIZI SÜRDÜRMEYECEĞİMİZE AND İÇERİZ.

Hımm, diye mırıldandı öğretmen. Tutsak sözcüğünü (t) değil (d) ile yazan bu bilge de kim? Kim yazdı bunu?

Karşılık veren olmadı. Öğretmen yeniden sordu öfkeyle:

Kim yazdı bunu dedim?

Çele hemen bir çare düşündü. Çocukları neden ele verip de başlarını derde soksundu? Tutsak sözcüğünü (d) ile yazan Barabas'tı, ama başı belaya girmemeliydi. Boynunu büktü.

Kızkardeşim yazdı efendim, dedi.

Kuvvetlice yutkundu bunu söylerken. Kızkardeşini harcaması yerinde bir davranış değildi, ama arkadaşlarını kurtarmış oluyordu.

Öğretmen, bir tepki göstermeyince, çocuklar gelişigüzel konuşmaya başladılar:

Barabas'ın bayrağı ele vermesi hiç doğru olmadı, dedi Kolnay öfkeyle.

Barabas, kendini savunmaya kalkıştı:

Bunun da zoru hep benimle! Mühür elimden alındığında derneğin sonu gelmişti zaten.

Öğretmen Racz, kesti çocukların sözünü:

Susun bakayım! diye bağırdı. Gösteririm ben size.

Derneği kapatıyorum, dernek falan yok artık. Bir daha böyle şeyler yaptığınızı duymayayım sakın. Hal ve gidişten hepinize kırık not veriyorum. En kırık notu da, başkan olduğuna için Vays alacak.

Özür dilerim, dedi Vays, aşağıdan alarak. Bugün, benim başkanlığımın son günü. Genel Kurul toplantısı yapılacaktı çünkü. Önümüzdeki ay için başka bir başkan adayımız var.

Kolnay başkan olacaktı, diyerek sırtıttı Barabas.

Benim için fark etmez, dedi öğretmen. Yarın ikiye kadar hepiniz cezalı kalacaksınız burada. Ben size gösteririm. Şimdi gidebilirsiniz artık.

Koro halinde hep bir ağızdan,

Hoşça kalın öğretmenim! diye bağrışıp yürümeye koyuldular.

Vays, bu karışıklıktan yararlanarak, uzanıp macunu almak istediye de, öğretmen hemen farkına vardı.

Çek elini oradan! Dokunma, bırak!

Vays, boynunu büküp sordu:

Macunu geri alamayacak mıyız öğretmenim?

Zor alırsınız. Tam aksine, elinde başka macunu olan getirip bana teslim etsin hemen. Hele macun saklayan biri çıksın karşıma, gözünün yaşına bakmam, bilin bunu. O zamana kadar hiç sesini çıkarmamış olan Lejik, ağızından bir parça macun çıkardı, içi yanarak ve kirli elleriyle macunu derneğin büyük macun topağına yapıştırdı.

Hepsi bu kadar mı?

Lejik bir karşılık vermeden açtı ağızını, başka macun

kalmadığını gösterdi. Öğretmen Racz, şapkasını aldı,

Bir daha dernek falan kurduğunuzu duymayacağım.

Tamam mı? Hele bir duyayım görürsünüz gününüzü...

Şimdi herkes evine, haydi bakalım!

Çocuklar sessiz sedasız yürüdüler. İçlerinden birinin hafif bir sesle konuştuğu duyuldu:

Hoşça kalın öğretmenim.

Lejik'ti bu. Az önce öbür çocuklar öğretmene hoşça kalın derlerken, ağzı macun dolu olan Lejik sesini çıkaramamıştı.

Öğretmen Racz, çıkıp gidince, dağıtılmış olan derneğin üyeleri yalnız kaldılar. Kolnay, dışarıda bekleyen Boka'ya soruşturmayı özetledi. Boka, rahat bir soluk aldı.

Çok korkmuştum doğrusu, dedi. Biri çıkıp Arsayı ele verdi sanmıştım.

Tam bu sırada, Nemecek, yanlarına yaklaşıp fısıldadı:

Bana bakın... Öğretmen sizi sorguya çekerken pencerenin yanında duruyordum ben... pencerenin camı yeni takılmıştı. Ben de...

Pencerenin camından kazımış olduğu taze macun topağını gösterdi. Bütün çocuklar heyecanla gözden geçirdiler macunu. Vays'ın gözleri parlıyordu sevinçten.

Macunumuz varsa dernek de var demektir. Toplantıyı yaparız Arsada!

Arsada! Arsamızda! diye bağıştı bütün çocuklar.

Sonra, hepsi birden evlerinin yolunu tuttular. Merdivenlerde, Pal Sokağı Çocuklarının bağışmaları yankılanıyordu:

Haayt, hooo! haayt, hooo!

Bağıra çağıra fırladılar büyük kapıdan dışarı. Yalnız Boka tek başına ve yavaş yavaş yürüyordu.

Keyfi pek yerinde değildi. Botanik Bahçesindeki adada, elinde fenerle dolaşan Gereb hep aklındaydı. İhanet eden Gereb! Dalgın dalgın yürüyerek evine gitti Boka. Yemeğini yedikten sonra, ertesi günün Latince ödevini hazırlamaya koyuldu. Tanrı bilir nasıl becerdiklerini: Macun Derneğinin tüm üyeleri saat iki buçukta Arsada hazırıldılar. Barabas öğle yemeğinden yeni gelmişti, hala ekmek kabuğunu geveleyip duruyordu. Tokadı yüzüne indirmek için kapıda, Kolnay'ı bekledi. Kolnay'dan çıktıkları yetmişti çünkü. Üyelerin çoğunlukta olduğu anlaşılınca, Vays, hepsini odun yığınlarının oraya çağırdı.

Oturum açılmıştır, dedi ciddi bir yüzle.

Barabas'tan yediği tokatın karşılığını vermiş olan Kolnay, yasaklamaya karşın, derneğin yaşaması gerektiğini savundu. Barabas, Kolnay'ı suçlamaktan geri kalmadı:

Elbette, başkanlık sırası ona geldi de onun için. Bana sorarsanız, dernek kapatılmalıdır artık. Siz sırayla başkan olurken, bize de macun çiğnemek düşüyor. İğreniyorum bu işten artık. Ağzıma şu yapışkan maddeden başka bir şey girmeyecek mi?

Derken Nemecek söz almak istedi.

Söz istiyorum, diye seslendi başkana.

Sekreterimiz söz istiyor, diyen Vays, elindeki küçük çanı çaldı.

Ne var ki, Macun Derneğinin sekreterlik görevini yüklenmiş olan Nemecek'in sözü ağzında kaldı. Odun yığınlarından birinin yanında Gereb'i görmesin mi? Gereb'in ne mal olduğunu ondan, bir de Boka'dan başka bilen yoktu. Odun yığınlarının arasından sessiz sedasız, sinsice yürüyen Gereb, bekçi Yano'nun oturduğu küçük kulübeye doğru ilerliyordu. Haini gözden kaçırmamak, onu adım izlemek görevimdir, diye düşündü Nemecek. Gereb gelecek olursa, onu, adada Kızıl Gömleklilerle birlikte gördüğümüzü bilmemelidir, demişti Boka. Olan bitenden hiç kimsenin haberi yok sanmalıdır.

Ama, işte Gereb gelmiş, ortalıkta dolaşıyordu. Şimdi bekçinin kulübesine neden gidiyordu acaba? Nemecek ille de öğrenmek istiyordu bunu.

Sağolun başkanım, dedi. Başka bir kez söz alırım.

Yapılacak işlerim var şimdi.

Vays, elindeki çanı yeniden salladı.

Bay sekreter, konuşmasını ertelemiştir.

Bu arada bay sekreter çoktan koşmaya başlamıştı bile. Nemecek, aslında Gereb'in ardından koşmuyor, kestirmeden gidip öne geçmek istiyordu. Boş alanı geçip Pal Sokağına doğru ilerledi.

Sonra Maria Sokağına saptı, buharlı bıçkı atölyesine doğru deli gibi koşmaya başladı. Tepeleme odun yüklü bir araba, tam kapıdan çıkacağı sırada az kalsın altına alıyordu Nemeçek'i. İnce demir baca, keyifle pofluyor, beyaz buharını püskürtüyordu. Buharlı bıçkı makinesi de bir yeri acımış gibi inim inim inliyordu.

Nemeçek, bir yandan koşarken, bir yandan da, Dikkatli olmalıyım, diye söyleniyordu kendi kendine.

Küçük yapının yanından geçip odun yığınlarına ulaşmış, bekçi kulübesinin hemen arkasına sızmıştı. Kulübenin çıkıntılı çatısı, ardındaki odun yığınının bitişikti neredeyse. Odun yığınının tırmanan Nemeçek yüzükoyun yattı. Yattığı yerden, aşağıyı gözleyip ne olacak bakalım diye beklemeye başladı. Gereb'in, şu bekçi Yano ile ne alıp vermediği vardı ki? Yoksa, Kızıl Gömleklilerin bir savaş hilesiyle mi karşı karşıyaydılar? Her ne olursa olsun, aşağıda yapılacak konuşmaya kulak kabartacaktı. Ah ah, daha şimdiden kazanacağı onurdan nasıl keyifleneceğini düşünüyordu. Hele şu yeni ihaneti de ortaya çıkarsın, gururundan yanına varılamayacaktı o zaman.

Çevresini dikkatle izlerken birden Gereb'i gördü. Usul usul kulübeye yaklaşmakta olan Gereb, izleyen biri varmış gibi, korkuyla dönüp dönüp arkasına bakıyordu. İzlenmediğine akli yatınca, dosdoğru ilerlemeye başladı. Bekçi Yano, kulübenin önündeki sıraya oturmuş piposunu tütürüyordu. İçtiği tütün, izmaritlerden çıkarılmış tütündü. İzmaritleri, öteden beri çocuklar toplayıp getirirlerdi Yano'ya.

Bekçinin yanındaki köpek, yattığı yerden fırlayıverdi. Gereb'e bir iki havladı, ama çocuğun yabancı olmadığını sezinleyince, yattığı yere uzandı yeniden. Gereb, Yano'ya iyice yaklaşıncı, Nemeçek her ikisini de göremez oldu. Gelgelelim, bizim ufarak sarı oğlan, daha bir yüreklenmişti şimdi. Elinden geldiğince sessiz olmaya çalışarak, odun yığınının kulübenin damına tırmanıverdi. Dama yüzükoyun uzandı, iyice aşağıya kaydı, kapının üzerinden Gereb ile bekçiyi gözetlemeye başladı. Altındaki tahtalar çatırdadıkça, Nemeçek'in kanı buz kesiyordu... Yine de kafasını dikkatle ileri uzattı. Gereb ile Bekçi Yano, akıllarına esip de şöyle başlarını kaldırıp bakacak olsalar, tahtaların kenarında, Nemeçek'in sarı başını görür, korkuya kapılırlardı mutlaka. Çünkü, Nemeçek, gözlerini dört açmış, kulübenin önünde ne yaptıklarını izlemeye çalışıyordu.

Bekçi Yano'ya yaklaşan Gereb,
Günaydın Yano, dedi.

Günaydın, diye karşılık veren bekçi, piposunu bile çıkarmadı ağzından. Gereb, bekçiye doğru eğilip,

Yano, dedi. Sana puro getirdim.

Bu sevindirici haberi alan bekçi, piposunu ağzından çıkarmak zorunda kaldı. Gözleri pırıl pırıl ışımtı birdenbire. Ee, kolay mıydı ya? Yano gibi bir adam için bütün bir puroya sahip olmak kolay mıydı? Yano, puroyu izmarit olarak görürdü hep. Gereb, puroları cebinden çıkarıp Yano'nun eline tutuşturdu.

Aman ne iyi yapmışım da buraya tırmanmışım, diye düşündü Nemeçek. Bekçiye puro getirdiğine göre, ondan istediği bir şey var demektir.

Gereb'in yavaşça. fısıldadığını duydu:

Kulübeye girelim Yano... Bizi görmesinler... Önemli bir şey konuşacağım seninle. İstersen daha çok puron da olabilir.

Bunu söylerken cebinden birkaç puro daha çıkardı Gereb.

Nemeçek başını sallayıp mırıldandı:

Dünyanın purosunu getirdiğine göre bu işin içinde bir iş var.

Bekçi Yano, keyifle girdi kulübeden içeri. Gereb onu izledi. Köpek de Gereb'in arkasına takıldı; kulübeye girdi. Nemeçek öfke içindeydi.

Gördün mü başıma geleni? Dediklerinin hiçbirini duyamayacağım şimdi, bütün planım altüst oldu. Kapıyı kaparlarken, köpeğin içeri sızabilmesini az kıskanmadı hani!

Nemeçek bir masal dinlemişti eskiden. Bu masaldaki karga burunlu cadı, kralın oğlunu kara bir köpeğe dönüştürüyordu. Ah ah, o karga burunlu cadı, bir de kendisini köpek haline koysa en güzel milelerinden on beş, yirmi tanesini feda ederdi doğrusu. Varsın Hektor'u da sarışın Nemeçek haline koysundu cadı kadın. Ne de olsa arkadaş sayılırlardı. Rütbesiz iki arkadaş... Ne var ki, masallardaki cadı kadın yerine keskin dişli bir kurt imdada yetişti. Bir tahta kurdu, damdaki tahtalardan birini güzelce kemirmiş, çoluk çocuğuyla birlikte güzel bir şölen çekmişti kendine. Bunu yaparken, Pal Sokağı çocuklarına ilerde ne büyük bir hizmette bulunacağını aklının köşesinden bile geçirmemişti elbette. Tahta kurdunun kemirdiği yerde, tahta, sigara kağıdı gibi incelmisti. Nemeçek, oraya kulağını dayayınca, bir de ne görsün, aşağıda konuşulanlar sözcüğü sözcüğüne duyulmuyor mu? Oysa Gereb, bu kimsesiz yerde bile, söyledikleri duyulur korkusuyla, çok yavaş konuşuyordu.

Bana bak Yano, diyordu, sana istediğin kadar puro verebilirim, ama karşılığında bir şey yapacaksın benim için.

Yano, kuşkuyla sordu:

Nasıl bir şey yani?

Arsadan çocukları kovacaksın, o kadar. Odun yığınlarım öteye beriye dağıtmalarına, burada oynamalarına izin vermeyeceksin.

Birkaç saniye ses soluk çıkmadı. Bekçi düşünüyor olmalı, dedi Nemeçek içinden. Derken, bekçinin sesi duyuldu:

Çocukları buradan kovacağım desene?

Evet.

Peki, ama neden?

Çünkü başkaları gelmek istiyor buraya... Hep zengin çocukları... Senin anlayacağın, bol bol puron olur o zaman... Paran da olur...

Para sözcüğü etkisini gösterdi hemen.

Para da mı verirler? Verirler mi?

Elbette. Hem de çil altın!

Altın sözcüğü de etkisini gösterdi hemen.

Tamam, dedi. Kovarım onları.

Kapının tokmağı döndü, kapı gıcırdadı. Gereb, kulübeden çıktı. Ama, artık, Nemeçek de tavanda değildi. Bir kedi çevikliğiyle aşağı atlayıp, odun yığınlarının arasından koşarak Arsaya dönmüştü.

Çok sinirliydi. Bütün çocukların yazgısı, Arsanın geleceği kendisine bağlıymış gibi geliyordu ona. Daha oldukça uzaktayken bağırdı:

Boka!

Karşılık veren olmadı. Yeniden bağırdı:

Boka! Başkanım!

Daha gelmedi, diye karşılık verdi bir ses.

Nemeçek, tayfun gibi uçtu gitti. Boka'ya haberi yetiştirmeliydi hemen. Ülkelerinden kovulmadan önce mutlaka birşeyler yapılmalıydı. En sondaki odun yığının yanından geçerken, hala toplantıda olan Macun Derneği üyelerini gördü. Ciddi bir yüzle oturumu yöneten Vays, küçük sarışının yanlarından hızla geçtiğini görünce, seslendi:

Heey, bay sekreter!

Nemecek duramayacağını işaret etti koşarken. Nemecek'in ardından; Bay sekreter! diye bağırın Vays, ne önemli bir kişiliği olduğunu belirtmek için de başkanlık çanını salladı.

Vaktim yok, vaktim! diye haykırdı Nemecek.

Boka'yı evinde bulmak için tabana kuvvet koşmayı sürdürdü: Vays bunun üzerine son çareye başvurdu. Sert bir sesle Nemecek'in ardından haykırdı:

Er Nemecek, dur!

Bu buyruğu alan Nemecek'in durması şarttı. Çünkü, Vays teğmendi. Öfkeden çatlayacaktı neredeyse, ama Vays rütbesini öne sürdü mü, boyun eğmek zorundaydı elbet.

Buyrun teğmenim!

Beni dinle, dedi Macun Derneğinin başkanı. Bu, günden başlayarak Macun Derneğini gizli bir dernek olarak sürdürmeye karar verdik. Bir de yeni başkan seçtik.

Çocuklar, hep bir ağızdan, yeni başkanın adını açıkladılar:

Yaşasın Kolnay!

Sadece Barabas'ın sırttığı görüldü:

Kahrolsun Kolnay!

Vays, sözünü sürdürdü:

İşte böyle bay sekreter, görevinizde kalmak istiyorsanız, bu kararı gizli tutacağınız üzerine şeref sözü vermelisiniz. Öğretmen Racz bir duyarsa vay halimize... Tam bu sırada, Gereb'in odun yığınları arasından sinsi sinsi geçtiğini gördü Nemecek. Şimdi ellerinden kurtuldu mu... her şeyin sonu gelmiş olacaktı... Ne kaleleri kalacaktı, ne de Arsa. Ama Boka, tutar da güzel bir konuşmayla Gereb'i etkilerse, Gereb yeniden iyi bir insan olurdu belki. Ufaklık sarı oğlan dokunsanız ağlayacaktı öfkesinden.

Başkanın sözünü kesti:

Sayın başkanım... Acele işim var benim... Çok acele...

Vays, sert bir sesle sordu:

Yoksa korkuyor musunuz, bay sekreter? Derneğin gizliliği ortaya çıkarsa cezalandırılırsınız diye mi korkuyorsunuz?

Ama, Nemecek'in kulağına bir şey girmiyordu artık. Gözleri, Gereb'deydi. Odun yığınlarının arasından sıvışıp kaçmak için, çocukların dağılmasını bekleyen Gereb'deydi gözleri. Kafasında tek bir düşünce vardı: Gereb kaçtı kaçacak! Artık ne Macun Derneği vardı aklında, ne bir şey; derneğe de, dernektekilere de boşverip, fırtına gibi atıldı büyük kapıya doğru.

Bütün genel kurula bir mezar sessizliği çöktü. Başkan, bu mezar sessizliğine yakışır mezardan gelme bir sesle, --Sayın üyeler, dedi. Ernö Nemecek'in uygunsuz davranışını hepiniz izlediniz.

Ernö Nemecek'in bir korkak olduğunu açıklıyorum.

Doğru, çok doğru! diye haykırdı tüm üyeler.

Kolnay daha da ileri giderek,

Derneğe ihanet etti! diye bağırıldı.

Rihter, acele söz istedi:

Derneği zor durumda bırakarak çekip giden bu haini sekreterlikten alıp dernekten çıkaralım.

Ayrıca, gizli tutanak defterimize adını hain diye geçirelim.

Yerinde bir karar! diye haykırdı tüm üyeler hep bir ağızdan. Ve başkan, derin bir sessizlik içinde, kararını açıkladı:

Ernö Nemecek, genel kurulca hain ilan edilmiştir.

Kendisi sekreterlik görevinden alınmış, dernekten çıkarılmıştır.

Tutanak yazmanı! Neredesin?

Buradayım, dedi Lejik.

Şöyle geçir tutanak defterine: Genel kurul, Ernö Nemeçek'in korkak bir hain olduğunu açıklar. Adını da küçük harflerle yaz o herifin!

Bir uğultu dolaştı bütün genel kurulda. Genel kurullara göre en ağır ceza verilmiş oluyordu bu kararlar. Lejik'in dört bir yanına doluştular. Yere bağdaş kuran Lejik, derneğin tutanak defterini açıp dizlerine dayadı, ecış bücüş harflerle deftere şunları yazdı:

ernö nemeçek bir haindir!--

Macun Derneği, Ernö Nemeçek'in sorununu kaşla göz arasında sıfıra indirmişti. Gelgelelim Ernö Nemeçek, daha doğrusu ernö nemeçek, bu sırada var gücüyle Kınji Sokağına doğru koşuyordu. Boka'nın kendi halindeki, gösterişsiz, tek katlı evine doğru...

Evin kapısından içeri dalan Nemeçek, dışarı çıkmak üzere olan Boka ile çarpıştı.

Hayrola? dedi Boka şaşkın şaşkın. Senin ne işin var burada?

Nemeçek olan bitenleri soluk soluğa anlatırken, bir yandan da Boka'yı harekete geçirmek için yakasına asılıyordu. Arsanın yolunu tuttular.

Demek bütün bunları hem gördün hem de duydun, öyle mi?

Evet. Hem gördüm hem de duydum.

Gereb hala orada mıdır dersin?

Orada! Acele edersek yetişiriz.

Kliniğin orada durmak zorunda kaldılar. Zavallı Nemeçek ha babam öksürüp duruyordu. Yorgun olduğu için bir ara sırtını duvara yasladı.

Çabuk... çabuk ol... çabuk git sen... ben... ben...

öksürüğüm geçince... gelirim.

Boyuna kötü kötü öksürüp duruyordu.

Üşütmüşüm kendimi, dedi yanındaki Boka'ya, Botanik Bahçesinde üşüttüm herhalde... Göle düştüğüm sırada! Ama, o bir şey değildi yine. Asıl, Kış Bahçesindeki havuzun suyu soğuktu, buz gibiydi. Tir tir titremiştim. Pal Sokağına saptılar. Tam köşeyi döndükleri sırada, tahta perdenin kapısı aralandı. Gereb, dışarı fırladı kapıdan.

Nemeçek, heyecanla kolundan yakaladı Boka'yı,

İşte, dedi. Gereb bu, koşuyor!

Boka, ellerini ağzına götürüp, sessiz sokağı çınlattı:

Gereeb!

Gereb durdu, dönüp arkasına baktı. Boka'yı görür görmez makaraları koyverdi. Katıla katıla gülererek, Ring Caddesine doğru koştu gitti.

İki çocuk sokağın köşesine çivilenmiş gibiydiler. Gereb'i göremiyorlardı artık. Her şey mahvolmuştu, farkındaydılar. Ağızlarını bıçak açmıyordu. Hiç konuşmadan küçük kapıya doğru yürüdüler. İçeriden, Arsada top oynayan çocukların bağırışmaları geliyordu. Derken, Yaşşaa! sesleri ortalığı inim inim inletti. Macun Derneği üyeleri yeni başkan için gösteri yapıyorlardı. Oysa, şu küçük toprak parçası belki de onların değildi artık. Ne var ki gerçeğin farkında değillerdi. Şu avuç içi büyüklüğünde, verimsiz ve yamru yumru toprak, iki yapının arasında soluksuz kalmış şu sıkışık düzlük, sonsuzluk ve özgürlüğün simgesi, sabahları Amerikan bozkırları, öğleden sonra Macar ovaları, yağmurda deniz, kışta karda kuzey kutbu olan, onları eğlendirmek için her kılığa giren candan dostları şu toprak parçası, belki de onların değildi artık. Şu işe bak, dedi Nemeçek. Daha haberi yok çocukların.

Boka başını önüne eğdi, yavaşça mırıldandı:

Öyle. Daha bilmiyorlar.

Nemeçek, Boka'nın önderliğine çok güvenirdi. Zeki, akıllı dostu yanında oldukça umudunu yitirmezdi. Ama, Boka'nın gözlerinin yaşardığını, başkanın, evet, adıyla sanıyla başkanın, acılı ve titrek bir sesle; Ne yaparız şimdi? diye mırıldandığını duyunca, bir korku düştü içine.

.....
BEŞİNCİ BÖLÜM

İki gün sonra, akşam karanlığının Botanik Bahçesini sarmaya başladığı sıralarda, köprü üzerindeki iki nöbetçi, koyu bir karaltının yaklaşmakta olduğunu gördüler.

Dikkat! diye bağırdı nöbetçilerden biri.

Bunun üzerine, ikisi birden; uçlarında solgun ayışığının parıldadığı mızraklarını havaya diktiler. Mızrakların selamı, köprüden hızlı adımlarla geçen Kızıl Gömleklilerin komutanı Ferenc Atş'ı karşılamak içindi.

Herkes burada mı? diye sordu Ferenc Atş.

Evet, yüzbaşım.

Ya Gereb? O da geldi mi?

İlk gelen o oldu yüzbaşım.

Ferenc Atş, nöbetçilerinin selamına karşılık verdi. Mızraklar inip yeniden dikildiler. Kızıl Gömlekliler silahlıyken böyle selam veriyorlardı.

Adadaki küçük düzlükte Kızıl Gömlekliler toplantı halindeydiler. Atş, ilerleyip aralarına girince, Pastorların büyüğü,

Dikkat! diye bağırdı.

Uçları yaldızlı kağıtla kaplı mızraklar havaya dikildi.

Selama karşılık veren Ferenc Atş,

Çocuklar, dedi, acele etmemiz şart. Ben biraz geciktim.

Hemen işe koyulalım. Feneri yakın.

Komutan gelmeden fenerin yakılması usulden değildi.

Fener yandı mı, Ferenc Atş, adada bulunuyor demekti. Pastorların küçüğü feneri yaktı. Kızıl Gömlekliler ateşin çevresine çöktüler. Herkes susmuş, komutanın söze başlamasını bekliyordu.

Ferenc Atş sordu:

Yeni bir haber var mı?

Sebeniç elini kaldırdı.

Söyle bakalım.

Pal Sokaklılardan ganimet aldığımız kırmızı—yeşil bayrak, silah depomuzdan kaybolmuş, komutanım. Atş'ın kaşları çatıldı.

Silahlardan eksilmiş olan var mı?

Yok, komutanım. Buraya gelmeden önce, depo nöbetçisi olarak denetledim depoyu. Mızrakları, baltaları gözden geçirdim. Hepsi yerli yerinde. Yalnız, küçük bayrak yerinde değildi. Biri çalmış olacak.

Ayak izleri var mıydı?

Vardı. Yönetmeliğe uyararak, her akşamki gibi dün akşam da ince kum serpmiştim yıkıntının içine. Bugün yıkıntıyı gözden geçirmeye gidince ne göreyim? Ayak izleri... Yarıktan bayrağın bulunduğu köşeye, sonra aynı köşeden yine yarığa giden ayak izleri... Yarıktan sonra, toprak hem sert, hem de çimenliktir, onun için orada izler de görünmez oluyordu artık.

Ayak izleri küçük müydü?

Evet. Hem de çok küçüktü diyebilirim. En küçük ayaklarımız Vendaver var ya, işte onun ayaklarından bile küçüktüler.

Derin bir sessizlik oldu.

Anlaşılan, yabancı biri girmiş silah deposuna, dedi komutan. Hem de Pal Sokağındaki çocuklardan biri. Kızıl Gömlekliler arasında bir homurtu dolaştı. Ferenc Atş sözünü sürdürdü:

Herhangi bir çocuk olsaydı silahlardan da alırdı bana kalırsa. Ama düşünün ki, çocuk, yalnızca bayrağı alıyor. Pal Sokaklılar, içlerinden birini bayrağı geri almak için görevlendirmiş olacaklar. Ne dersin Gereb, senin haberin var mı bu işten?

Şu Gereb yok mu, iki yüzlü casusun tekiydi anlaşılan.

Ayağa kalktı:

Benim bir bilgim yok.

Peki. Otur bakalım. Bu işi sonra araştırırız. Önce biz kendi işimize bakalım. Biliyorsunuz, geçenlerde utanılacak bir olay geçti başımızdan. Biz hepimiz Adadayken, düşman buralara kadar sokulup şu ağaca kırmızı bir kağıt ilişti. Öyle de becerikli davrandılar ki, yakalayamadık onları. İki yabancı çocuğu Memurlar Mahallesi'ne kadar kovaladık. Neden sonra kafamıza dank etti ki, onlar boş yere kaçmışlar bizden, biz de onları boşuna kovalamışız. Kağıdın burnumuzun dibindeki ağaca iliştilmesi bizim en büyük ayıbımızdır. Onun için, ne yapıp yapıp öc almamız gerek. Arsayı ele geçirmek için Gereb'in durumu incelemesini bekliyorduk. Şimdi Gereb raporunu verecek, biz de savaşa ne zaman gireceğimizi kararlaştıracacağız. Gereb'e baktı.

Gereb, ayağa kalk!

Gereb ayağa kalktı.

Anlat bakalım. Raporunu dinleyelim.

Şey... dedi Gereb biraz şaşkın. Bana kalırsa, orayı savaşız da ele geçirebiliriz. Eskiden ben de onlardandım, diye düşündüm de... Şimdi, dedim kendi kendime, neden yalnız benim yüzümden olsun... Yani arsaya bakan bekçiye elde ettim rüşvet verip. Şimdi bekçi Yano, onları oradan... oradan...

Birden, dut yemiş bülbüle döndü Gereb. Ferenc Atş, öyle kötü kötü bakıyordu ki gözlerine, konuşmasını bitiremedi. Öyle kötü kötü bakması yetmiyormuş gibi, bütün çocukları tir tir titreten gür sesi de yükseldi Ferenc Atş'ın. Hele bir kızmaya görsün, hep böyle korkunçlaşırdı bu güçlü kuvvetli delikanlı.

Sen Kızıl Gömleklileri hala tanımamışsın anlaşılan.

Biz ne pazarlık eder, ne de rüşvet veririz. Arsayı iyilikle vermezlerse, zorla alırız. Bana ne bekçiden, bana ne kovmaktan kovulmaktan. Senin yaptığına adıyla sanıyla sinsilik derler.

Herkes suspus olmuştu. Gereb utancından önüne bakıyordu.

Ferenc Atş, ayağa kalktı.

Korkuyorsan defol git! Evine dön!

Bu sözleri Gereb'in yüzüne bir şamar gibi indirirken, gözlerinde de şimşekler çakıyordu sanki.

Gereb çok korkmuştu. Kızıl Gömlekliler onu aralarından atacak olurlarsa çok kötü olur, dünyanın hiçbir köşesinde bir yeri olamazdı artık. Onun için, başını dik tutup, korkusuz bir sesle konuşmayı denedi:

Korkak değilim ben. Sizinleyim, sizinle kalacağım.

Size bağlı kalacağıma da söz veriyorum.

İşte buna sevindim, dedi Atş. Ama, yeni gelen üyeye yakınlık duymadığı, yüzünden belli oluyordu.

Bizimle kalacaksan, bizim yasalarımıza göre and içmen gerekir. Gereb rahat bir soluk aldı.

Hem de bütün yüreğimle, dedi.

Ver elini öyleyse!

El sıkıştılar.

Bundan böyle teğmen rütbesine sahipsin. Sebeniç, sana da bir mızrakla Kızılderili baltası verir, adını da gizli listeye yazar. Şimdi iyi dinleyin hepiniz! İşimizi savsaklayamayız artık. Yarın saldırıya geçeceğiz. Yarın öğleden sonra hepimiz burada toplanırız. Birliğimizin yarısı Maria Sokağından girip kaleleri ele geçirir. Öbür yarısına da kapıyı sen açarsın Gereb. Bu kuvvet, Pal

Sokağı Çocuklarını Arsadan atacaktır. Odun istiflerinin arasına sığınacak olurlarsa, o zaman, öbür arkadaşlarımız kalelerden saldırıya geçerler. Bize bir oyun yeri gerekli. Ne pahasına olursa olsun, ele geçireceğiz orayı.

Kızıl Gömlekliler, yerlerinden fırlayıp mızraklarını havaya kaldırdılar.

Yaşasın! diye haykırdılar.

Komutan, eliyle susmalarını işaret etti.

Sana soracağım bir şey daha var Gereb. Ne dersin, Pal Sokağı çocukları senin bize geçtiğini sezmişler midir acaba?

Sanmıyorum, dedi çiçeği burnunda teğmen. Diyelim ki içlerinden biri, kırmızı kağıdı ağaca asmaya geldi. Beni o karanlıkta göremezdi ki!

Demek, sana kalırsa yarın öğleden sonra rahatça aralarına girebilirsin?

Hem de rahat rahat.

Kuşkuya kapılmazlar mı acaba?

Hayır. Kuşkulansalar bile seslerini çıkaramazlar.

Hepsi korkar benden. Aralarında gözü pek tek bir çocuk bile yok!

İncecik bir ses sözünü kesti Gereb'in.

Nasıl yok, bal gibi var!

Dört bir yanlarına bakındılar, Ferenc Atş şaşkın şaşkın sordu:

Kimdi o konuşan?

Karşılık veren olmadı. Ama o ince, tatlı ses yeniden duyuldu.

Yok diyen de kim, var, hem de bal gibi var!

Sesin, ağacın tepesinden geldiğini çok iyi duymuşlardı şimdi. Biraz sonra, dallar hışırdamaya başladı. Koca ağacın dalları arasından çatırtılar yükseldi. Derken, birdenbire ufacık, sarışın bir çocuk ağaçtan aşağı kayıverdi. Son daldan yere atlayınca, üstünü başını silkip düzeltti. Olduğu yerde dimdik durdu. Şaşkına dönmüş Kızıl Gömleklilere gözlerini dikip cesaretle baktı. Durup dururken ortaya çıkan bu çağrısız konuk öylesine şaşırtmıştı ki hepsini, biri çıkıp da tek sözcük olsun söyleyemiyordu. Gereb sapsarı kesilmişti.

Nemeçek, dedi korkuyla.

Evet benim, Nemeçek! Bayrağı kim çaldı diye arayıp durmanıza gerek yok. Ben çaldım bayrağı ve buradayım işte. Vendaver'in ayaklarından daha küçük olan ayaklar da işte benim ayaklarım. Aslında hiç sesimi çıkarmasam da olurdu. Siz gidinceye kadar bekleyebilirdim. Saat dörtten beri ağacın tepesindeyim. Ama Gereb, tutup da, birliğimizde tek bir gözü pek çocuk bile bulunmadığını söyleyince, dayanamadım artık. Kendi kendime dedim ki:

Dur hele, sana şimdi gösteririm Pal Sokağı çocukları arasında yürekli çocuklar da bulunduğunu. Başkası olmasa bile ben varım, evet, ben Nemeçek, üstelik subay bile değilim daha. Böyle dedim kendi kendime. İşte karşınızdayım. Bütün konuşmalarınızı dinledim, bayrağımızı geri aldım gizlice; şimdi istediğinizi yapabilirsiniz bana. İster dövün sövün, isterseniz bayrağı zorla alın elimden. Yalnız, şunu bilin ki, onu kendi elimle size teslim edecek değilim. Daha ne bekliyorsunuz? Ben tek başımayım işte, siz on kişisiniz.

Bire karşı on, daha ne bekliyorsunuz?

Heyecandan kıpkırmızı kesilmişti. Böyle konuşurken kollarını iki yana açıyordu. Bir eliyle de sıkı sıkı bayrağı tutuyordu. Kızıl Gömleklilere gelince, onlar şaşkınlıktan kurtulamamışlardı daha. Bu ufacık, sarışın oğlandan gözlerini ayıramıyorlardı. Kendine güvenen, korkusuz bir hali vardı. Bunu yüzlerine vururken, güçlü kuvvetli Pastor Kardeşleri, Ferenc Atş'ı hatta bütün oradakileri dövecek gücü kendinde buluyor gibiydi.

Pastor Kardeşler, çok geçmeden her zamanki soğukkanlılıklarını gösterdiler. Nemeçek'in üzerine yürüyüp, sağdan, soldan kollarını yakaladılar. Sağ yanında duran Pastor'ların küçüğü, bayrağı Nemeçek'in elinden almaya çalışırken, Ferenc Atş'ın sesi, büyük sessizliği bozdu:

Durun! Bırakın onu!

İki Pastor, komutanlarının yüzüne şaşkınca baktılar.

Dokunmayın ona! dedi Ferenc Atş. Bu çocuk hoşuma gitti benim. Gerçekten gözüpek bir çocuksun, Nemeçek. Uzat elini sıkayım. Aramıza katıl, sen de Kızıl Gömleklilerden ol!

Nemeçek, hayır anlamında başını salladı.

Ben öyle şey yapmam, dedi meydan okuyarak. Kesinlikle hayır.

Sesi tir tir titriyordu, ama korkudan değil, heyecandan.

Yüzü ve bakışları son derece ciddi, tekrarlardı:

Ben öyle şey yapmam!

Ferenc Atş gülümsedi:

Peki, öyle olsun, dedi. Bizim için fark etmez. Şimdiye kadar hiç kimseyi buyur etmedim aramıza. Bütün buradakiler kendileri başvurmuşlardır. Benim aramıza çağırdığım ilk çocuk sensin. Ama sen bilirsin, istemiyorsan katılma aramıza...

Ve sırtını döndü.

Pastor Kardeşler sordular:

Bunu ne yapacağız şimdi?

Komutan omuz silkti.

Bayrağı alın elinden!

Pastorların büyüğü, Nemeçek'in küçücük elini şöyle büktüğü gibi kırmızı—yeşil bayrağı alıverdi. Nemeçek'in eli de az acınamıştı doğrusu. Pastorların kuvvetine diyecek yoktu, ama bizim ufaklık sarı oğlan canını dişine taktı, sesini çıkarmadı.

Bayrağı aldım, dedi Pastor.

Herkes, heyecanla bekliyordu şimdi ne olacak diye.

Büyük Ferenc Atş, ağır mı ağır bir ceza verecekti Nemeçek'e. Nemeçek, dişleri birbirine kenetlenmiş ve meydan okurcasına, dimdik duruyordu olduğu yerde. Ferenc Atş şöyle bir dönüp el etti Pastorlara.

Bu cılız herifi dövmek bize yakışmaz... Ama... durun bakayım... evet... onu suya daldırıp iyice bir ıslatın! Kızıl Gömlekliler kahkahalarını tutamaz oldular. Ferenc Atş ile Pastorlar da gülüyordu. Sebebi, kepini havaya fırlatırken, Vendaver de deliler gibi zıplayıp duruyordu. Bir ağacın altında duran Gereb bile gülüyordu. Sevinçten kabına sığamayan bütün bu topluluk içinde tek bir surat vardı ciddi kalıp gülmeyen; o da Nemeçek'in suratıydı elbette. Kendini üşütmüş olan Nemeçek'in öksürüğü kesilmemişti. Annesi evden çıkmasını yasaklamıştı, ama bizim küçük sarı oğlan evde kapalı kalmaya dayanamamıştı. Saat üçte evden sıvışmış, saat üç buçuktan akşama kadar ağacın tepesinde kalmıştı. Ama hastalansa da, ölse de, ağzını açıp bir şey söylemeyecekti. Ben üşüttüm, hastayım mı diyecekti yani? Bunu ağzından kaçırdı mı daha da alaya alırlardı kendisini. Otuz iki dişini birden göstererek sırttan şu Gereb bile gülerdi o zaman. Hiç sesini çıkarmadı. Ne yaparlarsa katlanmaya karar verdi. Bütün çocukların kahkahaları arasında Pastor Kardeşler tarafından Ada kıyısına sürüklenen Nemeçek, gölün sığ sularına batırıldı. Pastorlar acıma nedir bilmezlerdi. Biri ellerinden tutmuştu Nemeçek'i, öteki ensesinden yakalamıştı. Çok geçmeden Nemeçek boğazına kadar suya batmıştı bile. Adadaki bütün Kızıl Gömlekliler sevinç içindeydiler. Hep birden Kızılderili dansına başlayıp, keplerini havalara fırlattılar, bağrıştılar, coştular.

Savaş çılgınlıkları ortalığı inletiyordu.

Huya hop, huya hop, huya hop!

Çıgıllıklar, atılan kahkahalara karışıyor, gürültü küçük adanın sessizliğini bozuyordu. Nemecek'in üzgün bir kurbağadan farkı yoktu. Suratı asık, bakışları küskün, suyun üzerindeki gözleri biraz ötedeki Gereb'e dikilmişti. Gereb, kıyıda bacaklarını ayırarak durmuş, kaba kaba gülerek, Nemecek'e, oh olsun der gibi başını sallıyordu.

Neden sonra Pastorlar tarafından serbest bırakılan

Nemecek, gölden emekleyerek çıktı. Tepeden tırnağa sıırılsıklam, üstü başı çamur içinde bir adamcık! Bu halini gören Kızıl Gömleklilerin neşesine ve coşkusuna diyecek yoktu. Zavallı Nemecek'in küçük bir fino köpeğinden farkı yoktu. Şöyle bir silkinince, bütün çevresindekiler kaçıştılar, sular sıçramasın diye. Eh işte, düşenin dostu olmaz derler ya, alayların da sonu bir türlü gelmiyordu artık.

Kurbağaya bakın, kurbağaya!

Bol bol yuttun mu suları, yetti mi?

Hazır suya girmişken biraz da yüzseydin.

Nemecek, karşılık vermiyordu. Yalnızca acı acı gülüyor, ıslak ceketini sıvazlıyordu eliyle. Tam bu sırada, Gereb yanına yaklaşp karşısında durdu. Önce sırtarak güldü, ardından, caka satar gibi sordu:

N'aber, iyi miydi?

Nemecek, iri mavi gözlerini Gereb'in yüzüne dikip, şöyle bir baktı.

İyiymi ya, dedi. Elbette iyiydi, kıyıda durup karşıdan benim halime gülmekten çok daha iyiydi. Arkadaşlarımla düşmanlarıyla işbirliği yapmaktansa, bütün bir yıl boğazıma kadar suya batmış olarak otururum daha iyi. Beni suya daldırmanız vız gelir bana. Geçenlerde ben kendiliğimden de girdim suyun içine. Ve ne gördüm o gün suyun içindeyken, biliyor musun? Seni gördüm, seni burada, hem de düşmanlarımızın arasında gördüm. Beni aranızda çağırabilir, sizden olayım diye bana kavuk sallayabilir, size katılayım diye beni armağanlara boğabilirsiniz, ama hepsi boşuna. Bütün bunlar beni hiç mi hiç etkilemez. Beni yine suya daldırsanız da, yüzlerce, binlerce kez suya daldırsanız da, yine geleceğim, yarın da geleceğim, öbür gün de. Beni bulamayacağınız bir yere saklanmayı bileceğim. Hiçbirinizden korkum yok benim. Hele siz de Pal Sokağına, Arsamızı elimizden almaya gelin, bizi karşınızda bulacaksınız orada. Hele bir gelin de alın boyunuzun ölçüsünü. Bizim de on kişi olduğumuz bir yerde, benim şimdi konuştuğumdan başka bir dille konuşuruz sizinle. Beni altetmek kolay elbette. Büyük balık küçük balığı yer. Müzenin bahçesinde Pastorlar milelerime el koymuşlar, almışlardı milelerimi. Onlar, benden güçlüydüler o sırada. Bir kişi on kişiyle başa çıkamaz. Onun için, hiç mi hiç aldırıldığım yok burada olan bitenlere. Beni dövseniz de vız gelir bana. İsteseydim suya dalmak zorunda da kalmazdım. Ama sizden biri olmak istemedim ben. Dilerseniz suda boğarak öldürün beni, öldüresiye dövün isterseniz. Ama ben ihanet etmem şurada duran gibi... Şunun yaptığını yapmam, ihanet etmem ben...

Kolunu uzatan Nemecek, Gereb'i gösteriyordu. Gereb'in kahkahası boğazında düğümlezip kalmıştı. Fenerin ışığı, Nemecek'in küçük, sarı başını, ıslak giysilerini aydınlatıyordu. Gururla, korku bilmez ve içinin temizliğini yansıtan bir bakışla Gereb'e bakıyordu Nemecek. Bu bakış altında ezilen Gereb, içine bir ağırlık çöktüğünü hissetti. Yüzü ciddileşti, başı önüne eğildi. Herkes suspus olmuştu. Öylesine bir sessizlik ki, bir tapınaktaydılar sanki. Nemecek'in üstünden suların şıp şıp yere damladığı görülüyordu.

Bu büyük sessizliği bozan, Nemecek oldu:

Gidebilir miyim artık?

Kimse karşılık veremedi.

Nemecek yeniden sordu:

Beni öldüresiye dövmeye niyetiniz yok anlaşılan.

Gidebilir miyim?

Yine bir karşılık çıkmayınca, yavaş yavaş ve sakın adımlarla köprüye doğru yürümeye başladı. Tek bir el bile kalkmadı, tek bir çocuk olsun kıpırdamadı yerinden. Bu ufakık, sarışın oğlanın gerçek bir kahraman gibi, erkek bir adam gibi davrandığını hepsi de kabullenmişti. Yetişkin bir erkek gözüyle bakılmayı hak etmişti doğrusu... Köprüdeki nöbetçiler, bütün olan biteni izlemişlerdi. Hayran hayran Nemecek'e bakıyorlardı. Ona dokunmayı göze alamadılar. Nemecek, köprüye yeni adım atmıştı ki, Ferenc Atş'ın gürleyen sesi yükseldi:

Dikkaat!

Esas duruşta selama geçen nöbetçiler, parlak uçlu mızraklarını havaya diktiler. Bütün öbür çocuklar da hep birlikte mızraklarını havaya dikip topuklarını vurdular. Mızrakların sivri uçları ayışığı altında pırl pırlırdı. Ses soluk çıkmıyordu. Bütün duyulan, Nemecek'in yavaş yavaş uzaklaşan adımlarından çıkan sestti. Sonra, içlerine su dolmuş ayakkabıların foşurtusunu andıran bu ses de duyulmaz oldu. Nemecek gitmişti.

Adadaki Kızıl Gömlekliler şaşkın şaşkın bakıştılar karşılıklı. Ferenc Atş, başı önünde, düzlüğün ortasındaydı. Tam bu sırada yanına yaklaşan Gereb, Atş'ın karşısına geçip durdu. Gereb'in yüzü bembeyazdı. Duvar gibi. Birşeyler mırıldandı kem küm ederek:

Şey... hani... biliyorsun ya...

Ama Ferenc Atş, sırtını döndü Gereb'e. Bunun üzerine Gereb, kıpırdamadan duran öteki çocukların yanına yürüdü, Pastor Kardeşlerden büyüğünün karşısına geçti.

Kem küm ederek mırıldandı yine deminki gibi:

Şey... hani... biliyorsun ya...

Ama, Pastor da komutanın yaptığını yaptı, sırtını döndü.

Gereb, ne yapacağını şaşırmış, sap gibi ortada kalmıştı.

Boğulur gibi bir sesle,

Artık gitsem iyi olacak, dedi.

Bir karşılık veren olmadı. Gereb de, aynı yolu biraz önce küçük Nemecek'in izlediği yolu izleyerek uzaklaştı. Ama, onu selamlayan falan olmadı. Nöbetçiler, köprünün korkuluğuna yaslanmışlar, suya bakıyorlardı. Botanik Bahçesinin sessizliği içinde Gereb'in ayak sesleri gittikçe uzaklaştı, sonra kesildi.

Kızıl Gömlekliler kendi kendilerine kalınca, Ferenc Atş'a bir canlılık geldi. Pastor Kardeşlerin büyüğüne, yüzleri birbirlerine değercesine yaklaştı, sakın sakın sordu:

Müzenin bahçesinde bu çocuğun milelerini mi aldın sen?

Pastor, hafif bir sesle,

Evet, dedi.

Kardeşin de yanında mıydı?

Evet.

El koydum mu yaptınız?

Evet.

Küçük, güçsüz çocukların mileleri alınmayacak demedim mi ben? Kızıl Gömleklilere böyle buyruk vermedim mi? Pastor Kardeşler suspus olmuştu. Ferenc Atş'a karşı gelinemezdi. Komutan, sert bakışlarıyla tepeden tırnağa süzdü iki kardeşi. Sonra, karşı durulamayacak sakın bir sesle buyurdu:

Girin suya bakalım!

Pastorlar hiçbir şey anlamamış gibi bakakaldılar başkanın yüzüne.

Anlamadınız mı? Böyle, olduğunuz gibi, giyimlerinizle, doğru suyun içine...

Bazı çocukların kıs kıs güldüğünü görünce, sözü sürdürdü Atş:

Bunların haline gülenler de suyu boylayacak, bunu iyi bilin!

Bunun üzerine, kimsede gülecek hal kalmadı. Pastorlara şöyle bir bakan Ferenc Atş, sabırsızlanarak, Ne duruyorsunuz! diye bağırdı. Doğru suyun içine; hem de boğazınıza kadar, marş marş! Ötekilere dönüp çıkıştı:

Siz de aval aval bakıp durmayın onlara. Dönün sırtınızı!

Kızıl Gömlekliler, oldukları yerde çark edip, sırtlarını göle verdiler. Hatta, Ferenc Atş bile Pastor Kardeşlerin bu cezayı kendilerine nasıl uyguladığını seyretmedi. İki kardeş tıpış tıpış göle doğru yürüyüp boğazlarına kadar suya girdiler. Çocuklar bir şey görmediler, ama iki kardeşin çıkardığı şıptıy bal gibi duydular. Ferenc Atş'a gelince, o bir göz atmaktan alamadı kendini. İki kardeşin gerçekten suya girdiklerinden emin olmak istedi. Sonra, komutunu verdi:

Tüfek indir! İleri, marş!

Birliği Adadan çıkarmak üzere yürüyüşe geçirdi. Nöbetçiler feneri söndürdüler. Uygun adımla köprüden geçen birliğe katıldılar artçı olarak. Çok geçmeden, Kızıl Gömlekliler, Botanik Bahçesinin sık bitkileri arasında gözden kayboldular.

Pastor Kardeşler emekleye emekleye çıktılar gölden. Karşılıklı bakıştılar, birbirlerini gözden geçirdiler, sonra her zamanki gibi ellerini ceplerine sokup yürümeye koyuldular. Ağızlarını bıçak açmıyordu. Yaptıklarından utandıkları belliydi.

Ada, ayışığı altında, ilkyaz akşamının sessizliği içindeydi.

Yine ıpsız kalmıştı.

.....

ALTINCI BÖLÜM

Ertesi gün öğleden sonra saat iki buçuğa doğru, birbiri ardınca Arsanın küçük kapısından içeri giren çocuklar, tahta perdenin iç tarafına kocaman çivilerle tutturulmuş büyük bir kağıt gördüler. Bu büyük kağıt, bir bildiriydi: Boka tarafından, bütün bir gece uykusuz kalınarak yazılmıştı. Bildiri kocaman basımevi harfleriyle, kara çinimürekkebi kullanılarak hazırlanmıştı. Yalnız satır başlarındaki harfler kan kırmızısıydı.

BİLDİRİ

HERKES GÖREVİNİN BAŞINA!

ÜLKEMİZ BÜYÜK BİR TEHLİKEYLE KARŞI KARŞIYADIR. GÖZÜPEK DAVRANMAZSAK BÜTÜN TOPRAKLARIMIZI ELİMİZDEN ALACAKLAR! KIZIL GÖMLEKLİLER BİZE SALDIRMAK İSTİYORLAR. ARSAMIZ TEHLİKEDEDİR!

AMA BİZ, KARŞILARINDA YER ALIP GEREKİRSE HAYATIMIZLA KORUYACAĞIZ ÜLKEMİZİ.

HERKES ÜZERİNE DÜŞEN GÖREVİ YAPACAKTIR!

BAŞKAN

Hiç kimse top oynamak istemiyordu bugün. Top, depo görevlisi Rihter'in cebinde rahatına bakıyordu. Çocuklar bir aşağı bir yukarı geziniyor, yakında çıkacak savaş üstüne konuşuyorlardı. Bu arada hep tahta perdedeki bildirinin önüne gidiyor, o ateşli sözleri yeni baştan okuyorlardı. Çoğunun ezberindeydi artık bildiri; iğlerinden biri odun yığınlarının üzerine çıkıyor, sesine bir savaşçı havası vererek aşağıdakilere okuyordu bildiriye. Hoş, aşağıdakiler bütün okunanı ezbere biliyorlardı, ama yine de ağızları açık dinlemekten kendilerini alamıyorlardı. Bildiriye sonuna kadar dinledikten sonra, bir koşuda soluğu tahta perdenin önünde alıyor, yeni baştan okuyor, bu kez de onlar odun yığına tırmanıp, aşağıda kalanlara yineliyorlardı bildiride yazılanları.

Bütün Pal Sokağı çocuklarının akli fikri bu bildirideydi. Nasıl olmasındı? Bir araya geleli, yani bütün tarihleri boyunca, böyle bir olayla karşılaşmamışlardı. Boka, kendi imzasını taşıyan bir bildiri yayınladığına göre, durum gerçekten kötü, tehlike gerçekten büyük olmalıydı. Çocuklar, bu olayla ilgili tek tük ayrıntıyı daha önce de duymuşlardı. Gereb'in adı orda burada kulaklarına çarpmıştı, ama yine de kesin bir şey bilmiyorlardı. Başkan, Gereb konusunu çeşitli nedenlerden

ötürü gizli tutmayı uygun bulmuştu. Başkanın üzerinde durduğu bu nedenlerden biri de, Gereb'i Arsada suçüstü yakalayıp mahkemeye vermektir. Küçük Nemecek'in tek başına gizlice Botanik Bahçesine gireceği, orada ortalığı ayağa kaldıracak bir olay yaratacağı, başkanın hayalinden bile geçmezdi elbette. Başkan bunu ancak bugün öğleden önce, okulda öğrenmişti. Latince dersinden sonra, okul kapıcısının çörek sattığı bodrum katında Boka'yı bir kenara çeken Nemecek, bütün olan bitenleri anlatmıştı. Ama, saat iki buçukta bile Arsadakilerden hiçbirinin fazla bir şey bildiği yoktu. Herkes Başkanı bekliyordu.

Bu genel heyecana, özelliği olan bir de telaş katılmıştı ayrıca: Macun Derneğinin kendi yapısıyla ilgili bir aksaklık. Evet, derneğin macunu kupkuru kesilmişti. Orasında burasıda çatlaklar belirmiş olan macun, kullanılmaz haldeydi, yapışkanlığını yitirmişti. Kimdeydi suç? Hiç kuşkusuz, başkanda! Macunu çiğnemek görevi de başkana düşüyordu elbette. Yeni başkan Kolnay'ın, bu görevi savsakladığı ortadaydı. Bu ihmalcı tutumu ilk yeren üyenin kim olduğunu bulmak zor olmasa gerek. Evet, sert bir çıkış yapan ilk üye Barabas oldu. Üye üye dolaşıp, Başkanın ihmali ağır sözlerle suçladı. Bu girişimi başarıya da ulaşmadı değil. Daha beş dakika bile geçmeden, olağanüstü bir toplantı yapılması için üyeleri harekete geçirdi. Kolnay işin içinde ne olduğunu sezinliyordu.

Güzel, dedi. Yalnız, şu sırada Arsanın durumu çok daha önemli. Olağanüstü toplantı çağrısını ancak yarın yapabilirim.

Gelgelelim, Barabas, Nuh diyor, peygamber demiyordu.

Canımıza tak etti artık. Sayın Başkan korkuyor anlaşılan.

Senden mi korkacağım?

Hayır, benden değil, genel kurul toplantısından!

Toplantının bugün yapılmasını istiyoruz. Kolnay, tam karşılık veriyordu ki, dışardan Pal Sokağı çocuklarının savaş çığlıkları yükseldi.

Hepsi de dikkat kesildiler. Boka, küçük kapıdan içeri girdi. Yanında yürüyen Nemecek, büyük, el örgüsü atkısını boynuna sarmıştı. Başkanın görünmesiyle bütün tartışmalar kesildi. Kolnay da çabucak yumuşadı.

İyi öyleyse, dedi. Toplantıyı bugün yaparız. Ama önce, Boka'yı dinleyelim de...

Ona bir diyeceğim yok, diye karşılık verdi Barabas.

Boka'nın dört bir yanına doluşan çocuklar, soru yağmuruna tuttular onu. İki dövüş horozu olan Kolnay ile Barabas da kalabalığa katıldılar. Susmalarını işaret eden Boka, bütün çocukların dikkat kesilerek dinlediği şu sözleri söyledi:

Arkadaşlar! Bildiriye okudunuz. Nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya olduğumuzu anladınız. Düşman kampına giren casuslarımız, Kızıl Gömleklilerin yarın için bir saldırı hazırladıklarını öğrendiler.

Bu sözler üzerine bir uğultu yayıldı ortalığa. Savaşın kapıya dayandığından hiç kimsenin haberi yoktu.

Evet, dedi Boka. Yarın... Bugünden başlayarak sıkıyönetim ilan ediyorum. Herkes, üstlerinin buyruklarına kayıtsız şartsız uyacaktır. Tüm subaylar da bana uyacaklar. Savaş bu, çocuk oyuncağı değil! Kızıl Gömlekliler güçlü ve bizden üstündürler. Kıran kırana çarpışma olacak. Kimseyi zorla savaşa sürüklemek niyetinde değilim. Onun için şimdiden açıklıyorum: Savaşa katılmak istemeyenler ellerini kaldırsınlar.

Bir sessizlik çöktü ortalığa: Kimse elini kaldırmıyordu.

Boka tekrarladı:

Savaşa katılmak istemeyenler ellerini kaldırsınlar...

El kaldıran yok mu?

Bütün çocuklar tek bir ağızdan bağırıldılar:

Yok!

Öyleyse yarın, saat tam ikide burada bulunacağınıza söz verin!

Çocuklar, teker teker Başkanın önünden geçtiler.

Boka ertesi gün için hepsinden ayrı ayrı söz aldı.

Lejik ileri atıldı.

Sayın Başkanım, dedi. Hepimiz buradayız, yalnız Gereb yok.

Ortalığa, bir mezar sessizliği çöktü. Herkes merak içindeydi. Ne olmuştu şu Gereb'e acaba? Boka kafasına bir şey koydu mu, ondan caymazdı bir daha. Bir sonuca varmadan önce Gereb'i burada, arkadaşlarının önünde rezil etmek niyetinde değildi.

Oradan buradan sesler yükseldi:

Gereb'e ne oldu? Öğrenmek istiyoruz!

Hiçbir şey olmadı, diye karşılık verdi Boka, sakın bir sesle. Onu daha sonra konuşacağız. Şimdi önemli olan, savaşı kazanmamız. Ama, buyruklarımı vermeden önce bir açıklama yapmam gerekiyor. Aranızda dargınlıklara, küskünlüklere hemen son vermenizi istiyorum. Bugün dargınların birbirleriyle barışacakları gündür. Kimseden çıt çıkmıyordu.

Ee, söyleyin bakalım, dedi Başkan. Aranızda birbirine dargın olanlar yok mu?

Vays, sessizliği bozdu:

Öyle sanıyorum ki... şey...

Hadi hadi, çıkar baklayı ağzından!

Şey işte... Kolnay ile... Barabas...

Boka, Barabas'tan yana döndü,

Doğru mu söylüyor?

Barabas kıpkırmızı kesildi,

Evet, dedi. Kolnay'la...

Kolnay da,

Evet, Barabas'la... dedi.

Boka, sertçe çıktı:

Barışın hemen, yoksa ikinizi de kovarım buradan.

Birbirimizle iyi geçinelim ki iyi savaşalım... Zorlana zorlana Boka'nın önüne yaklaşan iki dargın, isteksizce el uzattılar birbirlerine. Elleri daha birbirinden ayrılmamıştı ki, Barabas birden atıldı: Başkanım!

Ne var?

Bir şartım var.

Neymiş o?

Şey işte... Yani... Diyelim ki Kızıl Gömlekliler saldırmadılar bize... O zaman... o zaman Kolnay'la dargın kalayım yine... Çünkü...

Boka, Barabas'ı delik deşik eden bir bakışla baktı.

Kes sesini artık!

Azarlanan Barabas suspus oldu. Ama içi içini yiyordu. Karşısına geçmiş keyifli keyifli sırttan şu Kolnay'a, punduna getirip bir dirsek atabilse ne güzel olurdu. Neleri gözden çıkarmazdı bunun için...

Boka, Nemecek'ten yana döndü,

Er Nemecek, şu savaş planını ver bakalım!

Nemecek, her zamanki gibi hizmete hazır, elini cebine atıp bir kağıt çıkardı. Boka'nın ögle yemeğinden sonra hazırladığı savaş planıydı bu.

Bütün çocuklar, kağıdı bir taşın üzerine yayan Boka'nın çevresini kuşattılar. Nereye gönderileceklerini, ne görev alacaklarını merakla bekliyorlardı. Boka savaş planını şöyle açıkladı:

Planı iyice gözden geçirin, beni de iyi dinleyin. Bu gördüğünüz, ülkemizin haritasıdır. Casuslarımızın raporuna göre düşman aynı anda iki cepheden saldırıya geçecek. Pal Sokağı ile Maria Sokağından. Şimdi, sırayla görelim bunları. Şu A ve B ile işaretlenmiş iki dörtgen, Pal Sokağına açılan kapıyı savunmakla görevli iki birliktir. A birliği, Vays'ın komutasında ve üç kişiliktir. B birliğinde ise, üç er bulunacak ve birlik, Lejik'in komutasında olacaktır. Maria Sokağına bakan kapıyı da yine iki birliğimiz savunacaktır. Bu kapıda, C birliğinin komutanı Rihter, D birliğinin komutanı Kolnay'dır.

Tam bu sırada bir ses yükseldi:

Neden ben değilim?

Boka, sert bir sesle sordu:

Kimdi o konuşan?

Barabas el kaldırdı.

Yine mi sen? Hele bir daha sesin çıksın, soluğu savaş divanında alırsın. Otur yerine! Barabas, kem küm edip yerine oturdu.

E harfiyle ve numaralarla işaretlenmiş kara noktalar, siperlerimizdir. Kum torbalarıyla güçlendirilecek olan bu siperlere ikişer kişi yetecektir. Kumla savaşmak kolaydır ne de olsa. Üstelik, bu siperler, öylesine yakın ki birbirine, saldırıya uğrayan herhangi bir sipere yanındaki siperden yardım edilebilir. 1, 2, 3 numaralı siperler, Arsayı Maria Sokağı cephesinden koruyorlar. 4, 5, 6 numaralar ise, A ve B birliklerine kum bombalarıyla yardım edecekler. Öbür siperlerle kalelere kimlerin gideceğini daha sonra açıklayacağım. Birlik komutanları birliklerine alacakları erleri kendileri seçecekler. Anlaştık mı?

Bir ağızdan:

Evet komutanım! dediler.

Bütün çocuklar, ağızları şaşkınlıktan bir karış açık, gözleri dört açılmış, bu görkemli kurmay haritasının önünden ayrılamıyorlardı. Hatta, kimileri not defterlerini çıkarmışlar, başkomutanın söylediklerini harıl harıl not ediyorlardı.

Birliklerimizin savaş taktiği işte bu, dedi Boka.

Şimdi, sıra asıl savaş emrine geliyor. Hepiniz dikkat edin. Tahta perde üzerine çıkacak gözcülerimiz, Kızıl Gömleklilerin yaklaştığını haber verir vermez, A ve B grupları kapıları açacaklar.

Biz mi açacağız kapıları?

Evet, açacağız. İçerde kapalı duracak değiliz, çünkü savaşı kabul ediyoruz. Varsın girsinler içeri, onları dışarı atmasını biliriz. Dediğim gibi, kapıları açıp düşmanı içeri alacağız. Son erleri de içeri girdi mi, saldırıya geçeceğiz. 4, 5 ve 6 numaralı siperler hemen o anda bombardımana başlayacaklar. Bu, Pal Sokağı cephesindeki birliğin görevidir. Düşmanı atabilerseniz atacaksınız oradan. Diyelim atamadınız, o zaman 3, 4, 5, 6 numaralı siperleri yarmalarını, Arsada tutunmalarını önleyeceksiniz. Maria Sokağı cephesindeki birliğin görevi daha da zor. Rihter ile Kolnay, siz iyi dinleyin! C ve D birlikleri Maria Sokağına gözcü çıkaracaklar. Kızıl Gömleklilerin ikinci birliği Maria Sokağı yönünde görünür görünmez birliklerinizi savaş düzenine sokacaksınız. Diyelim, Kızıl Gömlekliler kapıdan içeri girdiler, her iki birliğiniz kısa bir çatışmadan sonra, kaçıyor gibi yapacak. Buraya bakın... haritaya... görüyor musunuz? İyi bak Rihter, şu senin komutan altındaki C grubu. Kaçıp sundurmaya sığınacaksınız...

Parmağıyla yerini gösterdi.

İşte şuraya... tamam mı?

Tamam.

Kolnay'ın komutasındaki D grubuna gelince, o da koşarak Yano'nun barakasına dalacak. Şimdi iyi dinleyin, sıra en önemlisine geldi. Haritaya bakın! Kızıl Gömlekliler, sağ ve sol kanatlardan

ilerleyip, 1, 2 ve 3 numaralı siperlerin karşısına düşen bıçkıhanenin arkasına sızacaklar. Siperler hemen bombardımana başlayacak. Tam bu sırada, biri sundurmada, öteki bekçinin barakasında saklanmakta olan iki grup yerlerinden fırlayıp, düşmana arkadan saldırarak. İyi çarpışırsanız, düşman burada çaresiz kalıp teslim olacaktır. Teslim olmazsa, düşmanı barakadan içeri sürer, kapıyı üzerlerine kilitlersiniz. Bu iş de bitti mi, C grubu barakanın yanından, D grubu da odun yığınlarını dolanarak 6 numaralı siperin yanından ilerleyip A ve B gruplarına yardıma koşarlar. Bu arada 1 ve 2 numaralı siperlerdeki erlerimiz de 4 ve 5 numaralı siperlere gidecek, düşmanın bombalanmasını yoğunlaştıracaktır. Bunun ardından, A, B, C, D savaş birliklerimiz tek bir savaş hattı üzerinde toplanarak düşmanın üzerine yüklenecekler, onları, Pal Sokağı kapısına doğru süreceklerdir. Bu sırada, bütün siperdekiler, bizimkilerin başlarından aşırarak bomba yağdıracaklar düşmana. Bütün kuvvetlerimizin bu işbirliği karşısında, düşman, karşı saldırıya geçemeyecektir. Böylece, Pal Sokağı kapısından dışarı atılacaktır.

Anladınız mı şimdi?

Bir heyecan dalgası kapladı ortalığı. Mendillerini bayrak gibi sallayanlar mı ararsınız, keplerini havalara fırlatanlar mı? Görülmemiş bir coşkunluk! Büyük, kırmızı atkısını boynundan çekip çıkartan Nemecek, nezele sesiyle bastırdı bağrıışmaları:

Yaşasın Başkanımız!

Dört bir yandan bağırان bağırانaydı:

Yaşasınnnnn!

Boka, bir el etti şöyle,

Susun, dedi, susun...Bir şey daha var. Ben emir subayım C ve D birliklerinin yakınında olacağım. Emir subayım göndereceğim emirlere, benden emir alıyormuş gibi harfi harfine uyacaksınız.

İçlerinden biri sordu:

Emir subayı kim?

Nemecek.

Çocuklardan bazıları karşılıklı bakışmaktan kendilerini alamadılar. Macun Toplayanlar Derneğinin kimi üyeleri de birbirlerini dürttüler. Bazılarınca bu duruma karşı çıkılması gerekiyordu.

Aralarında konuştukları duyuldu:

Hadi söylesene!

Sen söyle!

Neden ben söyleyecekmişim? Senin dilin yok mu?

Boka, şaşkınlıkla bakındı dört bir yanına.

Yoksa, Nemecek'e karşı söyleyecekleriniz mi var?

Konuşmayı göze alabilen tek çocuk Lejik oldu:

Evet.

Ne söyleyeceksin?

Şey... Macun Toplayanlar Derneğinin genel kurul toplantısında... hani geçenlerde... biz... şeyi...

Boka'nın sabrı tükeniverdi birden. Lejik'i azarladı:

Yeter! Kes sesini artık! Ahmakça görüşleriniz sizin olsun. Emir subayım Nemecek'tir. İşte o kadar. Kararıma dil uzatanı savaş divanına veririm.

Gerçi sert bir çıkıştı bu, ama savaş zamanı başka türlü davranılamayacağını da kabul ediyorlardı.

Bu yüzden, Nemecek'in emir subayı olmasına karşı koyamadılar. Yalnız, Macun Derneğinin ileri gelenleri, aralarında fiskos ettiler. Adıyla sanıyla derneğe saygısızlık denir buna, gibisinden konuşmalar geçti aralarında. Genel kurul toplantısında hain damgası yemiş, adı kara deftere—hem de küçük harflerle—geçirilmiş bir kimseye savaş içinde böylesine önemli bir görev vermek utanılacak bir şey değil miydi? Ama bir bilselerdi...

Boka, cebinden bir liste çıkardı. Buradan kimlerin komutan olarak atandığını tek tek okudu. Birlik komutanları, yanlarına alacakları ikişer eri seçtiler. Bütün işler büyük bir ciddiyet içinde yürüyordu. Çocuklar da öylesine canla başla katılıyorlardı ki bu işe, kimse ne bir şey diyor, ne de bir şey istiyordu.

Bütün işler tamamlanınca, Boka, ilk emri verdi:

Herkes görevi başına! Deneme yapacağız!

Hepsi de hızla yerlerini aldılar.

Yeni bir emre kadar bekleyin! diye bağırdı Boka.

Kendisi, Arsanın ortasında Nemecek ile baş başa kaldı.

Zavallı emir subayı öksürüp duruyordu boynuna.

Boka, yumuşak, candan bir sesle,

Ernö, dedi. Sen şu atkıyı sarıver yine boynuna, kötü üşütmüşsün.

Arkadaşına, şükran dolu gözlerle bakan Nemecek, Boka'yı ağabeyi bilip, sözünü dinledi. Büyük, kırmızı atkıyı yeniden sardı boynuna. Yalnız kulakları dışarıda kalmıştı.

Bu iş de tamamlandıktan sonra, Boka,

Şimdi iyi dinle beni, dedi 2 numaralı sipere bir emir göndereceğim seninle...

Nemecek, şimdiye kadar göze alamadığı bir şey yaptı,

üstünün sözünü kesti,

Beni bağışlamanı dilerim, dedi. Ama önce sana söyleyeceğim bir şey var. Boka kaşlarını çattı.

Neymiş o bakalım?

Macun Derneği üyeleri demin...

Hadi canım sen de, ciddiye mi alıyorsun o budalaları yoksa?

Evet, dedi Nemecek. Çünkü onlar da ciddiye alıyorlar.

Ne budala olduklarını biliyorum, aldırdığım da yok zaten. Benim için ne düşünürlerse düşünsünler, ama senin... senin beni küçümsemeni istemem.

Neden küçümseyecektim seni?

Nemecek'in kırmızı atkısının püskülleri arasından ağlamaklı bir ses geldi:

Baksana... adımı... adımı haine çıkardılar benim...

Hain mi? Sen mi?

Evet, ben!

Bak hele, ben de merak etmeye başladım şimdi.

Sen şu işi anlatsana bana bakayım.

Nemecek boğuk bir sesle ve kekeleyerek anlattı olup biteni. Macun Toplayanlar Derneği üyeleri geçenlerde çalışmaları gizli sürdürmek için and içmişlerdi. Rastlantı bu ya, kendisi tam o sırada Gereb yüzünden ayrılmak zorunda kalmıştı oradan. Bu rastlantıya yanlış anlam veren dernek üyeleri, kendisini derneğe girmekten korkmuş olmakla suçlamışlar, derneğe ihanet ettiğini ileri sürmüşlerdi. Böylece hain damgasını yemiş, onuru kırılmıştı. Bu yüzden, bütün yüzbaşılar, üsteğmenler, teğmenler, kötü gözle bakıyorlardı kendisine. Başkanın, böyle sıradan bir ere devlet sırlarını emanet etmesini, onunla arkadaşlık etmesini hoş göremiyorlardı. Kendileri dururken böyle bir ere mi görev verilmeliydi, diye düşünüyorlardı. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, adını da kendisini aşağılamak için Kara Deftere küçük harflerle yazmışlardı.

Boka, sabırla dinledi, Nemecek'i. Bir süre sustu. Birliğindeki çocuklar arasında böylelerinin bulunması çok canını sıkıyordu. Boka, akli başında çocuktu, ama insanların birbirine hiç benzemediğini, çeşitli yaradılışlara sahip olduklarını, bunu ancak nice acı deneylerden sonra öğrenebileceğimizi daha bilmiyordu. Küçük sarı oğlana sevgiyle baktı.

Peki Ernö, dedi. Sen, kendi işine bak, onları hiç umursama. Savaşın eşiğindeyiz, onun için şimdi konuşmak istemiyorum. Hele savaş atlatalım, gösteririm ben onlara... Şimdi sen doğru 1 ve 2

numaralı siperlere koş, emrimi ilet. Çocuklar 4 ve 5 numaralı siperlere tırmansınlar. Bu tırmanma işi kaç dakika sürüyor, onu anlamak istiyorum.

Er Nemecek, esas duruşa geçip sert bir selam çaktı.

Şu anda dokunsalar ağlayacaktı neredeyse, öylesine kederliydi. Savaş yüzünden, üzerine titrediği kendi onur sorunu ertelenmiş oluyordu. Ama, yine de, duyduğu acıyı içine atmasını bildi, tam bir asker gibi davrandı:

Başüstüne komutanım!

Sonra, dörtnala kalkan atlardan farksız, koşmaya başladı. Hem de ne koşma! Ayakları tozu dumana katıyordu ileri atılırken. Çok geçmeden, emir subayı odun yığınlarının arasında görünmez oldu. Burçların siperlerin tepelerinde kıvrırcık kafalar, dört açılmış gözler! Gerçek bir savaşa az kala, o savaşa katılacak erlerin tıpkı böyle baktığını, nice zeki ve ciddi savaş muhabirinin kaleminden okumuşsunuzdur. Şu anda, siperlerdeki çocuklar da aynı hava içindeydiler. Boka, Arsanın ortasında tek başına kalmıştı. Dört bir yanından çevrilmiş bu Arsa, dışarıdan hızla geçen arabaların çıkardığı gürültünün etkisindeydi, ama Boka hayallare dalıp gitmişti. Kendini büyük bir kentte değil de, uzaklarda, tanımadığı topraklarda, büyük bir alanda hissediyordu. O büyük alanda verilecek savaş, iki ulustan birinin yaşamasını ya da yok olmasını kesin bir sonuca bağlayacaktı. Ne ufak bir gürültü, ne de bir bağırma! Çocuklardan çıt çıkmıyordu. Herkes susmuş, gelecek emri bekliyordu. Boka, şu anda, her şeyin kendisine bağlı olduğunu, içinde duyuyordu. Şu küçük topluluğun mutluluğu ve geleceği onun ellerindeydi. O neşe içinde geçen öğle sonraları, çeşitli oyunlar, eğlence, hepsi hepsi ona bağlıydı. Böylesine yiğitçe bir görevi üzerine aldığı için de gurur duyuyordu.

Evet, dedi. Sizleri savunacak, sizleri koruyacağım.

Çok sevgili Arsalarına şöyle bir göz gezdirdi. Sonra, odun yığınlarının üzerinden kaydırarak bakışlarını. Arkada, buharlı bıçkı atölyesinin ince bacası sanki çevresinde neler olduğunu merak edencesine yükselmiş, havaya kar beyazı dumanlarını püskürtüyordu. Öylesine neşeli, öylesine dertsiz bir hali vardı ki, sanki bugün de öbür günler gibi bir gündü, sanki bugün, her şeyin ortaya konduğu bir ölüm kalım günü değildi.

Kesin sonucu doğuracak büyük bir savaştan önce büyük komutanlar ne duyarsa, Boka da aynı duygular içindeydi. Büyük savaş adamı Napolyon'u düşündü... Sonra, gelecek günlerin neler getireceğini hayal etmeye çalıştı. Neler olacaktı acaba ilerde? Yarınlar kendisine ne getirecekti? Gerçekten asker olup, üniforması sırtında, ordulara mı komuta edecekti? Uzaklarda bir yerde, gerçek bir savaş alanında, şimdiki gibi küçücük bir toprak parçasını değil de, anayurt dediğimiz o büyük, o paha biçilmez toprakları mı savunacaktı? Yoksa her gün hastalıklarla savaşan, hastalıklara karşı ağır ve zor bir savaşa girmiş bir doktor mu olacaktı günün birinde?

Boka, böyle derin derin düşünedursun, ilkyaz gününün akşamı yavaş yavaş kente iniyordu. İçini çeken Boka, siperlerdeki erleri denetlemek üzere, odun yığınları yönünde yürümeye başladı.

Odun yığınlarının üzerindeki çocuklar, başkomutanın yaklaşmakta olduğunu gördüler. Tüm siperlere bir canlılık geldi. Kum bombalarını sıra sıra dizdiler, esas duruşa geçtiler.

Yolun ancak yarısını aşmış olan komutan, birdenbire durakladı. Dönüp arkasına baktı. Bir şey kulak kabartıyor gibiydi. Derken, geri dönüp, hızlı adımlarla tahta perdedeki küçük kapıya gitti.

Biri kapıya vuruyordu dışarıdan. Boka sürgüyü çekip, kapıyı açtı. İrkilerek geri çekildi.

Karşısındaki, Gereb'ti.

Ah Boka, sen miydin? dedi Gereb.

Boka, ne diyeceğini şaşırdı. Bir karşılık veremedi hemen.

Gereb yavaşça içeri girip kapıyı arkasından kapattı.

Bu Gereb'in zoru neydi acaba? Boka, bir türlü anlayamıyordu.

Gereb her zamanki gibi neşeli ve rahat görünmüyordu. Yüzü solgun ve üzgündü. Eliyle yakasını düzeltiyordu sinirli sinirli. Birşeyler söylemek istediği belliydi, ama nasıl başlayacağını bilemiyordu. Boka'nın da ağzını bıçak açmıyordu. Bir süre öyle durdular karşı karşıya, ne yapacaklarını bilemediler.

Neden sonra Gereb söze başladı:

Seninle... seninle görüşmek istiyorum.

Bunun üzerine, Boka'nın da dili çözöldü. Sade, ciddi bir sesle karşılık verdi:

Benim, seninle görüşecek bir şeyim yok. İyisi mi aklını başına topla da bu kapıdan girdiğin gibi çık git. Ama, Gereb'in çıkıp gitmeye niyeti yoktu.

Bana bak Boka, dedi. Senin her şeyden haberin olduğunu biliyorum. Kızıl Gömleklilerin arasına girdiğimi hepiniz biliyorsunuz. Ama casus olarak değil, dost olarak geldim buraya.

Boka, sakın bir sesle karşılık verdi:

Sen buraya dost olarak da gelemezsin artık.

Gereb, başını önüne eğdi. Ona kabalık edeceklerini, kovacaklarını biliyordu, ama böyle sessiz, böyle küskün bir hava içinde karşılanacağını hiç ummamıştı. Hani bayılıncaya kadar dövölse, böylesine oturmazdı içine. Çok üzgündü.

Yaptığım kötölüğü onarmak için geldim.

Boka, sözü ağzına tıkadı:

Onun çaresi yok.

Ama ben pişman oldum... hem de çok... çok pişman oldum... Dinle beni... Ferenc Atş'ın götürdüğü, sonra Nemeçek'in gidip gizlice geri aldığı, ondan sonra da Pastor Kardeşlerin Nemeçek'in kolunu bükerek zorla elinden aldıkları bayrağımızı geri getirdim size... Bunu söylerken, ceketinin altında saklı duran kırmızı—yeşil küçük bir bayrağı çıkardı. Boka'nın gözleri ışıyiverdi birden. Küçücük bayrak buruşmuş, didik didik edilmişti. Uğrunda çetin savaşlar verilmiş olduğu belliydi. Ama şu küçük bayrakta hoşla giden şey de buydu aslında. Kızıymış bir çarpışma anında didiklenip yırtılmış gerçek bir bayraktı sanki.

Bayrağı Kızıl Gömleklilerden biz kendimiz geri alacağız, dedi Boka. Kendimiz geri alamazsak her şey boşuna demektir zaten. O zaman, buradan çıkar gider, dağılırsınız... Birarada kalamayız artık... Bayrağı bu yoldan geri almak istemeyiz... Hem, seni de artık aramıza istemiyoruz. Bunu söyledikten sonra, Gereb'i olduğu yerde bırakıp çekip gitmeye yeltendi. Ama, Gereb, ceketinden sıkı sıkı yakalamıştı Boka'yı.

Boka, dedi boşuk bir sesle. Davranışımın yüzkarası bir davranış olduğunu biliyorum. Ama bağışlanmam için olumlu bir şey yapmak istiyorum. Bağışlayın beni, n'olursunuz.

Ben seni çoktan bağışladım canım, dedi Boka.

Beni aranızla alacak mısınız yani?

İşte onu yapamayız.

Kesinlikle mi?

Kesinlikle.

Gereb, cebinden mendilini çıkardı, gözlerine götördü.

Boka üzgün bir sesle,

Sakın ağlama Gereb, dedi, sakın... Seni karşımda ağlarken görmek istemem. Güzel güzel evine git, bizi de rahat bırak. Kızıl Gömleklilerin gözünden düştüğün için kalkıp geldin buralara, halinden belli.

Mendilini cebine sokan Gereb, yeniden erkekleşmeye zorladı kendini.

Öyle olsun, dedi. Gidiyorum. Bir daha adım atmayacağım buraya. Ama şunu bil ki Kızıl Gömleklilerin gözünden düştüğüm için gelmedim size. Nedeni çok başka.

Neymiş nedeni?

Söyleyemem. İlerde öğrenirsin. Ama öğrenince de vay benim başıma geleceklere... Başkanın gözleri şaşkınca açıldı.

Anlayamadım.

Şimdi anlatamam, diye kekeleyen Gereb, küçük kapıya doğru yürüdü. Bir an duruverdi yarı yolda, arkasına döndü:

Burada kalmamı senden bir kez daha dilesem, boşuna mı olur acaba?

Boşuna olur.

Peki öyleyse... Dilemem artık.

Dışarı fırlayan Gereb, küçük kapıyı çarparak kapattı arkasından. Boka, bir iki saniye bocaladı, ne yapacağını bilemedi. Bütün yaşamı süresince ilk kez, acımasız davranıyordu bir insana. Bir an; Arkasından koşup geri çağırırsam onu, dedi kendi kendine. Hadi geri dön, dön, ama dürüst bir insan ol! diye seslensem arkasından, diye düşündü. Ama, birden Gereb'in o sinsî gülüşü takılıverdi aklına, hani geçenlerde Pal Sokağında önlerinden kaçarken attığı o sinsî kahkaha! Hani kendisi Nemecek ile sokağın köşesinde kalmış, Gereb'in ardından üzüntüyle bakmışlardı. Hayır, dedi kendi kendine. Geri çağırmam onu. İyi bir arkadaş değil o.

Böyle düşünerek odun yığınlarına yöneldiği sırada, birden durakladı. Bütün çocuklar, odun yığınlarının üzerindeki siperlerden sessiz sedasız izlemişlerdi bu sahneyi. Öbür birlikler de oradaydılar. Bütün o küçük ordu, dörtgen odun istiflerinin üzerinden sahneyi izlemişti. Boka ile Gereb arasında geçenleri, soluklarını tutup izlemekten geri kalmamışlardı. Gereb dışarı çıkıp da, Boka adamlarına doğru yöneldiği sırada, içlerinde tikanıp kalmış olan heyecan bütün gücüyle fışkırdı birdenbire ve bütün ordu hep bir ağızdan bağırdı:

Yaşşşaaa!

Kepler havaya uçuyordu.

Yaşasın Başkanımız!

Havayı, müthiş bir ısıklık sesi yırttı. Hem de ne ısıklık! Canını dişine takmış bir lokomotif bile öttüremezdi düdüğünü böyle! Kulakları yırtan tiz bir zafer ısılığı. Hiç kuşku yok ki Çonakoş'un dudakları arasından yükselen bir ısıklık. Mutluluk içinde dört bir yanına bakınan Çonakoş sırıttı, -- Şu yürekten ısılığı ömrüm boyunca çalamamıştım yahu! Boka, Arsanın tam ortasında durmuş, ordusunu kıvançla selamlıyordu. Büyük komutan Napolyon aklına takılmıştı yine. Onu da sadık erleri böyle sevmişlerdi, tıpkı şu çocukların kendisini sevdikleri gibi...

Sahneyi izleyenler, Gereb nedir, ne değildir anlamışlardı artık. İkisinin neler konuştuğunu duyamamışlardı, ama davranışlarından, bir sonuca varmışlardı elbette. Boka'nın hareketlerinden, onu istemediğini, ona elini uzatmadığını anlamış olacaktı. Gereb'in ağlayarak çıkıp gittiğini de görmüşlerdi. Kapıdan çıkmadan önce geri dönüp Boka'ya seslendiğinde hepsi de kuşkuyla kapılmışlardı. Lejik, --Eyvahlar olsun... diye fısıldamıştı arkadaşları adına. Ya bağışlarsa onu...

Ama Boka, başını _____ hayır anlamında sallayıp da Gereb çekip gidince, içlerinde kalmış heyecanla yeniden coşup çınlatmışlardı ortalığı:

Yaşşşaaa!

Başkan, onların gözünde, kendileri gibi bir çocuk değil, bir erkekti artık. Bu erkekçe tutumu hepsinin hoşuna gitmişti. Onu kucaklayıp kucaklayıp öpmek geliyordu içlerinden. Ama savaş günleriydi bu günler! Coştun mu, Yaşa, varol diye bağırabilirdin ancak. Onlar da öyle yaptılar, coşkunluklarını, ciğerlerinin var gücüyle haykırarak dile getirdiler.

Üstüne yoktur oğlum, yaman delikanlısın, dedi Çonakoş.

Ama çok geçmeden, pervasızlığından korkuya düşerek düzeltti:

Şey yani... oğlum dedim... Özür dilerim... Sayın Başkanım demek istemiştım.

Bu sırada manevra başlamıştı bile. Tiz komutlar duyuluyor, savaş kıtaları odun istifleri arasında koşuyor, siperlere saldırıyor, kum bombaları yağıyordu sağdan soldan. Her şey yolundaydı. Görevini yapamayan yoktu. Bu olumsuz sonuçlar onları daha da coşturdu, dört bir yandan bağrışmalar duyuluyordu:

Yeneceğiz onları!

Topunu fırlatıp atacağız buradan!

Tutsakları prangaya vuracağız!

Ferenç Atş'ı bile tutsak edeceğiz!

Ciddi olan, yalnızca Boka'ydı:

Ne oldum delisi olmayın, bırakın savaş sonuna kalsın sevinciniz! Bir daha söylüyorum: isteyen evine gidebilir. Ama, yarın tam zamanında burada bulunmayan arkadaşı dönecek sayarım!

Manevra böylece sona erdi. Eve gitmek isteyen yoktu.

Bir araya gelip, Gereb'in durumunu tartışmaya koyuldular.

Barabas, birdenbire tiz sesiyle bağırды:

Macun Toplayanlar Derneği! Beni dinleyin!

Ne var, ne istiyorsun? diye sordu çocuklar.

Genel Kurulun toplanmasını istiyorum.

Kolnay, genel kurul toplantısı için söz verdiğini hatırladı. Derneğin macununu kuruttuğu için suçlanmıştı ya, şimdi genel kurulu toplamalı, temize çıkmalıydı. Biraz surat astı, ama isteğe de uymak zorunda kaldı Kolnay.

Tamam, dedi. Genel Kurul toplanacaktır. Sayın üyeler ayrı bir yerde toplansınlar lütfen.

Ve, sayın üyeler toplantıyı yapmak üzere, odun yığınlarının arasından geçerek tahta perdenin oraya yürüdüler. Başlarında bu işin kundakçısı Barabas vardı.

Dinleyin, dinleyin! diye seslendi Barabas.

Kolnay, resmi bir tavır takınarak,

Oturumu açıyorum, dedi. Sayın Barabas söz istiyor.

Barabas, bir felaket haberi verecekmiş gibi; Öhhö, öhhö diye öksürdü önce, sonra söze başladı: Çok sayın genel kurul üyeleri! Şu toplantı, manevra yüzünden az kalsın erteleniyordu. O zaman, sayın Başkanın şansına diyecek olamazdı doğrusu. Çünkü, bu toplantının amacı, sayın Başkanı görevinden uzaklaştırmaktır.

Bak hele! diye bağırды karşı partiden olanlar.

Baksan da bir bakmasan da! diye kükredi konuşmacı.

Ben, ne dediğimi biliyorum. Sayın Başkan, manevradan ötürü işi uzatabildi bir süre. Ama artık geçmiş ola, daha fazla uzatamaz. Çünkü artık...

Birden kesti konuşmayı. Tahta perdedeki küçük kapıya hızlı hızlı vuruldu. Çocuklar şu günlerde her sestten korkuya kapılıyorlardı. Olur ya, bakarsın düşman beklenmedik bir anda geliverirdi.

Bu da nesi? diye sordu konuşmacı, irkilerek.

Hepsi de kulak kesilmişti.

Kapıya yeniden vuruldu.

Kolnay, titrek bir sesle,

Kapıda biri var, dedi.

Tahta perdenin çatlaklarından dışarıya baktı. Sonra şaşkın bir yüzle çocuklara döndü.

Bir bay var kapıda!

Bir bay mı dedin?

Evet, sakallı bir bay.

Aç kapıyı öyleyse!

Kolnay, kapıyı açtı. Gerçekten de öyle... Giyim kuşamı yerinde, büyük siyah paltolu bir bay içeriye girdi. Değirmi, kara bir sakalı vardı. Gözlüklüydü. Eşikte durdu:

Pal Sokağı çocukları sizler misiniz? diye sordu.

Macun Derneği üyeleri hep bir ağızdan,

Evet! diye bağırdılar.

Bu karşılığı alan paltolu adam, içeri girdi, yumuşak bakışlarla gözden geçirdi çocukları.

Ben, dedi, Gereb'in babasıyım!

Dönüp, arkasındaki küçük kapıyı kapattı.

Derin bir sessizliğe gömüldü ortalık. Gereb'in babası kalkıp buralara kadar geldiğine göre, işin içinde bir bit yeniği vardı. Rihter'i dürten Lejik,

Koş, Boka'yı çağır, dedi.

Rihter, bıçkıevinin oraya koştu. Boka da tam bu sırada

Gereb'e yaptıklarını anlatıyordu çocuklara. Macun Derneği

üyelerinden yana dönen kara sakallı bay,

Söyleyin bakalım, dedi, oğlumu neden kovdunuz buradan?

Kolnay atıldı:

Bizi Kızıl Gömleklilere sattı da ondan!

Kimmiş bu Kızıl Gömlekliler?

Onlar da bir çocuk topluluğu. Kampları Botanik Bahçesinde. Ama, oyun yerleri yok. Onun için, bizimkini almak istiyorlar elimizden. Düşmanımızdır onlar. Sakallı adam kaşlarını çatı.

Oğlum, az ağlaya ağlaya geldi eve. Nesi var diye sordum, konuşmak istemedi. Bana gerçeği söylesin diye çıktım ona, konuşmaya zorladım. Sizlere ihanet etmekle suçlamışsınız onu.

Bunun üzerine dedim ki ona: Şimdi şapkamı alıp o çocuklara gidiyorum. İhanet ettiğin doğru mu bakalım, onlardan sorup öğreneceğim. Doğru değilse, senden özür dilemelerini isteyeceğim.

Ama bir de doğruysa vay haline o zaman. Senin baban ömrü boyunca onurlu bir insan olarak yaşamıştır, oğlunun, arkadaşlarına ihanet etmesini kendine yediremez. Böyle dedim ona... Şimdi de, gördüğünüz gibi, buradayım işte. Elinizi vicdanınıza koyup söyleyin bakayım, oğlum gerçekten ihanet etti mi size? Bekliyorum.

Çocuklar susuyordu.

Hadi... Benden korkmayın. Gerçek neyse söyleyin.

Oğluma haksızlık edip de incittiniz mi onu, yoksa gerçekten cezayı hak ediyor mu? Onu öğrenmek istiyorum. Kimse karşılık vermiyordu. Oğlunun, karakter sahibi bir insan olmasına böylesine özenen bir babayı kırmak istemiyorlardı.

Sakallı bay, Kolnay'dan yana döndü:

Sizlere ihanet ettiğini sen söyledin. Tanık göster bakalım.

Ne zaman, nasıl ihanet etti?

Kolnay kekeleydi:

Şey... ben... ben öyle duydum...

Onun değeri yok. Kesin bir şey bilen var mı? Kim gördü ihanet ettiğini? Kim ne biliyor?

Tam bu sırada, Nemeçek ile Boka, odun istifleri arasında göründüler. Rihter gidip getirmişti onları. Kolnay rahat bir soluk aldı:

Buyurun efendim... geliyorlar işte... Şu küçük sarı oğlan... Adı da Nemeçek... Oğlunuzu yakalayan da o, işin içyüzünü bilen de...

Üç çocuk yaklaşınca kadar beklediler. Ama, Nemeçek doğru kapıya gitti.

Boka, buraya gelin! diye seslendi Kolnay.

Şimdi gelemeyiz, diye karşılık verdi Boka. Biraz bekleyin. Nemeçek'in durumu kötü, çok öksürüyor... onu evine götüreyim de hele...

Nemeçek adını duyan paltolu bay seslendi:

Nemeçek sen misin?

Evet efendim, diyen küçük sarı oğlan, pelerinli baya doğru yürüdü. Gereb'in babası sert bir sesle,

Ben Gereb'in babasıyım, dedi. Oğlumun ihanet edip etmediğini öğrenmek istiyorum, onun için geldim buraya. Onu, senin yakaladığını söylüyor arkadaşların. Şimdi elini vicdanına koyup söyle bakalım: Gereb ihanet etti mi? Nemeçek'in yüzü ateşten yanıyordu. Hasta olduğu bir gerçektir. Şakakları zonkluyordu, elleri sıcaktı. Ne de acayipti şu dört bir yanını sarmış dünya... Şu sakallı, gözlüklü adam nasıl da çıkışıyordu durup dururken... Kötü öğrencileri azarlayan öğretmen Racz çıkagelmisti sanki... Şu şaşkın şaşkın bakakalmış sürüyle çocuk, savaş, şu sonu gelmeyen gerilimli hava... Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, bir de kendisine yöneltilen şu yıldırıcı soru... Gerçekten ihanet ettiği bir anlaşılırsa vay halineydi Gereb'in!

Konuş artık! diye çıktı karalar içindeki adam. Konuş, bir şey söyle! İhanet etti mi Gereb?

Küçük, sarışın Nemeçek, yüzü gözü ateşten kıpkırmızı kesilmiş, suğlu kendisiymiş de suçunu itiraf ediyormuş gibi konuştu yavaşçacık:

Hayır efendim, Gereb hain değildir!

Gereb'in babası şöyle bir azamete ötekilerden yana döndü:

Demek yalan söylediniz?

Macun Derneği üyeleri apışıp kalmışlardı. Oldukları yerde taş kesilmişlerdi sanki.

Yaaa, demek böyle, dedi Gereb'in babası, alay edercesine.

Yalan söylediniz demek. Benim oğlum dürüst çocuktur. Bilmez miyim ben!

Nemeçek'in ayakta duracak hali kalmamıştı.

Gidebilir miyim? diye sordu boynunu büküp.

Sakallı adam güldü.

Elbette gidebilirsin, dedi.

Nemeçek, sendeleyerek sokağa çıktı Boka'yla. Gözleri bulanık görüyor, hiçbir şeyi tam seçemiyordu. Gereb'in kara paltolu babası, odun yığınları, her şey, her şey, yürüdükleri yol boyunca dans ediyor, dalgalanıyor, iç içe giriyordu sanki. Kulağına garip sesler geliyordu.

Çocuklar, siperlere!.. diye haykırıyordu bir ses... Bir başka ses: Oğlum ihanet etti mi? diye soruyor, kara sakallı adam alay ederek gülüyordu. Ve gülerken ağzı büyüyor, okulun kapısını andırıyordu... Derken, öğretmen Racz çıkageliyordu o kapıdan. Nemeçek, acele şapkasını çıkardı. Boka şaşıtı kaldı.

Kime selam veriyorsun canım? Sokakta kimsecikler yok ki!

Öğretmen Racz'ı selamlıyorum, dedi küçük sarışın oğlan.

Nemeçek'in hali Boka'yı ürkütmeye başlamıştı. Küçük arkadaşını kararmaya başlayan sokakta çeke çeke evine doğru sürükledi.

Arsada kalan Kolnay'a gelince, o da öne atılıp Gereb'in babasına,

Efendim, dedi, şu Nemeçek yalancının tekidir. Aslında bizden hain damgasını yiyen de odur. Dernekten çıkardık kendisini.

Gereb'in babası mutlu mu mutluydu. Çocuklara hak verdi:

Zaten halinden belli canım, dedi. Suratından akıyor alçaklık. Vicdansız bir çocuk anlaşılın... Ve öğrendiklerinden keyifli, evine, oğlunu bağışlamaya gitti. Tam, Ülloi Caddesinden geçiyordu ki, kliniğin önünde, Boka ile Nemeçek'in sendeleyerek ilerlemeye çalıştıklarını gördü. Nemeçek iki

gözü iki çeşme ağlıyordu. Çok üzgün, çok acılıydı. Küçük ruhunun tüm acısıyla kendi kendine mırıldanıyordu:

Adımı küçük harflerle yazdılar... ah anacığım... şu zavallı; kendi halinde dürüst adımları küçük harflerle yazdılar.

.....

YEDİNCİ BÖLÜM

Ertesi gün öğleden önce, Latince dersinde sınıfta bir telaş vardı. Hem de öylesine büyük bir telaş ki, öğretmen Racz bile farkına vardı bunun.

Çocuklar, sıralarında kıpırdamadan duramıyor, önlerine bakıyor, derse kaldırılacaklarını hiç umursamıyorlardı. Ne var ki, bu olağanüstü durumdaki çocuklar, yalnız Pal Sokağı çocukları değil, hemen hemen okuldaki bütün öğrencilerdi. Savaş hazırlığı haberleri çabucak yayılmıştı, hem de öylesine yayılmıştı ki, yüksek sınıflara devam eden büyükleri bile ilgilendiriyordu. Kızıl Gömlekliler, kentin başka kesimindeki bir başka okulda okuyorlardı. İşte bu yüzden bütün öğrenciler, zaferi Pal Sokağı çocuklarının kazanmasını istiyordu. Evet, kimilerince bu zaferin kazanılması okul onurunun kurtarılması demekti.

Öğretmen Racz, kendini tutamayıp sordu:

Sizin zorunuz ne bugün bakayım? Kıpır kıpırsınız hepiniz. Aklınız da havalarda.

Ne var ki, fazla da üstüne üstüne gitmedi çocukların.

Sınıf, tedirgin bir gününü yaşıyordu işte.

Elbette ya, bahar geldi artık, mile oynamanın, top oynamanın zamanı... Okul zor geliyor değil mi? Ben gösteririm size...

Öğretmen Racz, bütün bunları laf olsun diye söylüyordu.

Sert görünürdü, ama hiç de görüldüğü gibi değildi.

Biraz önce derse kaldırdığı çocuk, anlatacağını anlatmıştı.

Öğretmen Racz,

Oturabilirisin deyip, not defterini karıştırmaya koyuldu.

Sıra, böyle not defterini karıştırmaya geldi mi, bütün sınıfa bir mezar sessizliği çökerdi.

Derslerini iyi hazırlamış olanlar bile tutmuşlardı soluklarını. Hepsinin gözleri öğretmenin ellerindeydi, küçük not defterinin sayfalarını bir bir çeviren ellerinde... Adlarının hangi sayfada yazılı olduğunu bütün öğrenciler bilirdi. Öğretmenin elleri son sayfaları mı karıştırıyor, soyadları A ve B harfleriyle başlayanlar rahat bir soluk alırlardı. Defterin sonundan başına doğru mu yöneldi, R, S ve T harflilerin keyfine diyecek olmazdı o zaman.

Öğrencilerin soyadı listesini tarayan öğretmen Racz,

alçak bir sesle,

Nemeçek! diye seslendi.

Bütün sınıf hep bir ağızdan,

Yok! dedi.

Ve bir ses, Pal Sokaklı bir çocuğun sesi ekledi:

Nemeçek hasta.

Nesi var?

Soğuk almış.

Öğretmenin bakışları bütün sınıfı dolaştı.

Kendinize dikkat etmiyorsunuz da ondan.

Pal Sokağı çocukları bakıştılar. Nemeçek, kendine dikkat edemezdi, biliyorlardı. Pal Sokaklılar sınıfta dağınık oturuyorlardı, kimi birinci sırada, kimi üçüncü, hatta Çonakoş'un yeri son sıradaydı. Ne var ki şu sırada anlamlı anlamlı bakışmaktaydılar. Şu Nemeçek'in onurlu bir iş uğrunda hastalanmış olduğu belliydi. Tek sözcükle Nemeçek yurdu uğruna üşütmüştü kendini,

üç soğuk duş geçmişti başından. Birincisi bir rastlantı sonucu, ikincisi onuru uğruna, üçüncüsü de, durum öyle gerektirdiği ve zorunlu olduğu için. Dünya senin olacak deseler, bu büyük sırrı kimseye açmazdı. Ne var ki bilmeyen kalmamıştı bunu artık. Hatta Macun Derneği üyeleri bile biliyorlardı. Dernek üyeleri arasında, Nemecek'in adını kara defterden silmek için bir eğilim bile vardı. Ama anlaşmazlık çıkmıştı aralarında. Küçük harflerle yazılmış adını, önce büyük harflerle yazıp öyle mi silmeliydiler, yoksa doğrudan doğruya bir kalemde silip geçmeli miydiler? Başkanlığı hala sürmekte olan Kolnay, hiçbir formaliteye uyulmaksızın, adının doğrudan doğruya silinmesini öne sürüyordu. Ne var ki, karşı bir grup kuran Barabas, önce onurunu geri vermek, sonra da adını silmekten yanaydı. Gelgelelim bu işin bir anlamı kalmamıştı artık. Üzerinde önemle durulan sorun, bugün öğleden sonra yapılacak savaştı. Latince dersinden çıkıldıktan sonra, öbür sınıflardaki çocuklar da bölük bölük gelip yardım etmeyi önerdiler Boka'ya.

Boka, hep şu karşılığı veriyordu:

Ne yazık ki kabul edemeyeceğiz. Kendi toprağımızı kendimiz savunacağız. Kızıl Gömlekliler bizden üstün olabilirler, ama kafamızı kullanmasını bileceğiz. Sonuç ne olursa olsun biz kendi başımıza yürüteceğiz bu savaşı. Gösterilen ilgi öylesine büyüktü ki, yalnız öbür sınıf öğrencileri değil, okul kapısının orada helva satışlarını sürdürmekte olan kozhelvacı bile katıldı işe. Bütün öğrencilerin eve yemeğe gittikleri bir sırada, saat bir sularında, kozhelvacı, Boka'ya başvurdu. Delikanlı, dedi. Hele ben bir geleyim, topunu fırlatır atarım oradan. Boka gülümsedi.

Usta, dedi. Sen o işi bize bıraksan daha iyi olur.

Boka da bir koşu evinin yolunu tuttu. Okul kapısı önündeki sınıf arkadaşları, Pal Sokağı çocuklarının başına üşüştüler, yararlı olabilecek öğütlerini sıralamaya başladılar. Ustalıkla çelme atmayı öğretenler, casusluk etmeye gönüllü olanlar bile vardı. Kimileri de, savaşa seyirci olmak, savaşı izlemek istiyordu. Ama, buna da izin verilmedi elbette. Boka'nın kesin emrine göre, savaşın başlamasıyla kapılar kapatılacak, bir daha ancak, düşman dışarı atılacağı sırada açılacaktı.

Bütün bu görüşmeler, birkaç dakika kadar sürdü. Saat tam ikide, Arsada toplanılacağı için, çocuklar telaş içinde dağıldılar. Saat biri çeyrek geçe, okul çevresinde kimsecikler kalmamıştı. Helvacı da taşı tarağı toplamış, gitmeye hazırlanıyordu. Yalnız okul kapıcısı kalmıştı kapının önünde. Sessiz sedasız piposunu tütürüyordu.

Kapıcı, bu arada helvacıya takılmadan da edemedi:

Eeh, yakında senin de çanına ot tıkanır artık. Şu çöp kutunla birlikte buradan uzaklaşman yakındır. Helvacı karşılık bile vermedi. Öyle ya, ne de olsa efendiden bir adam sayıyordu kendisini, böyle ne idüğü belirsiz bir okul kapıcısıyla tartışmaya mı girecekti yani? Üstelik adam haklıydı da...

Boka, kırmızı—yeşil şapkası başında, Pal Sokağı kapısında görüldüğünde saat tam ikiydi. Ordu, Arsanın ortasında saf saf dizilmişti bile. Bir kişi dışında bütün birlik oradaydı. O bir kişi de, evinde hasta yatan Nemecek'ti. İşte böylece, koca Pal Sokağı çocukları ordusu tam savaş günü ersiz kalmış oluyordu. Sadece teğmen, üsteğmen ve yüzbaşılar! Asıl orduyu oluşturan er ise Rakoş Sokağındaki evceğizinde, hasta yatağındaydı.

Boka, o askerlere yaraşır sesiyle bağırdı:

Dikkat!

Hep birden esas duruşa geçtiler.

Şimdilik, Başkan ünvanımı kullanmayacağımı sizlere açıklarım. Çünkü, bu ünvan yalnız barış zamanları için uygundur. Bizler şu sırada savaş içindeyiz. Bu yüzden General rütbesini kullanacağım.

Boka'nın açıklaması, hepsini etkilemişti. Tarihsel bir an yaşanıyordu bütün Arsada. Bu savaş gününde, bu en büyük tehlike anında, Boka'nın general rütbesini alması başlı başına bir olaydı.

General, şöyle sürdürdü sözünü:

Herhangi bir anlaşmazlığa meydan vermemek için, savaş planını son bir kez daha anlatacağım. Bunu söyledikten sonra, yeniden ele aldı planı. Sözcüğü sözcüğüne ezbere bildikleri planı, böylece yeniden heyecanla dinlediler. Planın anlatılmasını bitiren General, komut verdi:

Yerlerinize, marş marş!

Hemen o anda dağılıverdi sıra. Boka'nın yanında, sadece Kolnay kaldı. Hasta yatağındaki Nemecek yerine, emir subayı Kolnay'dı şimdi. Yanında, sarı bakırdan bir de borazanı vardı. Borazanı biriktirdikleri parayla ortaklaşa almışlardı. Macun Toplayanlar Derneğinin kasasındaki üye ödentileri de bu paranın içindeydi. General, bu paraya doğrudan doğruya el koymuştu. Amacı da savaşın giderlerini karşılamaktı.

Bu küçük, güzelim postacı borazanı, tam bir asker borazanı gibi ses çıkarıyordu. Aslında, bu borazanla üç işaret verilebilirdi. Birincisi, düşman geliyor; ikincisi, saldırın; üçüncüsü de Generalin yanında toplan emri. Bu işareti dünkü manevrada öğrenmişti çocuklar.

Tahta perdenin üzerine tırmanmış, sağ bacağını da Pal Sokağına sarkıtmış olan gözcü, içeriye seslendi:

Generalim!

Ne var?

Bir hizmetçi, elinde mektup, Arsaya girmek istiyor.

Saygıyla bildiririm.

Kimi arıyor?

Söylediğine bakılırsa, sayın Generali arıyormuş.

Boka, tahta perdeye yaklaştı.

Dikkat et! Kadın kılığına girmiş bir Kızıl Gömlekli olmasın sakın. Casusluk için gelmiş olabilir.

Gözcü, sokağa doğru öyle bir eğildi ki, az kalsın düşüyordu.

Ardından tekmili verdi:

Dikkatle baktım, Generalim. Saygıyla bildiririm:

Bu gelen, gerçekten saygıdeğer bir bayan.

Gerçekten öyleyse içeri buyurabilir, diye karşılık veren Boka, gelen bayana kapıyı açmaya gitti.

Saygıdeğer bayan içeri girdi. Arsaya şöyle bir göz gezdirdi. Gerçekten de saygıdeğer bir bayandı, başına atkısını almadan, mutfak silinip süpürülmesini bitirir bitirmez, ayağında terlikleriyle bir koşu gelmişti.

Şu mektubu bizim baylardan getiriyorum, dedi kadın.

Küçük bay Gereb, çok önemli olduğunu, mektubun karşılığını da acele kendisine getirmemi söyledi. Boka, üzerinde, Çok soylu, çok değerli sayın Başkan Boka yazılı zarfı açtı. Aslında mektup da denemezdi buna.

Kocaman bir kağıt tomarıydı. Kağıdın çeşidinden geçilmiyordu:

Defter sayfaları. Gereb'in kızkardeşinin mektupluk kağıdından bir parça, resim kağıdı... Bütün sayfalar, üzerinde boş yer bırakılmaksızın doldurulmuştu. Boka okudu mektubu:

(Sevgili Boka,

Mektupla bile olsa, benimle görüşmek istemeyeceğinizi bildiğim halde, bu son çareye başvurmak istiyorum. Sizinle ilişkimi bütün bütüne kesmeden, bunu bir deneyeceğim. Şimdi, artık suçun bende olduğu bir yana, benim bu yaptıklarımı hiç hak etmemiş olduğunuzu da kabul ediyorum. Babama olağanüstü yakınlık göstermişsiniz. Özellikle Nemecek, benim sizleri sattığımı babama yalanlamış. İhanetle suçlanmamın asılsızlığı babama öylesine gurur vermiş ki, gönlümü almak için, çoktandır istediğim bir kitabı, Jules Verne'in o ünlü Esrarlı Ada adlı kitabını hemen o gün gidip almış.

Ben de götürüp kitabı Nemecek'e armağan ettim. Oysa, onu okumayı çok isterdim. Babam da ertesi gün, Sana getirdiğim kitap nerede, haylaz oğlan? diye sormasın mı? Ben sorusuna karşılık veremeyince, Ah seni haylaz, dedi, kitabı çoktan satıp elden çıkardın değil mi? Bir daha zırnık alamazsın benden. Sözünde de durdu doğrusu. Bugün öğle yemeğimi kesti. Ama aldırışım yok. Zavallı Nemecek! Hiç suçu yokken ne acılar çekti benim yüzümden. Suçsuz olan ben de, o acılara seve seve katlanacağım şimdi. Hem onun gibi, hem de onun için. Hoş, ben bunları fırsattan yararlanarak yazıyorum, aslında önemli olan bu değil. Dün okulda—hani benimle tek sözcük bile konuşmamıştınız—hatamı nasıl onarabilirim diye düşündüm. Ve sanırım yolunu buldum da. Düşünün ki bir kabahat nasıl işlendiyse o biçimde de düzeltilmelidir. Bunun için, yemekten sonra—hani sen beni aranızda almak istememiştin de ben de üzgün üzgün ayrılmıştım sizden—işte öyle küskün ayrıldıktan sonra, birşeyler öğrenmek üzere Botanik Bahçesine gittim. Nemecek'in yaptığını yaptım. Adadaki ağaca tırmandım. Hani o da tepesine çıkıp beklemişti. İşte o ağaca! O sırada Kızıl Gömlekliler Adada değillerdi. Geldiklerinde saat dördü bulmuştu. Bana nasıl sövdüler duymalıydın. Neler söylediklerini ağaçtan duyuyordum, ama aldırmadım. O sırada kanımla canımla bir Pal Sokaklıyım. Beni aranızdan söküp atmıştınız, ama yüreğimi de söküp atamazdınız ya. Hep sizinle birlikteydim. Belki benimle alay ediyorsunuzdur. Olsun, aldırışım yok. Ağacın altındaki Ferenc Atş, Şu Gereb yok mu, garanti onların adamıdır, diyordu. Gerçekten ihanet etmiş olamaz. Pal Sokaklılar onu içimize casusluk etsin diye göndermişlerdir. Bunları duyunca az kalsın sevinçten ağlayacaktım. Yaptıkları toplantıda konuşulanlara kulak verip, dinledim. Nemecek'in her şeyden haberi olduğuna göre, bugün savaşmamız yersiz olur, çünkü hazırlıklıdır. Ferenc Atş, böyle diyordu.

Sonra, bir savaş hilesi daha düşündüler. Gelgelelim, öyle de alçak sesle konuşuyorlardı ki, ne söylediklerini duyabilmek için iki dal aşağı inmem gerekiyordu. Şöyle az bir şey aşağı kayayım dedim; gürültüyü duymasınlar mı? Vendaver, Sakın, Nemecek ağaçta olmasın yine? dedi, şakadan elbette. Şanslıymışım ki ağaca bakmadılar. Baksalar da göremezlerdi beni ya. Ağacın dalları çok sıkı. Neyse, uzatmayalım. Senin de Nemecek'ten öğrendiğin gibi, yarın saldırıya geçmeyi kararlaştırdılar. Ferenc Atş: Biliyorsunuz, dedi, Nemecek, gizli konuşmalarımızı dinledi, bunlar savaş planlarımızı değiştireceğimizi sanırlar şimdi. Ama, değiştirmeyeceğiz.

Çünkü onlar, değişik bir anda saldırıya geçmemizi bekliyorlardır. Vardıkları karar buydu işte. Sonra sırageldi manevraya. Hele bir düşün! Saat altı buçuğa kadar, tehlikeler içinde, ağaçta büzülüp kaldım. Beni bir görecekseler neler gelmezdi başıma? Kollarım gövdemin ağırlığını çekemiyordu. Altı buçukta gitmeseler, olgun bir şeftali gibi pat diye aralarına düşecektim. Üstelik, ne ağaç şeftali ağacıydı, ne de ben şeftaliydim! Şaka bir yana, önemli olan, daha önce yazdıklarımıdır. Saat altı buçuğa doğru Ada ıssızlaşınca, ağaçtan inip evin yolunu tuttum. Bütün öğleden sonraki vaktim güme gittiği için, Latince dersimi yemekten sonra, tek bir mumun ışığında hazırlamak zorunda kaldım.

Sevgili Boka, senden tek bir şey istiyorum. Bana inan. Yazdıklarım doğrudur. Beni, Kızıl Gömleklilerin casusu sanma. Yalan yanlış şeyler yazıp şaşırtmak da istemiyorum sizi. Niyetim o değil. Bütün bu yazdıklarımı, yeniden aranızda girebilmek için yazdım. Beni bağışlamanızı hak etmek, sizlere bağlı bir asker olmak istiyorum. Beni, üsteğmenlikten atsanız bile üzülmem. Aranızda er olarak da kalsam sevinirim. Şimdi eriniz de yok üstelik. Nemecek hasta. Tek bir eriniz var, o da Yano'nun köpeği. Ama o ne de olsa köpek, oysa ben bir çocuğum hiç olmazsa. Beni son bir kez daha bağışlar, yine aranızda alırsanız, yanınıza koşup, savaşta sizlerle omuz omuza çarpışacak, kendime düşen görevi yapacağım. Böylece, bütün suçumu da bağışlatmış olacağım.

Şimdi, son bir dileğim daha var. Gelip gelmeyeceğimi bizim Mari aracılığıyla bana bildir. Gel dersen, hemen şimdi bile gelirim. Mari, bu mektupla Arsada senin yanındayken, ben de burada, Pal Sokağı 5 numaralı evin altında durmuş, seni bekliyorum. Dostun Gereb.)

Boka mektubu okuyup bitirdiğinde her şeyin farkındaydı artık. Gereb, gerçeği yazmış, aralarına alınmayı hak edecek kadar da düzelmişti. Boka, el edip emir subayı Kolnay'ı çağırdı.

Generalin yanına borusunu çalın!

Mari sordu:

Mektuba ne karşılık veriyorsunuz efendim?

Biraz bekleyin Mari, dedi General, emir veriyormuş gibi bir sesle. Boru çalındı.

Küçük borazanın tiz sesi ortalığı çınlatırken, çocuklar odun yığınlarının üzerinden inmeye başladılar. Neyin sesiydi bu acaba? Boru, onları Generalin yanına neden çağırıyordu? Boka'nın olduğu yerde sakin durduğunu görünce, daha bir güvenle ilerlediler. Çok geçmeden, bütün ordu, Generalin karşısında yer almıştı bile. Mektubu yüksek sesle bir kez daha okuyan Boka, sordu:

Aramıza alalım mı onu yeniden?

Çocuklar, iyi kalpliydiler doğrusu. Hep bir ağızdan,

Evet, evet! diye karşılık verdiler.

Boka, hizmetçiden yana döndü,

Söyleyin ona gelsin, dedi. Mektubun karşılığı budur.

Mari bütün bunlara, bu orduya, bu kırmızı—yeşil keplere, bu silahlara şaşıp kalmıştı. Fırladığı gibi çıktı gitti kapıdan.

Yalnız başlarına kalınca seslendi Boka:

Rihter!

Rihter sıradan çıktı. General emrini verdi:

Gereb'i senin yanına vereceğim. Sen sorumlusun ondan. Sana kuşku veren bir davranışı olursa hemen yakalar, kulübeye tıkarsın. Sanmam ki böyle bir şey olsun. Ama, yine de dikkatli davranmalıyız.

Ötekilerden yana döndü.

Rahat! diye bağırdı. Mektuptan da anlaşıldığı gibi, savaş bugün değil. Bugün için tasarladığımız her şey yarına kalacak. Onlar savaş planlarını değiştirmediklerine göre, bizde de her şey eskisi gibi kalabilir.

Tam konuşmasını sona erdireceği sırada az önce hizmetçi kızın çıkıp gittiği ve daha kimsenin kilitlemediği kapı, şöyle bir itiliverdi ve Gereb içeri süzüldü. Yüzü sevinçten aydınlanmıştı, çok mutluydu. Cennet kapısından içeri giriyordu sanki. Orduyu toplanmış görünce, ciddileşiverdi birden. Boka'nın yanına yaklaştı, elini kepine götürdü. Herkes durmuş onu izliyordu. Onun başında da Pal Sokağı çocuklarının kırmızı—yeşil kebinden vardı.

Geldim Generalim, diyerek selam verdi.

Güzel, dedi Boka. Şimdilik seni Rihter'in yanına veriyorum.

Er olarak çalışacaksın Gereb. Savaş günü, seni izleyeceğim.

Sicilin elverirse rütbeni geri alabilirsin o zaman.

Ordu saflarına doğru döndü:

Gereb'e ve işlediği suça ilişkin tek sözcük bile söylemek yok. Tamam mı! Kesinlikle yasaklıyorum bunu. Gereb, hatasını düzeltmek istiyor, biz de suçunu bağışlıyoruz. Onu tek bir sözle bile incitmesin kimse, kusurunu yüzüne vurmasın. Bu konunun ele alınıp tartışılması da yasaktır. Bu iş kapanmıştır artık.

Derin bir sessizlik kapladı ortalığı. Şu Boka yok mu? Ne de olsa akıllı çocuk. General olmaya en çok yakışanımız odur, en değerlimiz de o... diye düşündü çocuklar kendi kendilerine.

Çok geçmeden, Rihter, Gereb'e yarınki savaşta görevinin ne olacağını anlatmaya koyuldu. Boka, Çele ile konuşuyordu bu sırada. Onlar kendi aralarında konuşup dururlarken tahta perdenin üzerine ata biner gibi oturmuş olan gözcü, dışarı sarkan bacağını birden içeri çekti. Yüzü dehşet içinde, kekeleydi:

Generalim... düşman geliyor!

Şimşek gibi fırlayan Boka, kapıyı sürmeledi. Bütün çocuklar, Rihter'in yanında duran Gereb'e diktiler gözlerini. Gereb'in yüzü ölü yüzü gibi sapsarı kesilmişti.

Boka, öfkeden çıldıracak gibiydi:

Demek yalan söyledin sen? yine yalan söyledin!

Gereb şaşkına dönmüştü, bir karşılık veremiyordu.

Rihter, kolundan hırsıyla yakaladı Gereb'i. Boka çıkıştı:

Bu ne bu, ha, bu ne?

Gereb zar zor birşeyler kekeleydi:

Belki... belki de ağaçta olduğumun farkına vardılar... bizi yanıltmak istediler...

Sokağı gözetleyen gözcü, tahta perdeden aşağıya atladı, silahını aldı, sıradakilerin arasına girdi.

Kızıl Gömlekliler geliyor!

Boka, gidip kapıyı açtı, dışarı çıktı.

Gerçekten de, Kızıl Gömlekliler geliyordu işte. Ama, yalnız üç kişiydiler. Gelenler, Pastor Kardeşler ile Sebeniç'ti. Boka'yı gören Sebeniç, ceketinin altından beyaz bir bayrak çıkardı, Boka'ya doğru salladı. Uzaktan seslenerek, --Biz elçiyiz, dedi.

Boka, Arsaya döndü. Gereb'ten haksız yere kuşkulandığı

için utanç duymuştu. Rihter'e,

Bırak onu, dedi. Gelenler, beyaz bayraklı elçilermiş.

Bizi hoşgör, Gereb.

Zavallı Gereb, rahat bir soluk aldı. Hiç suçu yoktu, ama az kalsın gürültüye gidiyordu. Bu arada gözcü de ağzının payını aldı Boka'dan:

Sen de ateşi görmeden paçaları sıvama öyle. Korkak herif sen de!

Sonra şöyle buyurdu:

Hepiniz geriye, odun istiflerinin arasına! Burada ben, Çele, bir de Kolnay kalacağız. Marş marş!

Ordu, Gereb'le birlikte odun istiflerinin ardında yok oldu. Elçiler kapıya dayandığında, son kırmızı—yeşil kep de yok olmuştu ortadan. Emir subayı kapıyı açtı. Elçiler içeri girdiler. Üçünün de üzerinde kızıl gömlekler, kızıl kepler vardı. Silahsızdılar. Sebeniç beyaz bayrağı sallıyordu.

Boka, böyle durumlarda nasıl davranılacağını bilirdi.

Mızrağını tahta perdeye dayadı. Şimdi, o da silahsızdı işte. Kolnay ile Çele de ona uydular.

Kolnay daha da ileri gidip borazanını yere bıraktı.

Pastor'ların büyüğü bir iki adım ilerledi:

Sayın komutanla mı görüşüyorum acaba?

Evet, General kendileridir, dedi Çele.

Biz elçi olarak geliyoruz, dedi Pastor. Topluluğun başkanı benim. Başkomutanımız Ferenc Atş adına size savaş ilan etmeye geldik.

Komutanın adını anarken, esas duruma geçip selam verdi. Boka ile adamları da ellerini keplerine götürdüler.

Pastor, sözünü sürdürdü:

Düşmana baskın yapmak niyetinde değiliz. Biz, buraya saat tam iki buçukta geleceğiz.

Amacımız, bunu söylemekti. Şimdi, vereceğiniz karşılığı bekliyoruz.

Boka, çok önemli bir anı yaşadıklarının farkındaydı.

Karşılık verirken sesi titriyordu:

Savaş isteğinizi kabul ediyoruz. Ama, üzerinde anlaşmamız gereken bazı noktalar var. Aramızda dalaşma çıksın istemiyorum.

Onu biz de istemiyoruz, dedi elçi Pastor. Her zamanki alışkanlığına uyup başını önüne eğdi.

Boka isteklerini açıkladı:

Ben yalnızca üç tür çarpışma uygulanmasını istiyorum:

Kum bombaları, kurallara uygun güreş, üçüncü olarak da mızrakla düello. Kuralları biliyorsunuz değil mi?

Biliyoruz.

Her iki omuzu yere gelen, yenilmiş sayılır, güreşi bırakır. Ama öbür iki türde savaşabilir. Anlaştık mı?

Evet.

Mızraklı karşılaşmalarda, karşılıklı vuruşmak da, mızrak saplamak da yasaktır. Yalnız, eskrimde izin var.

Tamam.

İki kişi birden tek bir kişiye saldıramaz. Ama, birlikler karşılıklı çatışmaya geçebilirler. Kabul ediyor musunuz?

Ediyoruz.

Öyleyse, benim başka söyleyeceğim yok.

Elçilere selam verdi. Elçiler de karşıladılar selamını.

Pastor, yeniden söze başladı:

Soracağım bir şey daha var. Komutanımız bizi, Nemeçek'in sağlık durumunu sormakla da görevlendirdi. Duyduğumuza göre, hastaymış. Gerçekten hastaysa, kendisini bir yoklamak isteriz. Çünkü, geçenlerde kampımıza girip, çok yürekli ve korkusuz bir girişimi göze alabildi. Böyle bir düşmana saygı duyarız.

Nemeçek, Rakoş Sokağında üç numaralı evde oturur.

Ağır hasta!

Bu sözler üzerine, sessizce saygı selamına geçtiler. Sebeniç, bayrağı yeniden yükseltti. Pastor, Marş komutunu verdi. Elçiler kapıdan çıktılar. Sokağa çıkınca, Toplan borusunu duydular.

General, olan biteni çocuklara anlatmak üzere, ordusunu topluyordu.

Kızıl Gömleklilerin elçileri acele Rakoş Sokağına yürüdüler.

Kapının önünde küçük bir kız duruyordu.

Burada, Nemeçek adında biri oturuyor mu?

Evet, diyen kız, elçileri Nemeçek'in oturduğu yoksulca evin alt katına götürdü. Evin kapısının yanındaki mavi boyalı maden plaka üzerinde, Andraş Nemeçek, Terzi diye yazılıydı.

İçeri girdiler. Selam verip, neden geldiklerini söylediler. Nemeçek'in annesi ufak tefek, sarışın bir kadındı. Oğluna çok benziyordu, daha doğrusu, oğlu ona çok benziyordu. Elçileri, er Nemeçek'in yattığı odaya götürdü. Sebeniç, burada da kaldırdı beyaz bayrağı. Pastor bir adım ilerledi:

Ferenç Atş, selam söyledi sana. Bir an önce iyileşmeni diliyor.

Yüzü sapsarı, saçları dağınık, başı yastığa gömülmüş yatan küçücük sarışın oğlan, elçinin haberini alır almaz yattığı yerden doğruldu. Mutluluk içinde gülümsüyordu.

Damdan düşer gibi sordu:

Savaş ne zaman?

Yarın.

Bunu duyunca, bir üzüntüdür kapladı içini. Suratı asıldı.

Çok yazık. Ben katılamayacağım, dedi.

Elçiler ses etmediler. Nemeçek'in elini sıktılar sırayla.

O ters Pastor'lar bile duygulanmışlardı:

Bağışla bizi Nemeçek, dediler.

Bağışladım gitti.

Öksürmeye başladı. Başı yastığa gömüldü yeniden.

Sebeniç, yastığını düzeltti. Pastor,

Eh, dedi. Biz artık gitsek...

Bayraktar; elindeki beyaz bayrağı yeniden kaldırdı. Üçü birden mutfağa geçtiler. Nemeçek'in annesi gözyaşlarını tutamadı.

Hepiniz de iyi... çok iyi, çok mert çocuklarsınız...

Yavrucuğumu böylesine seviyorsunuz demek... Biraz daha kalın, birer fincan kakaomu için...

Elçiler bakıştılar. Kakaoya diyecek yoktu doğrusu.

Ama, Pastor şöyle bir ileri fırlayıp, başını yukarı kaldırdı gururla,

Kakaoyu hak edecek ne yaptık ki? dedi.

Yanındakilere döndü, ileri marş komutunu verdi.

Hep birlikte uygun adım, dışarıya çıktılar.

.....

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Savaşın gelip çattığı gün, eşsiz bir ilkyaz günüydü. Sabah yağmur yağmıştı. Çocuklar yağmurdan tedirgin, okulda pencerelerden üzgün üzgün bakıp durmuşlardı. Öyle ya, bakarsın yağmurdan ötürü savaş güme giderdi. Ne var ki öğlene doğru yağmur kesilmiş, hava açmıştı. Saat bire doğru, ışıyan ilkyaz güneşi asfaltı kurutmuştu. Okul dönüşü hava yeniden ısınmıştı. Çevredeki dağlardan esen meltem, taze kokuları da birlikte getiriyordu. Bir hava ki, savaş için biçilmiş kaftan! Burçlara yığılan kumlar, önce adamakıllı ıslanmıştı, ama şimdi yeniden kurumuştu. Böylelikle, kum bombaları elverişli bir duruma girmiş oluyordu. Saat bire doğru bir koşuşmadır başladı. Herkes evinin yolunu tuttu. Saat ikiye çeyrek kala bütün ordu Arsada toplanmıştı bile. Heyecan dünkü kadar büyük değildi. Bugün neler olacağını dünden bilmiyorlardı elbette. Elçilerin görünmesiyle gerilim azalmış, onun yerini sabır ve ağırbaşlılık almıştı. Düşmanın ne zaman gelip ne zaman çarpışacağını biliyorlardı artık. Bir an önce savaşa atılmanın tutkusu içindeydiler. Boka, yarım saat kadar önce savaş planında değişiklik yapmıştı. Çocuklar toplanınca bir de ne görsünler, 4 ve 5 numaralı siperlerin önünde derin bir hendek uzanıyor. Kolay korkuya kapılanlar, hendeği düşmanın kazmış olacağını düşünerek soluğu Boka'nın yanında aldılar.

Hendeği gördün mü?

Gördüm.

Kim kazmış?

Bugün sabaha karşı Yano'ya ben açtırdım.

Neden açtırdın peki?

Savaş planını biraz değiştirdim de ondan.

Notlarını gözden geçiren Boka, A ve B savaş birlikleri komutanlarını yanına çağırdı.

Şu hendeği görüyor musunuz?

Görüyoruz.

Siper nedir bilir misiniz?

Siperin ne olduğunu doğru dürüst bilemediler elbette.

Boka, açıkladı:

Siper, askeri birlikleri saklamaya yarar. Düşmanın gözünden saklanan birlikler, çatışmanın en uygun anında saklandıkları siperden çıkar, çatışmaya katılırlar. Savaş planımızı değiştirdiğim için

Pal Sokağı kapısında durmayacaksınız. Onu uygun bulmuyorum. Siz, iki grup, birlikte işte bu siperlerde gizleneceksiniz. Düşmanın bir kolu Pal Sokağındaki kapıdan girdi mi, burçlardan bombardıman başlayacak. Düşman, burçlar yönünde ilerledi mi, odun yığınlarının dibindeki siperi göremez. Kısa bir süre bekleyeceksiniz. Sipere beş adım kadar yaklaştılar mı, başlarınızı hendekten çıkarır, düşmana kum bombalarını yağdırırsınız. İşte siperlerden fırlayıp düşmanın üzerine atılmanın tam sırasıdır. Ancak, düşmanı kapıya doğru sürüp kovalamanın sırası daha gelmemiştir. Bizi bekleyeceksiniz. Biz, Maria Sokağı yönündeki işimizi bitirince, saldırı borusunu çaldıracağım. Boru sesini duyar duymaz, düşmanı kapıya doğru süreceksiniz. Maria Sokağındaki düşman birliğini barakaya tıktık mı, birinci ve ikinci burçlardaki adamlarımız öteki burçlara yardıma koşacaklar. Uzun sözün kısası, göreviniz düşmanın ilerlemesini önlemek!

Anladınız mı?

Anladık.

Ondan sonra, sıra gelecek topluca saldırı borusuna!

Sayıcı biz onlardan iki kat fazla olacağız, çünkü birliklerinden bir bölümü barakada olacak.

Savaş kurallarına göre, topluca saldırıda sayıcı üstün olmamızın bir sakıncası yok. Yalnız, kişisel saldırılar başka; o zaman bir kişiye iki kişi saldıramaz.

Boka, bunları anlatadursun, Yano gidip bir iki kazmada hendeği düzeltti. El arabasıyla bir araba da kum döktü hendeğin içine.

Bu arada, burçlardaki yiğitler de büyük bir çaba içindeydiler. Dişlerini tırnaklarına takmışlar, odun yığınlarının üzerinde ha babam didinip duruyorlardı. Burçların biçimi çocukların yalnızca başlarının gözükeceği biçimde düşünülmüştü. Çocuklar sık sık eğiliyor, yok oluyor, sonra yeniden gözönüne çıkıyorlardı. Kum bombaları hazırlanıyor, rüzgar burçların üzerindeki kırmızı—yeşil bayrakları dalgalandırıyor. Yalnız, kösedeki üçüncü burcun bayrağı yoktu. O bayrağı, daha önce Ferenc Atş alıp götürmüştü. Yerine bir yenisini de dikmemişlerdi; asıl bayrağı savaşıarak geri almak istiyorlardı da ondan.

Başından geçmedik serüven kalmamış olan bayrak, en sonunda Gereb'te kalmıştı. Önce, Ferenc Atş'ın ele geçirdiği bayrağı, Kızıl Gömlekliler Botanik Bahçesindeki yıkıntıda saklamışlardı. Derken, Nemecek gizlice gelip bayrağı almış, kumda bıraktığı ayak izlerini Kızıl Gömlekliler görmüştü. Bizim küçük sarı oğlanın ağaçtan Kızıl Gömlekliler içine düştüğü o unutulmaz akşam, Pastorlar bileğini bükerek Nemecek'in elinden bayrağı almışlar, böylece bayrak, yine Kızıl Gömleklilerin silah deposuna, baltaların yanına konmuştu. Oradan da Gereb, Pal Sokağı çocuklarına şirin görünmek için çalmıştı. Ama; daha o gün Boka, Gereb'e, Biz çalınmış bayrak istemiyoruz, biz bayrağımızı canımızı dişimize katarak geri alacağız, demişti. Dün öğleden sonra da, Kızıl Gömlekliler elçilerin Arsadan ayrılmalarından biraz sonra, Pal Sokağı çocuklarından bir grup, elçi olarak, ellerinde bayrak, Botanik Bahçesine doğru yola çıkmışlardı.

Bahçede, büyük bir savaş kurulu toplantı yapıyordu. Üç kişilik elçiler kurulunun başında Çele vardı. Öbür ikisi de, Vays ile Çonakoş idiler. Çele, elinde beyaz bayrakla yürüyordu. Bir gazete kağıdına sarılmış olan kırmızı—beyaz bayrağı da Vays taşıyordu.

Tahta köprüde karşılarına dikildiler.

Dur, kimdir o?

Çele, ceketinin altındaki beyaz bayrağı çıkarıp yukarı kaldırdı, salladı. Nöbetçiler, böyle durumlarda kural nedir bilmiyorlardı. Seslerinin bütün gücüyle Adaya doğru bağıldılar:

Heeey, yabancılar var!

Ferenc Atş, bunu duyunca köprüye çıktı. Beyaz bayrağın ne anlama geldiğini biliyordu. Elçilerin Adaya çıkmalarına izin verdi.

Elçi olarak mı geldiniz?

Evet.

Ne istiyorsunuz?

Çele, bir adım ileri çıktı:

Bizden almış olduğunuz bayrağı geri getirdik. Geri aldık, ama böyle alalım istemiyoruz. Yarın, bu bayrakla katılın savaşa. Ele geçirebilirsek bizde kalır. Beceremezsek yine sizde kalır bayrak. Komutanımız, bunu size bildirmemizi istedi.

Vays'a işaret etti. Vays, çok ciddi bir yüzle gazete kağıdını açtı, bayrağı çıkarıp öptü, sonra uzattı.

Ferenç Atş seslendi:

Depocu Sebeniç, buraya!

Fundalıklar arasından bir ses duyuldu:

Sebeniç burada değil.

Çele sesini yükseltti:

Biraz önce bize elçi olarak gelmişti.

Ferenç Atş:

Öyle ya, bak unutmuşum, dedi. Yardımcısı gelsin öyleyse.

Aralanan funda dallarının arasından çıkan küçük Vendaver, gelip komutanın önünde durdu.

Elçilerden bayrağı al, silah deposuna koy!

Bunu söyledikten sonra, elçilere döndü:

Bayrağı, savaşta depocu Sebeniç taşıyacak. İşte yanıtım.

Çele, beyaz bayrağı kaldırıp gideceklerini bildirdiği sırada, Kızıl Gömleklilerin komutanı yine konuştu:

Bayrağı, herhalde Gereb geri getirmiştir.

Ses soluk çıkmadı. Hiçbiri karşılık vermedi.

Atş, yeniden sordu:

Gereb getirdi, değil mi?

Çele, disiplinli, askerce bir tavır takındı.

Bu soruya karşılık veremem, yetkim yok!

Sonra, adamlarına komut verdi:

Dikkat, ileri march!

Kızıl Gömleklilerin komutanını orada bırakıp gittiler. Çele için, boşuna Fiyakacı Çele dememişler.

Şu yaptığını da tam askerce, pek fiyakalı yapmıştı doğrusu. Kimsenin arkasından konuşmak istememişti düşmanla. O kimse kendilerini ele vermiş olsa bile.

Ferenç Atş, biraz utanmış görünüyordu. Vendaver'e gelince, o da elinde bayrak, şaşkın şaşkın bakıyordu.

Komutan birden öfkeyle çıkıştı:

Ne dikilip duruyorsun orada be? Bayrağı yerine götürsene!

Vendaver, süklüm püklüm uzaklaşırken, bir yandan da düşündü: Şu, Pal Sokaklı çocuklar yaman çocuklar doğrusu! Bizim amansız Ferenc'i yine mat ettiler. Bu ikinci oluyor. Bayrak, böylece yeniden Kızıl Gömleklilere geçti. Bu yüzden 3 numaralı burç, bayraksız kalmış oluyordu.

Gözcüler, çoktan tahta perdelere tırmanmışlar, ata biner gibi oturmuşlardı. Biri, Maria Sokağı yönündeki tahta perdeye, öteki de, Pal Sokağı yönündekine yerleşmişti. Çocukların aceleyle yerlerini aldıkları odun yığınları arasından ilerleyen Gereb, gelip Boka'nın önünde durdu:

Sayın Generalim, sizden bir dileğim var.

Söyle bakalım.

Generalim, bugün verdiğiniz emirle beni üçüncü burca, burç topçusu olarak atamışsınız. Nedeni de, oranın köşe ve en tehlikeli yer olmasıymış. Bir neden de, buraya geri getirdiğim bayrağın orada bulunmamasıymış.

Ee? Ne istiyorsun peki?

Beni oradan daha tehlikeli bir yere vermenizi diliyorum.

Sipere atanan Barabas'la yer deşiştirmek istiyorum. Barabas keskin nişancıdır, bombardımanın yapılacağı yerde bulunması daha doğru olur. Bırakın da ben siperde göğüs göğüse çarpısayım.

İzninizi dilerim. Boka, şöyle tepeden tırnağa süzdü Gereb'i.

Ne de olsa yiğitliğine diyecek yok, Gereb.

İzin veriyor musunuz?

Evet.

Selam veren Gereb, komutanın önünden ayrılmadı.

Daha ne istiyorsun peki?

Burç topçusu biraz tedirgindi:

Dahası şu komutanım: Yiğitliğine diyecek yok, Gereb, demen beni çok sevindirdi elbette. Ama, Ne de olsa yiğitliğine diyecek yok, Gereb, biçiminde söylemene üzıldüm.

Boka, gülümsedi.

O, benim kabahatim değil, Gereb. Öyle dedimse, senin yüzünden dedim. Neyse, ince eleyip sık dokumayı bırak şimdi. Geriye dön! Yerine, marş!

Gereb, uygun adım uzaklaştı. Sevinęle siperden içeri girdi, ıslak kumdan bombalar yapmaya başladı. Siperin içinden, yüzü gözü çamur içinde biri çıktı emekleyerek, Barabas'ın ta kendisi!

Boka'ya seslendi:

İzin verdin mi yoksa?

Verdim, dedi Boka.

Gereb'e daha pek bir güvenleri yoktu. Tam bağlılık göstermeyenin sonu budur işte. Doğru konuşsa bile inanılmaz böylelerine kolay kolay. Gelgelelim, Generalin söyledikleri, kuşku bulutlarını dağıttı.

Aşağıdan bakıldı mı, Barabas'ın köşedeki burca tırmandığı, burç komutanının önünde selam vererek göreve hazır olduğunu bildirdiği görölüyordu. Ama, bir iki saniye geçti geçmedi, ikisinin de kafaları burç duvarının ardında kayboldu. Boşa geçirecek vakitleri yoktu. Bombaları piramit düzeninde diziyorlardı.

Birkaç dakika daha geçti. Ama, çocuklara soracak olsak, dakikalar değil saatler bile geçmek bilmiyor, diyeceklerdi. Sabırsızlık arttıkça arttı; sonunda şöyle konuşmalar duyulmaya başladı:

Belki de düşünüp taşınıp, vazgeçmişlerdir?

Eeh, korku dağları bekler!

Yoksa tuzağa mı düşürecekler bizi?

Yok canım, gelecekleri falan yok!

Saat, ikiyi bir iki dakika geçe, emir subayı, aldığı emri mevziler arasında dörtnal koşarak duyurdu. Verilen emre göre, mevzilerde bütün çalışmalar duracak, bütün sesler kesilecek, birlikler alarm durumuna geçirilecekti. General, son bir denetleme yapacaktı da ondan. Emir subayı, son mevziye varıp da emri iletteği sırada, Boka, birinci mevzide denetime başlamıştı bile. Yüzü sert ve ciddiye. Önce Maria Sokağındaki birliği denetledi. Orada, aksayan bir şey yoktu. Büyük kapıdaki iki savaş grubu, sağlı sollu saflarda dizilmiş, dimdik duruyordu. Komutanlar, bir iki adım ileri çıktılar.

Her şey yolunda mı? diye sordu Boka. Görevinizi biliyor musunuz?

Biliyoruz. Kaçıyormuş gibi yapacağız.

Sonra da arkalarından vuracaksınız.

Emredersiniz, Generalim!

Bir de kulübeyi denetledi ardından. Kapıyı açtı, büyük, paslı anahtarı kilidin içinde bir iki kez döndürüp, iyi işleyip işlemediğine baktı. Sonra, burçların ilk üçünü gözden geçirdi. Her burçta

ikişer savaşçı vardı. Kum bombaları, piramit düzeninde yığılmıştı. Üç numaralı burçta, ötekilerin üç kat fazlası bomba bulunuyordu. Burçların en önemlisi de buydu aslında. General gelince, üç topçu esas duruşa geçti. 4, 5 ve 6 numaralı burçlara yedek bombalar yığılmıştı. Bunlara dokunmayın sakın, dedi Boka. Yedekteki bombalar ancak ben öbür burçlardaki topçuları buraya gönderdiğim zaman kullanılacak.

Emredersiniz, Generalim!

5 numaralı burca vardığında öylesine bir patırtı koptu ki, gayretkeş bir topçu seslenmeden edemedi:

Dur! Kimdir o?

Arkadaşı, topçuyu dürttüverdi. Boka, bağırdı:

Daha Generalini bile tanıımıyorsun, eşek herif! Böylelerini kurşuna dizmeli hemen.

Gayretkeş topçu az kalsın korkudan ölüyordu. Kurşuna dizilmek olasılığının pek de büyük olmadığını düşünememişti. Boka'ya gelince, o da iyice saçmaladığını—çok az olurdu bu—düşünmekle birlikte, pek üzerinde durmadı.

Yürümeyi sürdürüp, siperlere ulaştı. Oldukça derin kazılmış hendeğin içinde iki birlik vardı. Duyduğu mutluluktan yüzü ışıyan Gereb de aralarında idi. Boka, siperin önündeki tümseğe çıkıp,

Çocuklar, dedi sevinçle. Savaşın yazgısı sizlere bağlı.

Maria Sokağındaki birliğimiz görevini yerine getirinceye dek düşmanı oyalayabilirsiniz, savaş kazandık demektir. Bunu unutmayın sakın!

Hendekten çığlıklar yükseldi. Çocuklar, yerlerinden kıpırdamadan keplerini salladılar. Bağırdıkça coştular, coştukça bağırdılar.

General,

Susun, susun! diye bağırarak yatıştırdı onları.

Arsanın ortasına doğru yürüdü. Kolnay da oradaydı, borazanı elinde, bekliyordu.

Yaver!

Buyurun, Generalim!

Bütün savaşı izleyebileceğimiz bir yere gidelim. Komutanlar savaşı genellikle yüksek bir yerden yürütürler. Biz de kulübenin damına tırmanalım.

Biraz sonra kulübenin damındaki yerlerini almışlardı bile. Güneş, Kolnay'ın borazanına vuruyor, borazan pırl pırl parlıyordu. Emir subayına, su katılmamış savaşçı havası veren bir görünümdü bu. Burçlardaki topçular, Kolnay'a gururla bakıyorlardı.

Derken, Botanik Bahçesinde oldukça önemli bir rol oynamış olan opera dürbünü de çıktı ortaya, Boka'nın cebinden. Dürbünün kayışını boynuna geçiren Boka, hık demiş Napolyon'un burnundan düşmüştü sanki. Başkomutan dediğin de böyle olurdu işte!

Tarih yazan kişinin, zamanı doğru belirlemesi gerekir. Biz de öyle yapalım: Tam altı dakika sonra, Pal Sokağından bir borazan sesinin yükseldiğini belirtelim. Bu yabancı boru sesi, birlikleri canlandırmaya yetmişti.

Geliyorlar! diye bir söz dolaştı ağızdan ağıza.

Boka'nın rengi biraz attı.

İşte şimdi, dedi Kolnay, ülkemizin geleceği şimdi belli olacak.

Biraz sonra tahta perdeden aşağı atlayan iki gözcü, Generalin üzerinde durduğu kulübeye koştular.

Düşman geliyor!

Yerlerinize! diye bağırdı Boka. İki çocuk hemen yerlerine geçtiler. Biri sipere, öteki de Maria Sokağındaki birliğine.

Dürbünü gözlerine götüren Boka, Kolnay'a fısıldadı:

Borazanı hazırla!

O iş de yerine getirildi. Boka, elindeki dürbünü indirdi, yüzüne bir kırmızılık yayıldı, kararlı bir sesle komut verdi:

Çal şimdi!

Boru sesi ortalığı inletti. Pal Sokağı ülkesinin iki büyük kapısına dayanan Kızıl Gömlekliler, kapıların önünde durdular. Gümüş uçlu mızrakları güneşte pırıl pırıl parlıyordu. Kırmızı gömlekleri ve kırmızı kepleriyle şeytandan farkları yoktu. Onlar da saldırı borusunu çalınca, havayı coşkun boru sesleri doldurdu.

Kolnay, soluk almadan çalışıyordu borusunu. Kulübenin damından Ta tra ta tra ta tra ta... sesleri geliyordu. Boka, dürbünüyle Ferenc Atş'ı arıyordu boyuna. Birden, --İşte şurada! diye haykırdı. Ferenc Atş, Pal Sokağından gelen birliğin başında, Sebeniç de yanında... bayrağımızı o taşıyor... Pal Sokağındaki birliklerimizi çetin bir savaş bekliyor.

Maria Sokağındaki birlik, büyük Pastor'un komutasındaydı. Kırmızı bayrakları rüzgarda dalgalanıyordu. Üç boru inletip durmaktaydı ortalığı. Kızıl Gömlekliler, kapıların orada, savaş düzeninde bekliyorlardı.

Bir niyetleri var, ama ne? dedi Boka.

Boru çalmayı kesen emir subayı,

Vız gelir! dedi.

Ama, hemen sonra, ciğerlerinin bütün gücüyle çalmaya koyuldu yine: Ta ta tra tra ta...

Derken, Kızıl Gömleklilerin boru sesi birden kesiliverdi. Maria Sokağı yönünden yaklaşanlar, ortalığı yıldıya boğan bir savaş çılgılığı attılar.

Haayt... hoo!... Haayt... hoo!

Kapıdan içeri dalarak saldırıya geçtiler. Arsayı savunan birlikler, bir süre dayanıp savaşı kabul ediyormuş gibi yaptılar, ama çok geçmeden, tasarlanan savaş planı uyarınca gerisin geri bir koşudur tutturdular.

Yaşasın arslanlarım! diye haykıran Boka, Pal Sokağına göz attı. Ferenc Atş'ın adamları kapıdan içeri girmişlerdi. Ordu, açık kalmış kapının önünde, sokakta mihlanıp kalmıştı.

Boka, birden korkuya kapıldı.

Bu da nesi? diye sordu.

Kolnay, tir tir titriyordu.

Belki de tuzak...

Sonra, yeniden sola kaydırdılar bakışlarını. Pal Sokaklı çocuklar kaçıyor, Kızıl Gömlekliler de haykırarak onları arkalarından izliyordu.

Ferenc Atş kuvvetlerinin hareketsiz kalmasını, o ana kadar irkilerek izlemiş olan Boka, birden eşi görülmemiş bir şey yaptı. Kepini havaya fırlatıp bir sevinç çılgılığı atarak, kulübenin üzerinde delirmiş gibi hora tepmeye başladı. Çürümeye yüz tutmuş baraka nerdeyse çökecekti altında. Kurtulduk! diye bağıırıyordu.

Kolnay'ın üzerine atılıp, kucakladı öptü arkadaşını. Kolnay'a sarılıp dansa zorladı. Kolnay, bütün bu olup bitenlerden hiçbir şey anlamıyor, kekeleyip duruyordu boyuna:

Ne var yahu! Ne oluyoruz?

Boka, Ferenc Atş ile hiç hareketsiz duran Atş ordusunu gösterdi.

Görmüyor musun be yahu?

Ee, görüyorum, n'olacak?

Anlamıyor musun?

Yooo...

Aptal herif sen de... Kurtulduk yahu, kazandık, hala anlamadın mı, kurtulduk diyorum sana...

Hiçbir şey anlamadığım yok.

Kıpırdamadan duruyorlar oldukları yerde, görmüyor musun?

Görüyorum elbette.

İçeri girmiyorlar... Bekliyorlar.

Evet, öyle.

Peki bekledikleri ne? Neyi bekliyorlar? Pastor'un kuvvetleri Maria Sokağındaki görevi yerine getirsin diye bekliyorlar. O zaman saldırıya geçecekler. Hemen saldırıya geçmeyeşlerinden anladım bunu. Şans neden güldü yüzümüze biliyor musun? Onlar da bizimkine benzer bir savaş planı yaptılar da ondan. Pastor'ların, bizim kuvvetlerin yarısını Maria Sokağına atmasını bekliyorlar. Kuvvetlerimizin öbür yarısına o zaman saldıracaklar. Pastor arkadan, Ferenc Atş da önden. Hava alırlar... Sen benimle gelsene! Bunu söylerken, kulübenin damından aşağı inmeye başlamıştı bile.

Nereye gidiyoruz?

Soru sormak yok. Sen gel benimle, o kadar. Buradan izleyeceğimiz bir şey yok artık. Bunların da yerlerinden kıpırdayacakları yok. İyisi mi, Maria Sokağındaki birliklerimize yardım edelim biz.

Maria Sokağındaki birlik, aldığı görevi üstün bir başarıyla yerine getiriyordu. Bıçkıevinin önündeki dut ağaçlarının arasından sağa sola yayılarak karmakarışık koşuyorlardı. Hem de öylesine kurnazca yapıyorlardı ki bunu, kaçarken bağıştıkları duyuluyordu:

Eyvaah, eyvahlar olsun!

Yandık, mahvolduk!

İşimiz bitik!

Kızıl Gömleklilere gelince, onlar da ha babam kovalayıp duruyorlardı arkalarından. Hem de çığlıklar atarak. Boka'nın bütün derdi, kendi kurdukları tuzağa düşüp düşmedikleriydi. Boka'nın adamları bıçkıevinin ardında yok oluverdiler. Birliğin yarısı sundurmaya, öbür yarısı da barakaya saklanmıştı.

Arkalarından! diye bağırdı Pastor. Yakalayın onları, kaçırmayın!

Kızıl Gömlekliler, bıçkıevinin ardındaki alana kadar koştular.

Boka,

Borazan! diye seslendi.

Boru sesi, burçlardan bombardımana başlanması işaretini verdi. İlk üç burçtan, incecik çocuk seslerinin zafer çığılığı yükseldi. İlk kum bombaları, boşuk sesler çıkarak düşmeye başladı. Pat, küt diye sesler geliyordu öteden beriden. Boka'nın yüzü, kıpkırmızı kesilmişti, tir tir titriyordu.

Yaver! diye seslendi.

Buyurun komutanım!

Siperlere koş, beklemelerini söyle! Ben saldırı borusunu çaldırınca yerlerinden fırlasınlar! Pal Sokağı yönündeki burçlar da bekleyecek!

Emir subayı fırladı, kulübenin orada kendini yere atıp, sipere kadar süründü. Kapının önünde kıpırdamadan duran düşmana görünmemenin başka çaresi yoktu. Kanatta yer almış olan ilk ere yaklaşıp emri fısıldadı.

Sonra, geldiği gibi yine sürünerek, komutanına döndü.

Emri ulaştırdım, komutanım! dedi.

Bıçkıevinin ardında; savaş çığılıkları yeri göğü inletiyordu.

Kızıl Gömlekliler, Zaferi kazandıklarını sanıyorlardı. Üç burçtan kıyasıya ateş ediliyor, düşmanın odun yığınlarına saldırısı engelleniyordu. Kanatta yer alan ünlü üç numaralı burçta Barabas, kolları sıvamış, arslanlar gibi dövüşüyordu. Büyük Pastor'u kendine hedef seçmişti. Yumuşak kum bombaları Pastor'un yağız kafasında patlıyordu ardarda. Barabas, her fırlattığı bombayla birlikte etkinliğini artırmak için bir de savaş çığılığı atıyordu:

Al bakalım, oğlum!

Yumuşak kum, Pastor'un ağzına burnuna doldukça, Pastor bir yandan hapsiriyor, bir yandan da hırsıyla haykırıyordu:

Sen dur hele; şimdi gelirim yanına!

Yeniden nişan alan Barabas, bir bomba daha savurdu.

Gel de boyunun ölçüsünü al!

Kızıl Gömlekli savaşçının ağzına burnuna kumlar doldu. Burçlardan, kulakları sağır eden bir, Yaşşaaa! sesi yükseldi.

Barabas, iyiden iyiye coşmuştu. Haykırdı:

Bir de şu kumdan tat bakalım!

İki eliyle birden atıyordu kum bombalarını. Yanındaki iki er de ellerine çabuktular.

Köşedeki burç da canla başla çarpışıyor, herkes bundan kıvanç duyuyordu. Saldırı birlikleri, sesi soluğu kesmişler, ileri atılmak için emir bekliyorlardı. Kimileri sundurmada, kimileri de kulübedeydi. Kızıl Gömlekli burçların dibine dek yaklaşmışlardı. Tam bu sırada Pastor'un emri duyuldu:

Odun yığınlarına saldırın!

Bom! diye haykıran Barabas, komutanın burnuna nişan aldı.

Bu parola, öbür burçlardaki topçularca da benimsenmişti. Odun yığınlarına tırmanmaya hazırlananların başlarından aşağı kum bombalarını yağdırdılar.

Boka, Kolnay'ı kolundan yakaladı.

Kum bitmek üzere. Buradan görüyorum azaldığını.

Artık Barabas da tek elle atıyor. Oysa, köşedeki burçta, üç kat fazlaydı kum.

Gerçekten de, atışların hızı iyice azalmıştı.

Kolnay,

Ne yapacağız şimdi? diye sordu.

Boka, sakinleşmişti.

Kazanacağız.

Bu sırada, 2 numaralı burç ateşi kesti. Kumları tükenmişti anlaşılan.

Şimdi sırası işte! diye bağırdı Boka. Sundurmaya koş, saldırıya geçsinler.

Kendisi de kulübede doğru fırladı. Kapıya yüklenip açtı.

İçeriye haykırdı:

Saldırıya geçin!

İki grup birden ileri atıldılar. Grubun biri sundurmadan, öteki de kulübeden fırladı. Yitirilecek vakit yoktu. Pastor'lardan biri, ikinci burca adım atmıştı bile. Bacaklarına yapışıp aşağıya ettiler onu. Kızıl Gömlekli savaşçılara dönmüşlerdi. Kaçan ordunun odun yığınlarının ardına sığındığını, burçtakilerin, düşmanın odun yığınları arasına girmesini engelleyeceğini sanıyorlardı. Oysa şimdi, önlerine katıp kaçırdıkları düşman, gelip arkadan vurmuştu onları... Gerçek savaşları izlemiş olan savaş muhabirleri, en büyük tehlikenin karışıklıktan doğduğunu yazarlar. Savaş alanlarına hükmetmiş komutanlar, toptan tüfekten korkmamış, ama en önemsiz bir şaşkınlığın büyük karışıklık doğuracağını düşünerek, kuşkulu saatler geçirmişlerdir. Toplarla, tüfeklerle silahlanmış gerçek bir ordu bile karışıklık sonucu şaşkınlığa dönerken, askercilik oynar gibi dövüşmeye kalkışmış kırmızı gömlekli birkaç çocuk mu karşı duracaktı bu kurala?

Neye uğradıklarını anlayamadılar. Anlamak şöyle dursun; tuzağına düştükleri birliğin, biraz önce ortadan kaybolan birlik olduğunu bile bilemediler. Ancak, savaşa tutuştuktan sonradır ki, karşılarındaki rakibin biraz önceki rakip olduğunu, yeni bir ordu ile karşılaşmadıklarını, anlayabildiler. O da çocukları tek tek tanıdıktan sonra. İki güçlü kol, bacaklarına sarıldığı gibi Pastor'u burçtan aşağı çekerken, Pastor, kendini tutamayıp bağırdı:

Hay Allah kahretsin be; yerden mi bitiyor bunlar nedir?

Artık, Boka da savaşa katılmıştı. Gözüne kestirdiği bir Kızıl Gömlekli erle güreşe başlamıştı bile. Rakibini yavaş yavaş ve ustalıklı kulübeye doğru sürüklüyordu. Oğlan, Boka'nın kendisinden üstün olduğunu anlamıştı. Boka'ya çelmeyi takmakta gecikmedi. Burçlardan güreşi izleyenler, haksızlığa hep bir ağızdan başkaldırdılar:

Vay alçak vay!

Çelme taktın bana! Kurallara aykırıdır.

Boka, yere yuvarlanmıştı. Ama saniye sektirmeden doğrulup kalktı. Kızıl Gömlekli çocuğa çıkıştı yüksek sesle:

Çelme taktın bana! Kurallara aykırı bu!

Kolnay'a bir el etti. Debelenerek kurtulmaya çalışan Kızıl Gömlekliyi sürükleyerek kulübeye götürdüler, içeri tıktılar.

Boka, soluk soluğaydı.

Budala herif, dedi. Erkek gibi güreşse belki de yenerdi beni. Onu ikimiz birlikte yola getirmekte haklıyız. Çünkü, kurallara aykırı hareket etti.

Yeniden, savaşanların arasına atıldı. Çocuklar, teke tek güreşiyorlardı. Elde kalmış ne kadar kum varsa, topçular tarafından düşmanın tepesine yağdırılıyordu. Pal Sokağı cephesindeki burçlarda ise hala sessizlik vardı...

Kolnay tam güreşe başlıyordu ki, Boka şöyle buyurdu:

Güreşi bırak artık! Git emrimi ulaştır! Birinci ve ikinci burç erleri, dördüncü ve beşinci burçlara geçsinler. Güreşenlerin arasından sıyrılarak geçen Kolnay haberi ilettiler. İlk iki burçtan alınan bayraklar, çocuklar tarafından yeni savaş hattına götürüldü.

Zafer çılgınlıkları birbirini izliyordu. Bu büyük coşku, Çonakoş'un, yenilmez sanılan müthiş Pastor'u havalandırarak kulübeye sürüklediği sırada en yüksek noktasına ulaştı. Daha birkaç saniye bile geçmeden, duyduğu öfkeyle çileden çıkan Pastor, kulübenin duvarını yumruklamaya başlamıştı bile...

Gürültü patırtının sonu gelmiyordu. Kızıl Gömlekliler farkındaydılar, hapi yutmuşlardı. Başlarında komutanları olmazsa ne yapabilirlerdi ki? Şimdi bütün umutları, Ferenc Atş'da, onun birliğindeydi. Belki, Ferenc düzeltbilirdi durumlarını. Bütün Kızıl Gömlekliler, birbirleri ardından kulübeye sürükleniyordu. Irmaklar gibi coşan, Yaşasın sesleri, Pal Sokağı kapısında hareketsiz beklemekte olan ordu saflarına kadar yayılıyordu.

Birliğinin önünde bir aşağı bir yukarı gidip gelen Ferenc

Atş, gururla gülümseyerek,

Duydunuz mu? dedi. Şimdi işareti alınız.

Kızıl Gömlekliler, daha önce şöyle sözleşmişlerdi aralarında:

Maria Sokağındaki birlik, hedefine ulaşır ulaşmaz, borazancı ortak saldırı işaretini verecekti.

Gelgelelim, Pastor'un borazancısı küçük Vendaver, ötekilerle birlikte kulübenin duvarını yumrukluyordu. Borazanına gelince, o da 3 numaralı öbür ganimetin yanında, ağzına kadar kumla dolu, uzanmış duruyordu.

Bıçkıevi ile kulübe arasında bütün bu işler oladursun, Ferenc Atş da, adamlarını yüreklendiriyordu bu arada:

Sabır çocuklar, aman sabredin! Boru sesini alır almaz ileri atılıyoruz!

Ne var ki, sabırsızlıkla beklenen boru sesi gelmedi. Gürültü patırtı giderek zayıfladı; gürültünün kapalı bir yerden geldiği anlaşıyordu artık. Kırmızı yeşilliler, son Kızıl Gömleklileri de kulübeye tıkip şimdiye dek Arsada duyulmuş en büyük zafer çılgılığıyla ortalığı inetinince, Ferenc Atş'ın birliğinde bir huzursuzluk başgösterdi.

Sanırım beklenmedik bir şey oldu, dedi küçük Pastor.

Ne gibi yani?

Bu sesler yabancı, bizimkilerin sesi değil.

Fereng Atş, kulak kabarttı. Hani yalan da değildi.

Ona da yabancı gırtlaklardan çıkıyor gibi geliyordu bu sesler.

Yine de soğukkanlı görünmek istedi.

Bir şey olduğu falan yok, dedi. Bizimkiler sessiz savaşıyorlar.

Bağırıp çağıranlar Pal Sokaklılar. Etekleri tutuşan onlar asıl! Tam bu sırada, sanki Fereng Atş'ın söylediklerini yalanlarcasına, Maria Sokağından bu yana, Yaşa, varol! sesleri geldi.

Vay canına, diyen Fereng Atş telaşlandı. Yaşa, varol!

diye bağıyorlar yahu.

Pastor'ların küçüğü,

Etekleri tutuşan böyle bağırmaz ki, dedi. Kardeşimin birliğine güvenmek sanırım pek doğru olmadı. Fereng Atş, akli başında bir çocuktu. Evdeki hesabın pazara uymadığını o da anlamıştı artık. Savaşı yitirdiklerinin farkındaydı. Çünkü şimdi, kendi birliği tek başına bütün Pal Sokağı ordusu ile başabaş savaşmak zorundaydı. Son umudu, sabırsızlıkla beklenen o boru sesi, bir türlü gelmek bilmiyordu.

Onun yerine düşman kuvvetlerin boru sesi duyuldu. Boka'nın ordusuyla ilgili olan bu boru sesi, Pastor kuvvetlerinin son erine dek tutsak edildiğini, hemen şu anda Arsadan saldırıya geçileceğini bildiriyordu. Verilen bu haber üzerine Maria Sokağındaki ordu ikiye ayrıldı, yarısı kulübenin orada, öbür yarısı da 6 numaralı burcun orada ortaya çıktı. Biraz yıpranmış görünüyorlardı, ama gözleri zafer sevinciyle parlıyordu. Başarılı bir savaşın ateşiyle de çelik gibi sertleşmişlerdi.

Pastor kuvvetlerinin yenilmiş olduğunu Fereng Atş

kesinlikle anlamıştı artık. Bir an kendi ordusu ile iki düşman

birliği karşı karşıya geldiler. Derken, genç Pastor'dan

yana dönen Fereng Atş, sinirli bir sesle,

Anlayamadığım bir şey var, dedi. Yenik düşüklerini kabul edelim. Peki, ama neredeler? Sokağa kovalandılar, sokağa atıldılarsa neden gelip bize katılmıyorlar? Neden gelmiyorlar, neden?

Pal Sokağına kadar uzanıp, sokağı gözden geçirdiler. Hatta, Sebeniç bu kadarıyla da

yetinmeyip, bir koşu fırladı Maria Sokağına da baktı. İn cin top oynuyordu ortalıkta. Yalnız; tuğla yüklü bir araba ağır ağır ilerliyor, bir iki yaya da kendi havalarında, işlerine gidiyorlardı.

Görünürde kimse yok, haberini getirdi Sebeniç.

Ama kuşkuluydu.

Peki, kayıplara mı karıştı bunlar? diye sordu Fereng Atş. Bu sırada, birden kulübe geldi aklına.

Öfkesini yenemeyip bağırdı:

Onları kapatmış olacaklar. Yenik düşünce, yakalayıp kulübeye kapatıldılar.

Aradan çok geçmeden de doğrulandı bu kanı. Kulübeden güm, güm, güm! diye sesler geliyordu.

Tutsaklar, boş yere kulübenin tahta duvarlarını yumrukluyorlardı. Küçük kulübe, Pal Sokağı çocuklarından yanaydı. Küçük kulübenin ne kapısı boyun eğiyordu, ne de duvarları. Bütün yumruklara karşı koyuyorlardı. Tutsaklar içerde cehennemlik bir konser vermekteydiler. Bağırıp çağırarak Fereng Atş'ın dikkatini çekmek istiyorlardı. Elinden borazanı alınmış zavallı Vendaver, iki elini ağzına götürmüş ciğerlerinin bütün gücüyle üflüyordu.

Fereng Atş, ordusuna döndü:

Çocuklar! diye seslendi. Pastor yenik düştü savaşta!

Kızıl Gömlekliilerin onurunu biz kurtaracağız. İleri! Böylece, tek bir saf halinde Arsaya girdiler.

Koşar adım saldırıya geçtiler. Kolnay ile birlikte kulübenin çatısına çıkmış olan Boka, ayaklarının altındaki cehennemlik konseri bastırmak için haykırp duruyordu:

Çal borunu borazancı! Saldırı borusu! Bütün burçlardan ateş!

Hendek siperlere doğru koşan Kızıl Gömlekliler, bir an şaşalayıp durakladılar. Dört burç birden bombardımana başlamıştı. Saniye geçmeden kum bulutları ve toz duman içinde kaldılar. Hiçbir şey göremiyorlardı.

Boka'nın sesi gümbür gümbür gümbürdedi:

Yedekler, ileri!

Saldırıya geçen yedekler, saldıran düşmanın arasına, kumun tozu dumanı içine atıldılar. Hendek siperde sırasını bekleyen piyade erleri sakindiler. Burçlardan bomba üstüne bomba yağıyordu savaşanların üzerine. Pal Sokaklı çocukların sırtında patlayan bombalar da eksik değildi.

Aldırma! İleri! diye haykırıyorlardı.

Ortalık toz duman içinde kalmıştı. Bomba kalmamış burçlardan avuç avuç kum atılıyordu.

Arsanın tam ortasında, siperlerden olsa olsa yirmi adım kadar uzakta, birbirine giren iki ordu kapıştı, döğüştü ve savaştı. Fırtına gibi iki ordu, bir kum fırtınasında karşı karşıya gelmişti sanki. Toz bulutları içinde zaman zaman bir kırmızı gömlek seçiliyor, derken, bir de bakıyordun, kırmızı—yeşil bir kep kırmızı gömleğin yerini alıveriyordu.

Ne var ki, Ferenc Atş ordusu, taze kuvvetlerle savaşa giderken, Boka'nın ordusu iyice yorulmuştu. Zaman zaman hendek sipere kadar sokulabilenler gözden kaçmıyordu. Anlaşılan, Boka'nın ordusu, Kızıl Gömleklileri durduramıyordu. Gelgelelim, burçlara ne kadar yakın düşerlerse, kafalarına inen bombalar da o kadar yerini buluyordu. Barabas, yine komutanı hedef seçmişti kendine. Ferenc Atş'ı bombalarken bir yandan da bağııyordu:

Kusura kalma oğlum, şunu da ye afiyetle! Olup olacağı kum işte!

Kalenin tepesindeki hinoğlu hin Barabas'ın, şeytandan farkı yoktu. Sırııyor, haykırıyor, eğilip bakıyor, elinde yeni bir bomba ile görünüyordu. Ferenc Atş'ın yedek kuvvetlerinin küçük torbalarla kum taşımış olması boşunaydı. Bir yararı görülmemiştir bunun. Çünkü, savaşta her adam tek bir adamın görebileceği işi görürdü. Bu yüzden, torbaları rastgele atıyorlardı.

Savaş süresince iki tarafın boruları da boş durmuyor, coşkunluğu artıran, yükselen seslerle ortalığı inim inim inletiyordu. Kolnay'ın borusu kulübenin çatısından, küçük Pastor'un ki de birbirine girmiş savaşçıların arasından ses veriyordu.

Siperlerden olsa olsa on adım kadar uzaktaydılar.

Boka, birden haykırdı:

Heey, Kolnay! Göster kendini bakalım. Bombalara boş verip siperlere in! Alarm borusunu çal.

Siperdekiler ateşe başlasınlar. Kumları kalmayınca fırlayıp saldırıya geçsinler.

Haaaayt! diye haykıran Kolnay, kulübenin damından aşağıya atladı. Artık sürünerek ilerlemiyor, başını dimdik tutarak siperlere doğru koşuyordu. Boka, arkasından bağırdı, ama sesi duyulacak gibi değildi. Ayaklarının altındaki cehennem korosuyla Ferenc Atş ordusunun boru sesleri, çığlıklar onun sesini bastırıyordu elbette. Sesini duyuramayan Boka, yalnızca baktı Kolnay'ın ardından, baktı durdu öyle, hep baktı... Siperlere saklanan Kızıl Gömlekliler fark etmeden, Kolnay emri ulaştırabilecek miydi acaba?

Tam bu sırada, güreşenlerin arasından fırlayan iri yarı; güçlü kuvvetli bir çocuk, Kolnay'ın üzerine atıldı. Elinden yakaladığı gibi Kolnay'la güreşe başladı. İş işten geçmişti artık. Kolnay, emri yerine ulaştıramayacaktı.

Öyleyse ben kendim giderim, diye söylendi Boka.

Çatıdan aşağıya atlayıp siperlere doğru koşmaya başladı. Boka'ya meydan okumanın tam sırası diye düşünen Ferenc Atş, haykırdı:

Olduğun yerde kal!

Aslında Boka durmalı, düşman komutanıyla çarpışmayı kabul etmeliydi. Ama bakarsın her şeyi tehlikeye düşürdü o zaman. Onun için, siperlere doğru koşmayı sürdürdü. Ferenc Atş da fırladı arkasından.

Korkak herif diye bağıyordu Ferenc. Bak nasıl kaçyorsun! Ama dur, tepene inerim birazdan! Boka, tam siperin içine atlıyordu ki, Ferenc yetiştirdi ardından.

Ama, Boka'nın, Ateş! komutunu vermeye de vakti oldu bu arada. Sipere çok yakın düşen Ferenc Atş'ın kırmızı gömleğinde, kırmızı kepinde ve kırmızı suratında art arda tam on bomba patladı. Hepsisi de iyi nişan alınmış bombalar.

Şeytan herifler sizi! diye bağırdı Ferenc Atş. Şimdi de tutmuş yerin dibinden ateş ediyorsunuz. Ama, artık topçu ateşi bütün savaş hattına yayılmıştı. Burçlar yukarıdan, siperler aşağıdan, veryansın ediyorlardı bombayı. Kum fırtınası tozu dumana katıyor, savaş gürültüsüne daha kısılmamış sesler de katılıyordu. Şimdiye kadar siperlerde susmak zorunda kalanlar da yükseltmişlerdi seslerini.

Boka'nın kanısınca, şu dakika, son saldırıya geçmenin tam sırasıydı. Daha fazla beklemeden safların başına geçti. İki adım kadar ötesinde bir Kızıl Gömlekli ile Kolnay, boğuşmaktaydılar. Siperin kenarına çıkan Boka, kırmızı—yeşil bayrağı kaldırdı, son emrini verdi:

Bütün kuvvetler saldırıya geçsin!

Şaşılacak şeydi gerçekten, yerin altından yepyeni bir ordu çıkmıştı. Saldırı düzeninde düşmana yüklendiler. İkiser kişi başabaş güreş tutmamak için de dikkat ettiler. Kapalı saflar halinde ilerleyip, siperlerin önündeki Kızıl Gömlekli püskürttüler.

Barabas, kalenin tepesinden aşağıdakilere seslendi:

Bizde kum kalmadı artık!

Boka, bağırarak karşılık verdi:

Hepiniz aşağıya! Bütün kuvvetler saldırıya geçsin!

Kalenin burçlarında kollar bacaklar belirdi, topçu erleri aşağı indiler. Birinciye adım adım izleyen ikinci savaş dizisi de işte böyle gerçekleşti.

Savaş, iyiden iyiye kızışmıştı artık. Yenileceklerini anlayan Kızıl Gömlekli, kural falan tanımaz oldular. Kurallar, düzenli bir savaşı kazanabileceklerini umdukları süreyle geçerliydi onlar için.

Oysa şimdi, kuralmış, düzenmiş, umursadıkları bile yoktu. Tehlikeli bir durum. Gerçi sayıca Pal Sokaklı çocukların ancak yarısı kadardılar, ama yine de üstünlükleri vardı.

Ferenc Atş kükrercesine haykırdı:

Çabuk kulübeye! Kurtaralım onları!

Bu başıboş yığın, yön değiştiren bir sürü gibi, kulübeye doğru ilerlemeye başladı. Pal Sokağı çocukları, hiç de hazırlıklı değillerdi buna. Kızıl Gömlekli ordusu, önlerinden sıyrılıp kurtuldu, yana kaydı. Başlarında ileri atılan Ferenc Atş'ın sesinde bir zafer umudu vardı haykırırken:

Arkamdan gelin arkadaşlar!

Ama, birden, ayaklarının önüne bir şey yuvarlanmış gibi, olduğu yerde takılıp kaldı. Ufak kulübenin yanında ufak tefek bir çocuk fırlamıştı önüne. Kızıl Gömlekli komutanı bir an duraklayınca, savaşmakta olan ordu da duruverdi.

Küçücük bir çocuk, Ferenc Atş'ın karşısına dikilmiş, duruyordu. Ferenc'ten şöyle böyle bir baş kadar kısaydı. Sarı benizli, cılız bir çocuktü. Elini, hayır der gibi havaya kaldırdı. İncecik sesi duyuldu:

Dur!

Bu beklenmedik durum karşısında cesaretleri kırılır gibi olan Pal Sokağı çocukları, hep bir ağızdan haykırdılar:

Nemecek!

Derken, bu ufak tefek, sarışın, cılız ve hasta çocuk, o koca Ferenc Atş'ın üzerine atılmasın mı! Hasta bedenini saran ateşten de aldığı olağanüstü bir güçle, Ferenc'e yüklendiği gibi, komutan kendini yerde buldu. Ve ardından kendisi de, harcadığı aşırı kuvvetin kesilmesiyle, baygın yere serildi.

Kızıl Gömlekliler dağılmışlardı, düzenleri bozulmuştu. Komutanlarının yere serilmesiyle kafaları kesilmişti sanki, kendi sonları da gelmişti. Pal Sokağı çocukları, bu karışıklıktan yararlanmayı iyi bildiler. El ele tutuşarak bir zincir yaptılar, şaşkınlaşmış orduyu kapıya doğru sürdüler. Ferenc Atş, yattığı yerden doğrulup kalktı. Yüzü öfkeden kıpkırmızı kesilmişti. Gözleri çakmak çakmak, dört bir yanına bakındı. Üzerindeki tozu toprağı silkeledi. Tekbaşına kaldığı, kafasına dank etti. Ordusu, kapının orada bir yerde, taa ötede, Pal Sokaklı çocuklarla savaşa tutuşmuş çarpışıyor, kendisi burada, tek başına ve yenik duruyordu. Nemecek de hemen yanibaşında, yerdeydi. Pal Sokağı çocukları, son Kızıl Gömleклиyi de dışarı sürüp kapıyı arkasından sürgüledikten sonra, zafer sevinciyle coştular. Yaşasın! sesleri ortalığı inletirken Boka, bekçi Yano ile birlikte bıçkıevinin oradan koşar adım geldi. Su getiriyorlardı.

Zafer çılgınlıkları kesiliverdi. Bir ölüm sessizliğidir çöktü. Herkes, yerde hareketsiz yatan Nemecek'in başına üşüştü. Ferenc Atş da, bir kenarda duruyordu. Yüzü asık, gözleri savaşı kazananlardaydı. Kulübedeki tutsaklar hala gürültü ediyorlardı. Ama kimin umrundaydı şimdi onlar? Yano, Nemecek'i kucaklayıp yerden kaldırdı, götürüp hendeğin tümseğine yatırdı. Sonra, Nemecek'in gözlerini, alnını, yüzünü suyla yıkadılar. Gözlerini açan Nemecek, kendini gülümsemeye zorladı. Çevresine bakındı. Herkes suspus olmuştu.

Ne var, ne oldu? diye sordu Nemecek, hafif bir sesle.

Çocuklar öylesine duygulanmışlardı ki, verecek karşılık bulamadılar. Alık alık bakiştılar.

Ne oldu, ne var? diye yeniden sordu Nemecek. Doğrulup oturdu. Boka, yanına yaklaştı.

Biraz daha iyi misin şimdi? diye sordu.

Evet.

Bir yerin ağrımıyor ya?

Hayır.

Nemecek, sonra da gülümseyerek,

Kazandık mı? diye sordu.

Bu soru üzerine çocukların dili çözüldü. Hep bir ağızdan verilen karşılık tek bir ağızdan yükseldi sanki:

Kazandık! Kazandık ya, elbette kazandık!

Ferenc Atş, bir kenarda durmuş, Pal Sokağı çocuklarının ortak sevincini öfkeyle karışık bir üzüntüyle seyrediyordu. Ama şimdi kim aldırırdı ona.

İlk konuşan, Boka oldu:

Kazandık, kazandık, ama az kalsın her şey güme gidiyordu.

Bu zaferi sana borçluyuz Nemecek. Birdenbire ortaya çıkıp Ferenc Atş'ı şaşırtmasaydın, o gidip bütün tutsakları serbest bırakacaktı. Ondan sonra, ne olurdu bilemeyiz.

Küçük sarışın oğlan, iyileşmiş gibiydi:

Aslı yok bu söylediklerinin. Ben sevineyim diye söylüyorsun bunları. Hastayım da ondan.

Elini şöyle bir geçiriverdi küçük alnından. Yüzüne yeniden kan yürüdüğü için kıpkırmızıydı şimdi. Hastalığın verdiği ateşten yanıp eridiği gün gibi ortadaydı.

Seni hemen eve götürelim, dedi Boka. Buralara kadar gelmekle de akılsızlık ettin aslında. Anan baban da nasıl bıraktılar seni bilmem ki!

Onlar bırakmadı beni. Ben kendim gizlice geldim.

Nasıl yani?

Babam bir giysi provası için çıkıp gitmişti evden.

Annem de un orbamı ısıtmak için komşuya geçmişti. Ama çıkarken kapıyı kilitlememiştı. Evde yalnız kalınca, bunu fırsat bildim. Yattığım yerden doğrulup oturdum, dört bir yanıma kulak verdim. Kulaklarım uğulduyor, kulaklarıma birtakım sesler geliyordu. Atlar koşuyor, borular ötüyor, bağrısmalar duyuluyordu. O ara, ele'nin sesi de geldi kulağıma, Yetiş Nemeçek, yetiş tehlikedeyiz! diye bağırıyordu. Derken, senin sesini de duydum. Sen de şöyle diyordun: Gelme Nemeçek, seni istemiyoruz, sen hastasın şimdi. Ama mile oynasak, top oynasak dünden hazırsındır, o zaman şıp diye bitersin yanımızda. Ama şimdi savaşıyoruz elbette, işin mi yok, gelip de ne yapacaksın, savaşı yitirsek bile umursamazsın elbette. İşte böyle diyordun Boka. Olduğu gibi duydum... Ve duymamla yatağımdan fırlamam bir oldu. Ama, dşverdim hemen, uzun süredir hasta yatmaktan ayakta duracak gücüm kalmamıştı. Ne var ki az sonra toparlandım, giysilerimi, ayakkabılarımı gidip dolaptan çıkardım, çabucak giyindim. Annem eve döndüğünde hazırlanmıştı bile. Annemin adımlarını duyunca, kendimi yatağa atıp yorganı burnuma kadar çektim. Annem, beni giyinik görsün istemiyordum. Annem, Oğlum, dedi, belki istediğin bir şey vardır diye sorayım dedim de ondan geldim. Ben de, İstediyim bir şey yok anne, dedim... Annem dışarıya çıkınca, ben de fırladım kaçtım evden. Ama bu yüzden kendimi kahraman sayacak değilim, bana ihtiyaınız olduğunu bilmiyordum bile. Buraya gelmemin nedeni, sizlerle birlikte savaşa katılmaktı. Derken, Fereng Atş gözüme ilişti birden. şöyle adam gibi savaşamıyorsam, nedeni şu Fereng'tir, diye düşündüm. Beni soğuk suya batırmasaydı böyle olmazdım. Birden öylesine bir öfkeyle doldu ki iim, Ey Ernö, dedim kendi kendime, ya hep ya hiç! Gözlerim bir karardı, bir karardı ki... hiçbir şey göremez oldum o anda... ve fırladığım gibi... Fereng'in üzerine atıldım... Kk sarışın bunları öyle bir coşkuyla anlatmıştı ki, bitkin düşmüştü. ksrmeye başladı.

Yeter artık, konuşma, dedi Boka. Başka bir gün anlatırsın.

Hadi şimdi eve götürelim seni...

Yano'nun yardımıyla tutsakları birer birer salıverdiler kulübeden. Kimde silah kalmışsa aldılar. Hepsi, başları önlerinde, sırayla Maria Sokağına bakan kapıdan ıktilar. Kk kara baca, alay eder gibi ph ph ediyordu arkalarından. Bıı da Pal Sokaklılar ordusundanmış ve zaferde payı varmış gibi vinlayıp duruyordu. Geride tek başına kalan yalnızca Fereng Atş'tı. Bir odun yığının dibinde, gözleri yerdeydi. Kolnay ile ele yanına yaklaşıp, silahını almak istediler. Boka, bağırdı: Başkomutana dokunmayın!

Fereng Atş'ın karşısına geçip durdu.

Generalim, dedi, siz kahramanca dğştnz.

Kızıl Gömlekli komutan, asık bir suratla Boka'ya baktı. Senin bu vgn bana ne kazandırır ki artık, der gibilerden bir bakiştı bu.

Boka, geriye döndü, komut verdi:

Dikkat!

Bu komut zerine, Pal Sokağı çocukları ordusunda ses seda kesildi. Hepsi ellerini keplerine götürdüler. Boka da elini kepine götürmüş, önlerinde dimdik duruyordu. Bizim kk Nemeçek'in içindeki er bile uyanmıştı. Yattığı tümsekten zorlanarak doğruldu, sendeleyerek kalktı, elinden geldiğince disiplinli olmaya çalışarak, esas duruşa geçti, selam verdi. Zavallı Nemeçek hastalanmasına neden olan kişiyi selamlıyordu.

Fereng Atş, selamlara karşılık verdikten sonra, uzaklaştı. Silahını da yanında gtrd. Bütün öbür silahlar, gümüş uçlu anlı şanlı mızraklar, gümüşlü Kızılderili savaş baltaları, hepsi, hepsi, kulübenin önüne tepe halinde yığılmıştı. nc burca, düşmandan geri alınan bayrak dikilmişti. Bayrağı, savaşın en cıvcıvlı anında, Sebeniç'ın elinden kopara kopara alan, Gereb olmuştu. Nemeçek, gözlerini şaşkınca açarak, Gereb burada mı? diye sordu.

Gereb atıldı:

Evet, buradayım.

Küçük sarı oğlan, soran gözlerle Boka'ya baktı. Boka, hemen verdi karşılığı:

Evet, burada. Hem, işlediği suçu da bağışlattı. Ben de kendisine üsteğmenlik rütbesini geri veriyorum şimdi. Gereb kızardı.

Sağol, dedi. Yalnız...

Evet, ne var?

Gereb'in sıkılganlığı tutmuştu.

Yalnız... şey... aslında hakkım yok buna, biliyorum, aslında Generalin bileceği bir şey.. yalnız... düşünüyorum da... Nemeçek, hala rütbesiz bir er olarak dururken...

Haklısın Gereb, dedi Boka. Tez elden onun da rütbesini yükseltmeliyim...

Ne var ki, Nemeçek kesti sözünü:

Rütbemi yükseltmeni istemiyorum. Buraya bunun için gelmedim...

Sert görünmek isteyen Boka, çıkıştı:

Niçin geldiğinin önemi yok. Önemli olan, buraya gelince ne yaptığındır. Ernö Nemeçek'i hepimizin gözleri önünde yüzbaşılığa yükseltiyorum.

Yaşasın!

Bu haykırış, tek bir ağızdan çıkar gibi yükselmışti. En başta General olmak üzere, küçük yüzbaşısı, teğmenler, üsteğmenler de dahil, bütün subaylar selamlamıştı. General, elini kepine öylesine sert bir hareketle götürmüştü ki, sanki kendisi erdi de bizim küçük sarışın generaldi. Bir de ne görsünler, ufak, yoksul giyimli kadıncağız Arsayı geçerek onlara doğru koşmuyor mu? Aman Tanrım! diye bağıırıyordu kadın koşarken.

Gelen, Nemeçek'in annesiydi. Oğlunu aramadığı yer kalmadığı için, gözyaşlarını tutamıyordu. Buraya da çocuklara oğlundan haber sormak için gelmişti. Bütün çocuklar kadıncağızın dört bir yanına doluşup onu yatıştırmaya koyuldular. Ama, kadının onlara aldıracağı yoktu. Derdi günü oğluydu. Oğlunu kucaklayıp hemen bir battaniyeye sarmış, atkısını boynuna sarmış ve Nemeçek'i evine götürmeye koyulmuştu.

O ana kadar susmuş olan Vays,

Hadi kadıncağızı evine götürelim! diye bağırdı.

Hepsi de heyecanla katıldılar bu düşünceye.

Götürelim! diye bağırdılar.

Gereken işleri yapmakta gecikmediler. Savaş ganimeti silahları toplayıp çabucak kulübeye yığıldılar. Sonra, bütün çocuklar, kadıncağızın peşine takılıp yürümeye başladılar. Anası, oğlunu sıkıca kucaklamış, kendi beden ısısından ona da birşeyler vererek, telaşla evine yönelmişti. Pal Sokağında çocuklar ikişer sıra yürüyorlardı. Ortalık kararmaya yüz tutmuştu. Sokak lambaları yakılıyordu. Dükkanlardan kaldırımlara ışıklar yayılmaktaydı. Hızlı hızlı gidip gelenler, bu garip kafiyle karşılaşınca oldukları yerde durup bakakalıyorlardı.

En önde, büyük atkıdan ancak burnunun tepesi görünen, küçük bir çocuğu sımsıkı kucaklamış zayıf, ufak tefek, sarışın bir kadın, gözleri ağlamaktan kıpkırmızı kesilmiş, yürüyor. Kadının ardından da, başlarında kırmızı—yeşil kepleri, uygun adım yürüyen bir sürü çocuk. Sokaktaki bir iki kişi güldüler. Bir iki bıçkın, kahkahayla alaya aldılar onları. Ne var ki, çocukların hiç aldıracağı yoktu. Başka bir zaman olsa, Çonakoş, tiz ıslığıyla ağızlarının payını verirdi, ama şu sırada o bile gülenlere aldırıyor, arkadaşlarının arasında sessizce yürüyordu. Şu yürüyüş vardı ya şu yürüyüş, çocukların gözünde öylesine önemli ve kutsal bir işti ki, dünyanın en aylak adamı gelse bozamazdı bu kutsallığı.

Nemeçek'in annesine gelince, o da öylesine derin bir üzüntü içindeydi ki, bizim çocuklara bile aldırış edecek hali yoktu. Rakoşi Sokağındaki küçük eve ulaşan kadıncağız, kapıdan içeri

girmeden önce durmak zorunda kaldı. Küçük oğlunun inadı tutmuştu. Dünyanın hiçbir gücü, şu anda Nemecek'i evden içeri sokamazdı. Kendini anasının kucağından kurtaran küçük sarı oğlan, gidip arkadaşlarının karşısına geçti.

Hadi hoşça kalın, dedi hepsine.

Çocuklar sırayla elini sıktılar. Nemecek'in avuçları ateş gibi yanıyordu. Çok geçmeden, annesiyle birlikte evin kapısında gözden kayboldu. Avluda bir kapı kapandı, küçük bir pencere aydınlandı. Ardından da derin bir sessizlik... Çocuklar, kök salmış gibi, bulundukları yerden ayrılmaz oldular. Sesleri solukları çıkmıyordu. Gözlerini o aydınlık pencereye dikmişlerdi. Pencerenin ardında, bizim küçük kahraman yatağa yatırılacaktı birazdan. Derken, içlerinden birinin derin derin içini çektiği duyuldu. Ve Çele'nin sesi yükseldi:

Şimdi ne olacak?

Bunun üzerine ikiyeşer üçer, küçük, karanlık sokaktan geçerek evlerine yollandılar. Çok yorgundular. Savaş, dizlerinde derman bırakmamıştı. Dağlarda eriyen karların soğuk soluğunu ileten serin, kuvvetli bir ilkyaz rüzgarı esiyordu sokakta.

Derken, bir başka gurup daha yürümeye koyuldu. Onlar da aşağıya, başka bir yöne ilerliyordu. Sonunda, kapının önünde Boka ile Çonakoş'tan başkası kalmadı. Canı sıkkın görünen Çonakoş, durduğu yerde ayak değiştiriyor, Boka'nın gitmesini bekliyordu. Ama, Boka oralı olmayınca, Çonakoş çekingen bir sesle sordu:

Geliyor musun?

Boka, yavaşça,

Hayır, dedi.

Demek kalıyorsun?

Evet.

Eh öyleyse... bana eyvallah!

Ayaklarını sürüyerek, yavaş yavaş uzaklaştı. Boka, arkasından bakınca bir de ne görsün, Çonakoş dönüp dönüp arkasına bakmıyor mu? Derken, köşede gözden kayboldu. Gürültülü patırtılı Üllo Caddesinden kopup ayrılan kendi halindeki Rakoşi Sokağı, sessizliğe ve karanlığa gömülmüştü artık. Bir uçtan öbür uca uzanan sokak fenerlerinin camlarında gezinen rüzgar duyuluyordu yalnızca. Hızlı esen rüzgar altında titreşip dalgalanan gaz lambalarının alevleri, gizli gizli işaretliyorlarmış gibi eğilip bükülüyorlardı. Şimdi küçük sokakta in cin top oynuyordu. Sokaktaki tek kişi, General Yohan Boka'ydı. General, dört bir yanına bakıp da yapayalnız olduğunu görünce, içinin sızladığını duydu. Gidip kapının pervazına yaslandı. Yüreğinin bütün acısıyla hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. İçlerinden hiçbirinin söylemeyi göze alamadığı şeyi anlamış, sezinlemişti artık. Biricik erinin kötü bir sona gittiğini görüyordu. Bu sonun nereye varacağını, üstelik bu yolculuğun pek de uzun sürmeyeceğini biliyordu. Tam bir erkek gibi davranmadığına da aldırış etmiyordu. Şu çocuksu halinden de gocunduğu yoktu. Ağlayıp duruyor, kendi kendine mırıldanıyordu:

Küçücük dostum... Sevgili, can arkadaşım benim...

İyi yürekli yüzbaşım...

Yanından geçen bir adam, ağladığını görünce,

Nen var yavrum? diye sordu. Neden ağlıyorsun?

Boka, karşılık vermedi. Adam omuz silkti, geçip gitti. Derken, kolunda taşıdığı büyükçe bir sepetle yoksul bir kadın görüldü. O da durup şöyle bir baktı, ama bir şey demedi, yürüdü gitti.. Daha sonra ufak tefek, kısa boylu bir adam gelip tam kapıdan içeri gireceği sırada, Boka'yı tanıdı.

Sen misin Boka, hayrola?

Benim, Nemecek Amca.

Bu gelen adam, küçük Nemecek'in babası terzi Nemecek idi. Prova için götürmüş olduğu giysi kolundaydı. Adam, Boka'nın halinden anlıyordu. Bu yüzden, Neden ağlıyorsun oğlum? falan diye sormadı, karşısına geçip yüzüne de bakmadı aval aval. Yanına yaklaşıp, Boka'nın akıllı küçük başını bağrına bastı; birlikte ağladı onunla. Hem de nasıl ağlamak. Boka'nın generalliği tuttu birden:

Bay Nemecek, dedi. Ağlayıp durmayın öyle!

Elinin tersiyle gözlerini silen terzi, şöyle bir salladı elini. Zaten ne yapsam boşuna, hiç değilse içimi boşaltayım biraz, der gibiydi.

Tanrı seni korusun yavrum, dedi terzi. Sen de güzel güzel evine git hadi! Avludan içeriye girdi. Boka da sildi gözyaşlarını, içini çekti. Yoldan aşağı şöyle bir baktı, eve gitmek istiyor, ama bir şey engel oluyordu ona sanki. Aslında hiç yararı olmayacağını biliyordu, ama yürekli eri ölümle pençeleşirken, evinin önünde saygı duruşunda bulunmanın kutsal bir görev olduğunu düşünüyordu. Kapının önünde bir aşağı bir yukarı gezindi. Sonra, karşı kaldırıma geçti; oradan da şöyle bir baktı küçük eve.

Şu küçük ve ıssız sokağın sessizliği içinde tek tük ayak sesleri duyuluyordu. Kafası, şimdiye kadar hiç aklına gelmemiş düşüncelerle doluydu. Kafasındaki sorun, yaşamak ve ölmek sorunuydu. Bu büyük sorunu çözümlenecek yolu bulamıyordu.

Gittikçe yaklaşan ayak sesleri duydu. Adımlar yavaşladılar. Evlerin gölgesine sığınmış kara bir gölge, çekine çekine kımıldanıyordu. Gölge kapıdan içeri süzüldü, bir saniye için içeriye girdi çıktı, durdu, bekledi. Sonra, evin önünde bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Sokaklardaki gaz lambalarından birinin altına geldiği sırada, rüzgar ceketinin eteğini kaldırdı. Boka, bakınca bir de ne görsün? Ceketin altında kıpkırmızı bir gömlek!

Fereng Atş'ın ta kendisiydi bu.

İki komutan, gözlerini kırpmadan bakıştılar. Bütün yaşamları süresince, ilk kez karşı karşıya geliyorlardı. Hem de teke tek. Anlaşılan, kısmet, bu dertli evin önünde karşılaşmaktı. Birini kalbi, öbürünü de vicdanı sürüklemişti buraya. Tek söz etmeden bir süre bakıştılar. Sonra, Fereng Atş yürüdü, evin önünde yeniden dolaşmaya başladı. Dolaştı, dolaştı.

Neden sonra kapıcı göründü. Kapıyı kapamaya gelmişti. Kapıcıya yaklaşan Fereng Atş, şapkasını çıkardı, yavaş sesle birşeyler sordu. Kapıcının verdiği karşılığı Boka da duydu.

Çok kötü, dedi kapıcı. Çok kötü.

Sonra da kapıyı küttecek kapattı.

Kapının böyle küttecek kapatılması sokaktaki derin sessizliği bozdu. Gökler gürleyip geçmişti sanki. Fereng Atş, ilerledi. Sağa yöneldi. Boka için de eve dönmenin zamanıydı artık. Soğuk rüzgar uğuldarken, komutanların biri sağa, öteki de sola gidiyordu. Ve hala konuşmuyorlardı birbirleriyle.

Serin ilkyaz gecesi, uykuya dalmış küçücük bir sokak! Rüzgar, fenerlerin camlarını tıngırdatıyor, gaz lambalarının alevden saçlarını dağıtıyordu. Öyle bir rüzgar ki, bütün kovuklara sızıyor, zavallı, küçük bir terzinin oturduğu odada bile esiyordu.

Yoksul küçük terzi, masanın bir ucunda oturmuş, akşam yemeğini yiyordu.

Küçücük bir karyolada, küçücük bir Yüzbaşı da zar zor soluk alabiliyordu. Yüzü ateşler içinde, gözleri çakmak çakmaktı.

Rüzgar pencereyi tıkırdatıp, petrol lambasının alevini titretti.

Ufak tefek kadıncağız, çocuğun üstünü örttü.

Yavrucuğum, dedi. Rüzgar esiyor.

Acı acı gülümseyen Yüzbaşı, yavaşça fısıldadı:

Arsamızdan esiyor, bizim biricik Arsamızdan!

.....

DOKUZUNCU BÖLÜM

Macun Toplayanlar Derneğinin Karar Defterinden birkaç sayfa:

KARAR

Bugünkü Genel Kurul toplantısında aşağıdaki kararlar alınmıştır:

- 1- Karar Defterinin 17'nci sayfasına geçirilmiş olan (ernö nemecek) adı küçük harflerle yazılmıştı. Şimdi, alınan kararla bu, yürürlükten kaldırılmıştır. Bu kayıt, yanlış bilgiye dayanılarak yazılmış olup, Genel Kurul, Derneğin bu üyeyi gereksiz yere kınamış olduğunu açıklar. Üyemizin bu gereksiz kınanma karşısında, gururla sabredip, verilen savaşta kahramanca yer alması, tarihsel bir olaydır. Bununla ilgili olarak, Dernek, eski kaydın kendi kusuru olduğunu açıklar. Derneğin yazman üyesi, Ernö Nemecek adını baştan sona büyük harflerle yazmakla yükümlüdür.
- 2- Hiç ara vermeksizin, üyemizin adını baştan sona büyük harflerle yazıyorum:

ERNÖ NEMEÇEK

Dernek yazmanı: Lejik

(Kendi elyazısıdır)

- 3- Macun Toplayanlar Derneği Genel Kurulu, generalimiz Yohan Boka'ya, dünkü savaşı tarih kitaplarındaki başkomutanlar düzeyinde yönettiğinden ötürü, oybirliğiyle teşekkür eder. Aldığımız kararı kendisine duyduğumuz saygının bir belgesi olarak sunuyoruz. Derneğimiz üyeleri, tarih kitaplarının 168'nci sayfasının 4'ncü satırındaki Yohan Hünyadi adının yanına, mürekkeple Yohan Boka diye yazmakla yükümlüdür. Bu kararı almamızın nedeni, komutanın bunu hak etmesidir. Generalimiz, kendine düşen görevi böylesine kusursuz gerçekleştirmiş olmasaydı, Kızıl Gömlekliler bizi yenerlerdi. Ve yine bütün üyeler, Mohaç Bozgunu başlıklı bölümde, yenik düşen Tomori Başpiskoposunun adının üzerine kurşunkalemle Ferenc Atş diye yazacaklardır.

- 4- General Yohan Boka, kendisine karşı direnmemize kulak asmayıp, Derneğin gelirine el koymuştu. Savaş giderleri için herkes nesi var nesi yoksa vermek zorundaydı. Bu parayla yalnızca bir borazan alınmıştır. Gerçi bitpazarından daha ucuza bir başka borazan satın alınabilirdi, ama sesi kuvvetli çıksın diye pahalı bir borazan seçilmiştir. Kızıl Gömleklilerin borazanına el koyduğumuz için, şimdi iki borazanımız bulunmaktadır. Oysa, artık borazana gerek olmadığı gibi, gerek duyulsa bile, tek bir borazan yeterli olacaktır. Bu nedenle alınan karara göre, Derneğin el konulan parasının geri alınması gerekmektedir. General, bir yolunu bulup borazanı satmalı, el koyduğu dernek parasını geri vermelidir. Paramızı istiyoruz. Aslında, General de bu konuda söz vermiş bulunmaktadır.

- 5- Dernek Başkanı Kolnay'ın dernekçe kınanmasına karar verilmiştir. Çünkü, macun onun yüzünden kurmuştur. Konuyla ilgili tartışmaların tutanağa geçmesi gerektiğinden konuşulanları hemen buraya yazıyorum:

Başkan: Macunu çiğneyemedimse, bunun nedeni savaşla uğraşmamdır.

Üye Barabas: Buna, adıyla sanıyla, özü kabahatinden büyük derler.

Başkan: Üye Barabas, sürekli sinirlerimi bozma eğilimindedir. Kendisini saygılı konuşmaya davet ediyorum. Ben, macunu zevkle çiğnerim, bunun yolunun yordamının ne olduğunu da bilirim. Başkanın temel kuralları çiğnememesi gerekir. Ben de işte bu yüzden başkanım. Ama horlanmaya hiç gelemem. Üye Barabas: Kimsenin sinirlerini bozmaya niyetim yok benim.

Başkan: Ama bozuyorsun.

Üye Barabas: Hayır.

Başkan: Peki peki, öyle olsun, son sözü sen söylemiş ol! Üye Rihter: Sayın Dernek Üyeleri, bir önerim var. Görevini ihmal ettiği gerekçesiyle başkanı Karar Defterinde kınayalım. Üyeler: Doğru! Yerde bir öneri!

Başkan: Dernekten, bir kez olsun bağışlanmamı diliyorum. Bunun için de, dün çok iyi savaştığım, arslanlar gibi dövüştüğüm, emir subaylığını gerektiği gibi yerine getirdiğim, en tehlikeli anlarda bile siperlere koştuğum göz önünde tutulmalıdır. Sonra, şu da göz önünde tutulmalıdır ki, düşman beni yerlere yatırmış, ülkemiz uğrunda az acı çekmemişimdir. Şimdi aynı acıyı, bir de macun çiğnemediğim için mi çekeyim? Üye Barabas: Bunun konumuzla ilgisi yok.

Başkan: Bal gibi var.

Üye Barabas: Yok.

Başkan: Var.

Üye Barabas: Yok.

Başkan: Peki peki, son sözü sen söylemiş ol! Üye Rihter: Efendim, yaptığım önerinin kabul edilmesini istiyorum.

Üyeler: Kabul, kabul...

Soldan bir ses: Hayır, kabul etmiyoruz.

Başkan: Oya koyalım öyleyse.

Üye Barabas: Açık oylama istiyorum.

(Oylama yapıldı)

Başkan: Dernek, üç oy çoğunluğuyla, Başkan Kolnay'ın kınanmasına karar vermiştir. Olmaz böyle şey, bu ne kepezelik! Üye Barabas: Başkanın, oy çoğunluğuna karşı kabalık etmeye hakkı yoktur.

Başkan: Vardır.

Üye Barabas: Yoktur.

Başkan: Vardır.

Üye Barabas: Yoktur.

Başkan: Peki peki, son sözü sen söylemiş ol! Gündemde görüşülecek başka bir şey olmadığından, başkan oturumu kapamıştır.

İmzalar:

Başkan: Kolnay

Yazman: Lejik

(Bunun, adıyla sanıyla kepezelik olduğunu söylemekte direniyorum.)

.....

ONUNCU BÖLÜM

Rakoşi Sokağındaki küçük, sarı evde derin bir sessizlik vardı. Öteden beri avluda toplanıp dedikodu yapmak alışkanlığında olan kiracılar, Nemeçek'in kapısı önünden ayaklarının ucuna basarak geçiyorlardı. Hizmetçiler dersenez, giysilerin tozunu almak, halıları dövüp silkelemek için, avlunun ta dibine gidiyor, hasta gürültüden rahatsız olmasın diye, şöyle üstünkörü bir temizlik yapıyorlardı. Halılar şaşmayı bilseler, şaşıp kalacaklardı bu işe. Çünkü, öfkeli vuruşlar yerine, yumuşak fiskelerle okşanıyorlardı sanki.

Camlı kapıdan sık sık içeriye göz atan kiracılar, soruyorlardı:

Küçük nasıl?

Karşılık hazırdı:

Kötü, çok kötü.

Hediyelik öteberi taşıyan kadınların, ardı arkası kesilmiyordu.

Komşucuğum, şu çam sakızı çoban armağanı şarabı kabul edin, iyi şaraptır. Ya da, Kusura bakmayın bayan Nemeçek, biraz şekerleme getirmiştim de...

Ağlamaktan gözleri kan çanağına dönmüş ufak tefek kadıncağz, her gelene kapıyı açıyor, getirilen armağanlara incelikle teşekkür ediyor, ama bu armağanları ne yapacağını bilemiyordu.

Hiçbir şey yemiyor ki zavalılık. İki gündür bütün içtiği iki kaşık süt. Onu da zorla akıtabildik ağzından. Terzi saat üçe doğru evine döndü. Dükkandan iş getirmişti. Hiç ses çıkarmamaya dikkat ederek mutfağın kapısını açtı, içeri girdi. Hiçbir şey sormadı karısına. Yalnızca bakiştılar. Sesini iyice hafifleten terzi, Uykuda mı? diye sordu. Sesini yükseltmekten sakınan kadıncağız, başını, Evet anlamında salladı. Çocuk yatağındaydı, ama uyanık mı, yoksa uyuyor mu, belli değildi. Avlunun dış kapısına hafifçe vuruldu. Belki de doktordur, diye fısıldadı kadın. Kocası, kapıyı açmasını söyledi karısına. Kadın çıktı, kapıyı açtı. Eşikde duran, Boka'ydı. Oğlunun yakın dostunu gören kadın, hüznü hüznü gülümsedi. Girebilir miyim? Gir oğlum. Boka, içeri girdi. Nasıl? Pek iyi değil. Kötü mü? Bir karşılık beklemeden o da odaya girdi. Kadın da ardından... Şimdi üçü de yatağın başucunda hiç ses etmeden duruyorlardı. Onlar böyle yatağın başucunda dikilmiş dururken, küçük hasta, kendisini rahatsız etmemek için konuşmadıklarını anlamış gibi, gözlerini hafifçe araladı. Önce babasına, sonra da anasına baktı dertli gözlerle. Derken, Boka'yı gördü, bir gülümseme belirdi yüzünde. Güç duyulur bir sesle, Sen de mi buradasın, Boka? diye sordu. Boka, yatağa yaklaştı. Elbette buradayım. Kalacak mısın burada? Evet. Ben ölünceye kadar kalacak mısın? Boka, verecek karşılık bulamadı. Küçük dostuna gülümsedi, sonra bir öğüt bekliyormuş gibi döndü, arkasında duran kadına baktı. O sırada kadın arkasını dönmüş, önlüğünün ucuyla gözlerini siliyordu. Saçmalıyorsun oğlum, dedi terzi. Daha neler, hadi hadi saçmalayıp durma öyle. Ama, Ernö Nemecek, babasının söylediklerini umursamadı bile. Boka'ya şöyle bir baktı, babasını işaret etti başıyla. Bunların hiçbir şeyden haberi yok, dedi. Niye? Hiç de öyle değil, dedi Boka. Onlar her şeyi senden iyi biliyor. Nemecek kımıldadı, başını yastıktan güçlükle kaldırdı, yatağında doğruldu. Yardım etmelerini istemedi. İşte buna dayanamazdı. Parmağını kaldırıp ciddi bir sesle, --İnanma onlara, dedi. Düşündüklerini söylemiyorlar. Ben öleceğimi biliyorum. Saçma. Saçma mı dedin? Evet. Yalan mı söylüyorum yani?

Kızmaması için yatıştırdılar küçük Nemecek'i. Kendisini yalan söylemekle suçlayan falan yoktu. Ama, ona inanmamaları ağrına gitmişti. Etkili bir tavır takınarak, Size söz veriyorum, dedi. Öleceğim.

Kapıcının karısı başını kapıdan içeri uzattı.

Hanımfendi, doktor geldi..

İçeri giren doktoru saygıyla selamladılar. Sakin, yaşlıca bir baydı doktor. Tek bir söz bile çıkmadı ağzından. Yalnız, içeri girerken ciddi bir yüzle selam vermişti hepsine. Doğru yatağa gitti.

Çocuğun bileğini tuttu, alnını okşadı.

Sonra, başını göğsüne dayayıp dinledi.

Kadın sormadan edemedi:

Çok rica ederim doktor, söyleyin, daha mı kötü?

Hayır, dedi doktor.

Doktorun ağzından çıkan ilk sözdü bu. Ne var ki, bunu söylerken kadının yüzüne bakmadı bile.

Sonra şapkasını alıp gitmeye yeltendi. Terzi fırladı, doktora kapıyı açmaya koştu.

Sizi geçireyim, doktor.

Mutfağa girdiler. Doktor, kapıyı kapamasını işaret etti terziye. Zavallı terzi, doktorun gizlice görüşmek istediğini sezmişti. Kapıyı kapattı.

Bay Nemecek, dedi doktor. Siz erkek adamsınız, onun için açık konuşacağım sizinle. Terzi başını önüne eğdi.

Küçük hastamız sabahı bulamayacaktır sanırım, belki akşamı bile!

Terzi olduğu yerde dondu kaldı bir süre. Bir iki saniye sonra, başını sallayabildi ancak.

Doktor, konuşmayı sürdürdü:

Varlıklı bir adam değilsiniz. Acı olay sizi hazırlıksız bulursa, sizin için güç olur herhalde. Onun için... şey... eğer... eğer... zamanında gereken şeyi... yani gerekeni sağlarsanız...

Bir an yüzüne baktı terzinin, sonra elini omzuna koydu.

Tanrıdan umut kesilmez. Bir saate kadar burada olurum.

Terzinin hiçbir şey duyduğu yoktu artık. Mutfağın tertemiz fırçalanmış tuğlalarına dikilmişti gözleri. Doktorun ayrılıp gittiğinin bile farkına varmadı. Kafasına takılıp kalan bir düşünce vardı:

Bir şeyin sağlanması gerektiği... Doktor ne demek istemişti acaba? Böyle bir anda sağlanması gereken şey... tabut falan olmasındı sakın? Terzi sendeleyerek odaya girdi, bir sandalyeye çöktü.

Ağzından söz alınacak gibi değildi. Karısı boşuna uğraştı:

Ne dedi doktor?

Adamcağız, başını sallayıp duruyordu boyuna. Çocuğun yüzüne de olağanüstü bir neşe yayılmıştı sanki. Boka'dan yana döndü.

Boka, yanıma gelsene!

Boka, dostunun yanına yaklaştı.

Yatağıma otur. Korkmazsın değil mi?

Korkmak mı? Neden korkayım?

Belki korkarsın da... Yatağıma ilişince ölürüm diye korkarsın belki. Ama merak etme, ben öleceğimi anlayınca önceden duyururum sana!

Boka, Nemecek'in yanına ilişti.

Ee, söyle bakalım!

Boka'nın boynuna sarılan çocukcağız, çok önemli ve

gizli bir şey söylüyormuş gibi,

Söylesene, dedi, Kızıl Gömleklilere ne oldu?

Yendik onları.

Sonra?

Sonra kamplarına, Botanik Bahçesine gitmişler.

Toplantı yapmışlar orada. Akşam geç saatlere kadar Ferenc Atş'ı beklemişler. Ama kodunsa bul Ferenc'i. Gelmemiş. Onlar da beklemekten bıkip evlerine dağılmışlar.

Peki, neden gelmemiş Ferenc Atş?

Herhalde kendinden utanıyordur da ondan. Başkanlıktan atacaklarını düşünüyordur. Savaşı kazanamadı çünkü. Bugün öğleden sonra yine bir toplantı yapmışlar. Bu toplantıya Ferenc Atş da katılmış. Dün gece onu burada, sizin evin önünde gördüm.

Burada mı?

Evet! Senin iyi olup olmadığını sordu kapıcıya.

Bunu duyunca, Nemecek çok gururlandı. Kulaklarına inanamıyordu.

O muydu gerçekten?

Oydu.

Vay canına! Olacak şey değildi. Demek Ferenc gelip sağlığını sormuştu ha!

Boka, sürdürdü konuşmayı:

Dediğim gibi, Adada toplantı yapmışlar. Gürültülü patırtılı bir toplantı. Büyük çapta bir kavga bile çıkmış aralarında. Ferenc Atş'ı atmak istemişler komutanlıktan. Hemen hemen hepsi istemiş.

Ferenc'i tutanlar iki kişiymiş:

Vendaver ile Sebeniç. Pastor Kardeşler, Ferenc'in can düşmanı kesilmişler. Büyük Pastor göz dikmiş komutanlığa. Ama sonunda ne olmuş biliyor musun?

Ne olmuş?

Yeni komutan seçilip gürültü yatışınca bir de ne görsünler! Botanik Bahçesinin bekçisi gelmiş, karşılarında duruyor. Adam, açmış ağzını yummuş gözünü. Müdürün bu gürültüyü çekemeyeceğini söyleyip, hepsini atmış bahçeden. Adayı kapatmışlar; köprüye kapı yapmışlar.

Bu habere için için gülen küçük Yüzbaşı,

Çok hoş, çok hoş, dedi. Peki, ama sen nereden biliyorsun bunları?

Bana da Kolnay anlattı. Şimdi buraya gelirken yolda karşılaştık. Arsaya gidiyordu. Macun Derneğinin toplantısı varmış.

Bunu duyan Nemecek'in dudakları büküldü.

Artık sevmiyorum onları, dedi. Benim adımlı küçük harflerle yazdı onlar. Boka, küçük sarı oğlanı yatıştırdı.

O işi düzelttiler, dedi. Hem düzeltmekle de kalmayıp, Karar Defterine adını baştan sona büyük harflerle geçirdiler. Nemecek inanmamıştı. Başını salladı.

Doğru konuşmuyorsun. Hasta olduğum için konuşuyorsun böyle. Niyetin beni avutmak.

İnan ki öyle değil, doğru konuşuyorum yeminle söylüyorum; doğru.

Nemecek, cılız, incecik parmağını havaya kaldırdı.

Beni avutmak için yalan söylüyorsun, yemin ediyorsun üstelik.

Ama...

Sus, konuşma!

Bir yüzbaşı kalksın da koca bir generali azarlasın. Olacak şey miydi bu? Olurdu işte, Nemecek azarlamıştı Boka'yı. Aynı şey Arsada olsa suç sayılırdı elbette. Ama burada suçla falan ilgisi yoktu. Boka, hiç aldırmayıp gülümsedi.

Peki öyle olsun, dedi. Bana inanmıyorsun; ama az sonra kendin de göreceksin. Senin için özel bir Onur Belgesi kaleme aldılar. Birazdan burada olacaklar. Getirip gösterirler sana. Dernek üyelerinin hepsi geliyor.

Küçük sarı oğlan, yine dayanamadı,

Görmeden inanmam, dedi.

Boka, omuz silkti. Aslında inanmaması daha iyi, onları görünce daha çok sevinecek, diye düşündü. Gelgelelim, istemeyerek de olsa, bu konu hastayı sinirlendirmişti. Macun Derneğinin yaptığı bu haksızlık zavallıya çok dokunuyor, içi içini yiyordu çocuğun.

Sen de farkındasın ya, bunların bana yaptığı haksızlık çok çirkindi doğrusu.

Boka, fazla konuşmaktan çekiniyor, Nemecek'in daha da sinirleneceğinden korkuyordu.

Hasta,

Haklı değil miyim? diye sorunca,

Haklısın, diyerek onu yatıştırmak istedi.

Yatağına abanarak doğrulan Nemecek,

Hem, ben onlar için savaştım, dedi. İsterim ki Arsa onlara kalsın. Kendi çıkarım için savaşmadım ben. Çünkü Arsayı nasıl olsa bir daha göremeyeceğim. Sustu. Arsayı bir daha göremeyeceğini düşünürken çok acı çekiyordu. Eh, ne yaparsın, Nemecek daha çocuktu işte. Şu dünyada bırakamayacağı hiçbir şey yoktu. Ama Arsanın hali başkaydı, canı gibi sevdiği Arsasından ayrı komasınlardı onu.

Hastalığı süresince olmayan bir şey oldu: Nemecek'in gözleri yaşla doldu. Ama, onu ağlatan, çektiği acı değil, kanadı kolu kırılmış bir öfkeydi. Onu Pal Sokağına, kalelere, kulübeye gitmekten alıkoyan ne idüğü belirsiz bir güce karşı duyduğu öfkeydi. Derken, bıçkıviyle sundurma ve şu iki büyük dut ağacı aklına takılıverdi birden. Çele'yle birlikte dut yaprağını da eksik etmeyecektim elbette. Bizim fiyakacı Çele, giysilerini yıpratmayı göze alıp ağaca tırmanamazdı ya! Tutar Nemecek'i çıkarırdı ağaca. Öyle ya, Nemecek erdi. Sonra, keyifli keyifli dumanını püfürdeten incecik demir bacayı düşündü. Baca, kar beyazı buhar bulutlarını duru mavi göğe üfler dururdu. Saniye geçmez, buhar bulutları gökyüzünde eriyip yok olurdu. Sonra bıçkının, koca kütükleri biçerken, onları doğrayıp ufaltırken çıkardığı o tanıdık ses... Sanki, Nemecek'in odasına kadar ulaşıyordu. Küçük Yüzbaşının yüzü kıpkırmızı kesildi, gözleri parladı.

Arsaya gitmek istiyorum! diye haykırdı.

Boka, elini tuttu.

Gideceksin, dedi. Haftaya gideceksin. Elbette gideceksin, iyi olunca.

Nemecek, dayattı:

Hayır, ben şimdi gitmek istiyorum. Şimdi hemen!

Beni giydirin. Başıma da Pal Sokağı çocuklarının kepini giyeceğim.

Elini yastığın altına götürdü. Yüzünde, kazanılan zaferin parlıtısı, yamyassı olmuş kırmızı—yeşil bir kep çıkardı yastığın altından. Bir an bile yanından ayırmadığı kepini başına geçirdi.

Giysilerimi de...

Babası, üzgün bir sesle,

Hele iyi ol da Ernö, dedi. O zaman...

Ama, artık başa çıkılacak gibi değildi. Hasta, ciğerlerinin elverdiğince bağırıyordu:

Ben iyileşmem artık!

Öylesine yukardan alarak söyledi ki bu sözü, kimse karşı duramadı.

İyileşmeyeceğim ben! diye bağırırdı. Bana yalan söylüyorsunuz.

Öleceğimi çok iyi biliyorum, dilediğim yerde öleceğim, bana karışmayın. Arsaya gitmek istiyorum ben...

Olacak iş değildi. Nemecek'i yatıştırmaya çalışıyorlardı:

Şu sırada olamaz ki Ernö!

Hava çok kötü!

Haftaya gidersin inşallah!

Artık yüzüne karşı açıkça söylemeyi pek de göze alamadıkları sözü yinelemek zorunda kalıyorlardı:

Hele iyileş de o zaman...

Ne var ki, bütün bu sözleri yalanlayan işaretler gün gibi ortadaydı. Kötü havadan dem vurdukları sırada, avlu günlük güneşlikti. Ne var ne yok her şeyi canlandıran, ancak Ernö Nemeçek'in sağlığını geri vermeyen güçlü, bol ışıklı bir ilkyaz güneşi! Çocukcağz ateşler içinde yanıyordu. Eli kolu havayı dövüyordu; yüzü gözü kıpkırmızıydı. İncecik burun delikleri açılmıştı.

Sayıklamalar da başgöstermişti artık.

Bu Arsa başlı başına bir ülkedir! Sizin haberiniz yok ki bundan, siz yurdunuz için savaşmış değilsiniz ki! Dışarıdan kapıya vuruldu.

Bayan Nemeçek, açmaya gitti.

Biraz bakar mısın? Bay Çetneki gelmiş! dedi kocasına.

Terzi, mutfığa geçti. Bu, Bay Çetneki, belediyede memurdu, giysilerini Bay Nemeçek'e diktirirdi. Terziyi görür görmez, sinirli sinirli,

Çift düğmeli kahverengi giysim ne oldu? dedi.

Odadan o garip sayıklama geliyordu:

Borular ötüyor... Arsa toz duman içinde... İleri! İleri!

Efendim, dedi terzi, dilerseniz provanızı yapabilirim.

Ama burada, mutfakta giymenizi rica edeceğim. Çok özür dilerim... Oğlum ağır hasta... İçerde yatıyor...

İleri! İleri! diye haykırıyordu içerdeki çocuk kısık sesiyle. Arkamdan gelin. Topluca saldıracağız!

Kızıl Gömlekliler oradalar işte, görüyor musunuz? Ferenc Atş, gümüş mızrağıyla önden gidiyor.

Beni suya atacaklar şimdi! Bay Çetneki, kulak verdi içeriye.

Ne var kuzum, ne oluyor?

Bağırıyor zavallı!

Peki hastaysa niye bağırıyor?

Terzi omuz silkti,

Artık hastadır denemez, efendim... Son dakikalarını yaşıyor... Ateşten sayıklıyor böyle.

Terzi gitti, çift düğmeli, beyaz iplikte teyellenmiş kahverengi ceketini getirdi. Odanın kapısını açtığı anda şu sözler duyulmaktaydı:

Hendek siperdekiler, dikkat! İşte geliyorlar, geldiler bile! Borazancı, çal borunu, durma çal... tra... tra tra tra...

Boka'ya bağırırdı:

Durma, sen de çal!

İki eline ağzına götüren Boka, boru çalıyormuş gibi yaptı. Şimdi ikisi birden çalıyorlardı. Biri yorgun, kısık ve zayıf bir sesle, ötekiyse sağlıklı bir sesle. Hüzünlü bir görünümde bu. Boka'nın gözleri yaşarmış, boğazı düğümlemişti. Ama, yine de dayandı. Borunun çalınması, ona da sevinç veriyormuş gibi bir tavır takınmıştı.

Gömleğine kadar soyunmuş olan Bay Çetneki,

Üzgünüm, ama dedi. Bu kahverengi giysi acele gerekli bana.

Odadan, Tra ta tra ta diye sözüm ona boru sesleri geliyordu hala.

Terzi, ceketini müşteriye giydirdi, bir yandan da yavaşça konuşmaya başladı:

Kendinizi rahat bırakın, lütfen kıpırdamayın.

Koltuk altı pek rahat değil.

Bakarız, efendim.

Tra ta tra ta!

Şu düğme azıcık yukarda, daha aşağı alın!

Peki beyefendi.

Topluca saldırıya geçin!

Kolu da biraz kısa gibi.

Sanmam.

Ama iyi bakın. Yaptığınız ceketlerin kolları kısa oluyor genellikle. Sizin sorunuz bu!

Benim sorunum hiç de o değil, diye düşünen terzi, ceketin kolunu işaret etti.

İçerdeki gürültü arttıkça artıyordu.

Hah haa, diye bağıyordu çocuk sesi. Demek buradasın ha? Gelip karşıma geçtin ha? Sonunda enseledim seni işte. Müthiş şef kimmiş göstereceğim sana şimdi, hele bir dur, hangimiz güçlüyüz göreceğiz şimdi!

Bay Çetneki,

Biraz vatka koyun içine, dedi. Biraz omza, biraz da göğsüne, hem sağa koyun hem de sola.

Hah haa, uzandın kaldın işte!

Bay Çetneki'nin provası bitmişti, kahverengi ceketini çıkardı, öbür ceketini giydi.

Ne zaman hazır olur?

Yarın değil öbür gün.

Peki. Ama sıkı çalışın da yine haftaya kalmasın!

Ah Bay Çetneki, çocuk hasta olmasaydı...

Bay Çetneki omuz silkti..

Üzülmemekte haklısınız, ben de üzüldüm üzülmesine, ama ne gelir elden. Hem, dediğim gibi, ceket acele gerekli bana. Bir an önce bitirmeye bakın.

Terzi içini çekti,

Çalışırım efendim.

Hoşça kalın, diyen Bay Çetneki keyifle ayrıldı. Dönüp kapının oradan seslendi:

Hemen başlayın da çabuk bitsin!

Güzelim kahverengi ceketini eline alan terzi, doktorun söylediklerini düşündü. Böyle zamanlarda, sağlanması gereken şeyleri sağlamak zorunluymuş. Ara vermeden işinin başına geçmeliydi öyleyse. Şu kahverengi ceket için alacağı parayı nereye harcayacaktı kimbilir? Belki de kazanacağı birkaç lira, tabutçu marangoza gidecekti. Bay Çetneki'ye gelince, o da, yeni ceketıyla şişinerek gezinecekti Tuna boyunda.

Odada dönen terzi, hemen dikişe başladı. Yatağa hiç bakmıyordu bile. İplik geçirilmiş iğne, telaşla batıp çıkıyordu kumaşa. İş, çok aceleydi. Hem de her bakımdan. Bay Çetneki kadar, marangoz bakımından da aceleydi... Küçük Yüzbaşıyla başa çıkılacak gibi değildi artık. Yeniden güç bulmuş, yatakta ayağa kalkmıştı. Uzun gecelik entarisi ayak bileklerine dek uzanıyor, yana eğilmiş kırmızı—yeşil kepiyle bir de cakalı duruyordu ki... Hırıltılı bir sesle konuşurken, bakışları taa uzaklarda bir yerdeydi.

Sayın Generalim, Kızıl Gömleklilerin komutanını yere serdiğimi saygıyla bildiririm. Rütbemin yükseltilmesini diliyorum. Ben bugüne bugün Yüzbaşıyım, ona göre! Yurdum için savaştım, yurdum için ölüyorum. Tra tra ta tra taa! Çal Kolnay, sen de çal!

Tek eliyle yatağının başucuna sımsıkı tutunmuştu.

Kaledekiler, burçlardakiler, yağdının bombalarını!

Ha ha haayt! İşte Yano da orada! Dikkat Yano, yakında sen de yüzbaşı olacaksın! Üstelik senin adını küçük harflerle yazmayacaklar. Tüüh! Kötü yürekli çocuklarsınız, kötü! Boka beni sevdiği için kıskanıyorsunuz. En yakın arkadaşı benim de ondan. Macun Derneği baştan aşağı zırva! Dernekten çıkıyorum, çıkıyorum! Ayrıldığımı karar defterine hemen geçirin!

Alçacık masanın başında oturan terzi, ne bir şey görüyor, ne de bir şey duyuyordu artık. Kemikli parmakları ceketin üzerinde çabuk çabuk gidip geliyor, iğneyle yüksük pırıl pırıl parlıyordu. Dünyaları verseler dönüp de yatağa bakamazdı şu sırada. Gözü oraya bir ilişirse, çalışmaya hevesi kalmaz, Bay Çetneki'nin ceketini fırlatıp attığı gibi, oğlunun yanına diz çöküp kalır diye korkuyordu. Yüzbaşı yatağında oturmuş, gözlerini yorgana dikmişti.

Boka, yavaşçacık sordu:

Yorgun musun?

Nemeçek, bir karşılık vermedi. Boka, yorganı üzerine çekti küçük oğlanın. Annesi, yastığını düzeltti.

Konuşma artık, dinlen!

Nemeçek, Boka'ya bakıyordu, ama onu görmediği belliydi.

Şaşkın bir yüzle,

Baba, diyebildi.

General boğuk bir sesle,

Hayır, dedi. Ben baban değilim. Tanımadın mı beni?

Ben Yohan Boka.

Hasta, bitkin bir sesle, bilinçsizce Boka'nın dediklerini tekrarladı:

Ben... Yohan... Boka...

Uzun bir sessizlik oldu. Nemeçek, gözlerini kapadı, derin derin içini çekti. Sanki, bütün üzgün insanların bütün acıları onun küçük ruhuna sinmişti.

Kadın fısıldadı:

Belki uyuyacak. Sabahlara kadar uykusuz kalmaktan ayakta zor durabiliyordu yavrucuğum.

Boka, çok hafif bir sesle,

Yalnız bırakalım, dedi.

Bir kenara çekildiler, havı dökülmüş, yeşil bir divana oturdular. Terzi de işini bıraktı. Kahverengi ceketini dizine koyup, başını alçak masanın üzerine eğdi. Hepsisi de susuyordu. Koyu bir sessizlik çöktü odaya. Sinek uça duyulacaktı. Avluya bakan pencereden çocuk sesleri geliyordu.

Dışarıda bir sürü çocuk bir araya gelmiş yavaşça birbirleriyle konuşuyorlardı sanki. Tanıdık bir ses çarptı Boka'nın kulağına. Biri, bir ad fısıldadı:

Barabas!

Ayağa kalkıp, parmaklarının ucuna basarak yürüdü, odadan çıktı. Mutfağın camlı kapısını açınca bir de ne görsün? Karşısında bir sürü tanıdık yüz. Kapının dibinde bir grup Pal Sokaklı çocuk, ürkek ve çekingen duruyordu.

Vays, fısıldadı:

Macun Derneği üyelerinin hepsi buradalar.

Ne istiyorsunuz?

Bir onur belgesi getirdik Nemeçek'e. Bütün Derneğin kendisinden özür dilediğini, adını da Karar Defterine büyük harflerle geçirdiğimizi kırmızı mürekkeple yazdık. Karar defteri de yanımızda. Ayrıca, Kurul da tam kadro burada.

Boka, başını salladı.

Daha önce gelemez miydiniz?

Neden?

Şu sırada uyuyor da, ondan.

Kurul üyeleri bakıştılar.

Kurul Başkanı seçiminde büyük tartışma çıktı da o yüzden erken gelemedik. Vays'ın seçilmesi yarım saatimizi aldı.

Kadıncağz eşikte göründü.

Uyumuyor, dedi. Sayıklıyor.

Çocuklar hiç kıpırdamadan duruyorlardı. Hepsi de ürkmüş gibiydiler. Kadıncağız,

İçeri girin çocuklar, dedi. Sizi görünce belki kendine gelir yavrucuğum.

Kapıyı ardına kadar açtı. Sırayla içeri girdi çocuklar. Önce bir durakladılar. Saygılı bir duygusallıkla kutsal bir yere girer gibiydiler. Daha dışardayken, eşikte keplerini çıkarmışlardı. En sonuncusu da içeri girdikten sonra kapı kapatıldı. Oda kapısının önünde, hiç ses etmeden, gözlerini iri iri açarak beklediler. Terziye ve yatağa bakıyorlardı. Terzi bu bakışlar karşısında bile durumunu bozmadı. Başını eline dayamış, düşünüyordu. Ağlamıyordu, ama çok yorgundu, hem de çok. Yüzbaşı Nemecek, yatakta gözleri açık yatıyor, çok güç soluk alıyordu. İnce, küçük ağzı açıktı. Artık kimseyi tanıdığı yoktu. Kadıncağız çocuklara yol açtı.

Gidin, yanına gidin!

Yatağa doğru yürüdüler. Çok zorlanıyorlardı yürürken.

Birbirlerini yüreklendiriyorlardı.

Sen yaklaş!

Önce sen!

Barabas'ın sesi duyuldu:

Kurul Başkanı sensin.

Bunun üzerine Vays, usulcacık yaklaştı yatağa. Ötekiler de onun arkasına sıraya girdiler. Küçük Nemecek, başını döndürüp bakmadı bile onlara.

Barabas fısıldadı:

Haydi konuş!

Vays, titrek bir sesle söze başladı:

Nemecek... Bakar mısın biraz?

Ama, Nemecek duymadı. Sık sık soluyordu, gözlerini duvara dikmişti.

Nemecek... diye tekrarladı Vays, ağlamaklı.

Barabas, Vays'ın kulağına eğilip,

Zırlama! dedi.

Zırladığım falan yok, diye karşılık verdi Vays.

Hiç ağlamadan bu kadar konuşabildi diye de sevindi.

Sonra toparlandı.

Çok sayın Yüzbaşımız, diyerek söze başladı ve cebinden bir yazı çıkardı.

Buraya kadar gelerek... ve ben Başkan olarak...

Dernek adına bildiriyorum: Büyük bir yanılgıya düştüğümüzü kabul ediyor... bizleri bağışlamayı diliyoruz... Getirdiğim şu onur belgesinde her şey yazılı.

Geriye döndü. Gözlerinde iki damla yaş parlıyordu. Ama sesindeki şu resmi havayı, bütün çocukların severek kullandıkları ses tonunu, dünyanın hiçbir hazinesine değişmezdi.

Arkasına dönüp fısıldadı:

Yazman, Karar Defterini verin!

Lejik hemen uzattı defteri. Vays, defteri çekingen bir tavırla yatağın kenarına koydu, kararın yazılı olduğu sayfayı açtı. Hastaya,

Bak, dedi. İşte hepsi yazılı burada!

Küçük Nemecek'in gözleri ağır ağır kapandı. Bir süre beklediler. Derken Vays yeniden konuştu: Baksana, bak da gör işte!

Küçük Nemecek'te ne bir ses, ne de bir kıpırtı. Yatağa iyice sokuldular. Kadıncağız, çocukların arasından yol açtı kendisine. Tir tir titriyordu. Çocuğunun üzerine eğildi.

Çok garip, titrek bir sesle kocasına,
Baksana, dedi. Soluk almıyor artık.

Başını çocuğun göğsüne eğdi, dayadı. Ve kendini tutamayıp bağırdı birden:

Baksana, soluk almıyor, hiç soluk almıyor!

Çocuklar geriye çekildiler. Birbirlerine iyice sokulmuş, küçük odanın bir köşesinde yan yana duruyorlardı. Derneğin Karar Defteri yataktan kayıp yere düştü. Vays'ın açtığı şekilde kaldı yerde.

Baksana, elleri buz gibi, buz gibi elleri!

Boğucu sessizlik içinde, şimdiye kadar başı ellerinin arasında dilsiz oturmuş olan terzi, birden boşalırcasına hıçkırmaya başladı. Zavallı adam, bu durumda bile, bay Çetneki'nin güzel kahverengi ceketine gözü gibi bakıyordu. Gözyaşları üzerine damlamasın diye, dizinden kaydırmıştı ceketini.

Kadın, yavrusunun ölüsüne sarılmış, öpüp duruyordu boyuna. Derken, yatağın önüne o da diz çöktü, yüzünü yastığa gömdü, hıçkırmaya başladı. Macun Toplayanlar Derneği sekreteri, Pal Sokağı Arsasından küçük Yüzbaşı Ernö Nemecek, yüzü duvar gibi bembeyaz, sonsuz bir uykuya gömülü ve gözleri kapalı, yatağında yatıyordu.

Barabas,

Geç kaldık, diye fısıldadı.

Bako, başını önüne eğmiş, odanın ortasında duruyordu. Daha bir iki dakika önce, yatağın kenarında otururken, gözyaşlarını güçlkle tutmuştu. Şimdi, hiç ağlayamayışına pek şaşıyordu. İçinde sonsuz bir boşluk duygusu, çevresine bakınıp duruyordu boyuna. Bir köşeye çekilmiş olan çocukları gördü. En önde duran Vays'ın elindeki onur belgesini Nemecek hiç göremeyecekti.

Çocukların yanına yaklaştı.

Hadi evlerinize gidin, dedi.

Zavallı çocuklar, artık onlara yabancılaşmış bu küçük odadan, arkadaşlarının cansız yattığı bu odadan çıkıp gidebileceklerine nerdeyse sevindiler. Sırayla, odadan mutfığa, mutfaktan da günlük güneşlik avluya çıktılar usulcacık. Lejlik, en sona kaldı. Parmaklarının ucuna basarak yürüdü, karyolanın yanına gitti, yerdeki Karar Defterini aldı. Yatağa ve yatağın içinde sesi soluğu çıkmadan yatan küçük yüzbaşıya baktı bir süre. Sonra o da ötekilerin ardından, güneşli avluya çıktı. Avludaki cılız ağaçların dallarında küçücük serçeler, yavru kuşlar şen şatır cıvıldaşıyorlardı. Çocuklar, durup kuşları seyrettiler. Hiçbir şeyin farkında değillerdi sanki. Arkadaşlarının öldüğünü biliyor, ama derinliğine kavrayamıyorlardı. Yaşamları boyunca ilk kez karşılaştıkları bu anlaşılmaz, yabancı olay karşısında, birbirlerine şaşkınlıkla bakıyorlardı.

.....

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Karanlık bastırdığı sırada Boka, sokaktaydı. Yarın zorlu bir gün olacağı için, çalışması gerekirdi aslında. Yarınki Latince dersi için dünyanın ödevi vardı. Öğretmen Racz, hanidir derse kaldırmamıştı onu. Bu kez kaldıracağı kesindi. Gelgelelim, çalışmaya hiç mi hiç gönlü yoktu. Kitabı da sözlüğü de bir kenara atıp sokağa fırlamıştı. Boş gezenin boş kalfası gibi sokaklarda gezinip duruyordu.

Pal Sokağının bulunduğu bölgeden bucak bucak kaçıyor. Bu acılı günde Arsayı yeniden mi görecekti? Bunu düşünmek bile içini dağlıyordu.

Ama nereye giderse gitsin, Nemecek'i unutamıyordu bir türlü.

Ülloi Caddesi... Çonakoş'la üçü birlikte, Botanik Bahçesini keşfe gittiklerinde işte buradan geçmişlerdi. Köztelek Sokağı... Hani bir öğle üstü, okuldan çıktıktan sonra bu küçücük sokağın ortasında durmuşlar, Nemecek ciddiyetle, bir gün önce müzenin bahçesinde milelerine Pastorların el koyduklarını anlatmıştı. Çonakoş da tütün fabrikasının oraya gitmiş, bodrum

pencerelerindeki demir parmaklıklardan tütün tozu alıp burnuna çekmişti. Nasıl da hapsirmişlardı öyle. Müzenin oralar... Oradan da geri döndü. Öyle geliyordu ki ona, Arsadan ne kadar kaçsa, uzaklaşsa da, acı bir duygu kendisini o yöne sürüklemekteydi. Dolambaçlı yollara başvurmadan, yürekli ve doğruca, Arsaya bir an önce varabilmek için hızlı hızlı yürümeye başladı. Ülkelerine yaklaştığını hissettikçe, içini saran hafiflik de artıyordu. Maria Sokağından bir an önce Arsaya ulaşmak için, koşmaya başladı. Akşam karanlığı giderek yoğunlaşıyordu. Köşeye varıp da, çok iyi tanıdığı o boz renkli tahta perdeyi görünce, yüreği küt küt atmaya başladı. Durmak zorunluluğunu duydu. Acele etmesi için bir neden yoktu. İşte oradaydı artık. Küçük kapısı açık duran Arsaya yaklaşıyordu. Kapının önünde tahta perdeye sırtını dayamış olan bekçi Yano, piposunu tüttürmekteydi. Boka'yı görünce, sırtıttı, başını salladı.

Nasıl hakladık onları, ha nasıl?

Boka, suratı asık, dudaklarında acı bir gülümseme, birşeyler mırıldandı, ama Yano coştukça coşuyordu.

Hakladık hepsini... kovaladık... kovduk...

General ağırbaşlılıkla,

Evet, dedi. Öyle!

Gelip, bekçinin önünde durdu. Kısa bir süre sustuktan sonra,

Başımıza geleni biliyor musun Yano? dedi.

Ne var, ne oldu?

Nemeçek öldü.

Bekçinin gözleri büyüdü, ağzındaki pipoyu çıkardı, sordu:

Nemeçek mi? Hangisiydi o bakayım?

Hani küçük, sarı bir oğlan...

Deme yahu! O küçük, sarışın oğlan ha...

Piposunu yeniden iliştirdi ağzına.

Vah zavallı.

Boka, içeriye girdi. Geride kalmış nice neşeli saatin tanığı Arsa, şimdi bomboş ve sessiz uzanmış duruyordu önünde. Yavaşça karşıya geçen Boka, hendek siperlere vardı. Siperlerde hala savaşın izleri görülüyordu. Kum, ayak izleriyle doluydu. Hendekten saldırıya geçtikleri sırada tümseğin bazı bölümleri çökmüştü.

Odun yığınları kapkara ve karanlık, yükseliyordu ötede. Tepelerindeki burçların duvarlarında, Pal Sokağı çocuklarının kullandığı küçük kum yığınları görülüyordu. Bir tümseğin üzerine oturan General, çenesini eline dayadı. Arsada ses seda yoktu. Böyle akşam vakti, küçük demir baca da soğuktu, sabah olsun da, çalışkan eller ateşini yeniden canlandırırsın diye bekliyordu. Bıçkı da dinlenmekteydi. Küçük yapıya gelince, o da, tomurcuğa durmuş yabani asma dalları arasında uykudaydı. Uzaklardan kentin gürültüsü geliyordu. Arabalar takır tukur sesler çıkararak geçiyorlar, öteden beriden bağırışmalar duyuluyordu. Komşu evin mutfak penceresiydi bu, bir lamba yanıyordu. Neşeli bir şarkının yankısı vardı havada. Anlaşılan bir hizmetçi kızdı şarkıyı söyleyen.

Ayağa kalkan Boka, odun yığınlarını dolaşıp kulübeye yöneldi. Nemeçek'in o koca Ferenc Atş'ı, tıpkı Davud Peygamberin Calut'u yendiği gibi, alaşağı ettiği yere gelince, durdu. Toprağın üzerine eğildi, o değerli ayak izlerini aradı. Ayak izleri, tıpkı küçük dostunun şu dünyadan silinip gittiği gibi, silinmişti. Toprak bozulmuş, karışmıştı. Ne ayak izi ne de bir şey! Nemeçek'in ayak izleri öylesine küçüktü ki zaten, Botanik Bahçesinde gördüklerinde Kızıl Gömlekliler bile şaşırılmışlardı. Vendaver'in ayak izlerinden de küçük, diye düşünmüşlerdi.

Boka, içini çekerek yürüdü. Küçük sarışın oğlanın, Ferenç Atş'ı ilk kez gördüğü üçüncü burca geldi. Hani, Atş da Nemeçek'i görmüş, alay ederek bağırmıştı oradan:

Korkuyor musun Nemeçek?

General yorgundu. Bugünkü olaylar çok üzmüş, yıpratmıştı onu. Boka, sendeliyordu. Sert bir iki içmişti sanki. 2 numaralı burca zar zor tırmanabildi, bir köşeye çekilip oturdu. Kimseye görünmezdi buradan hiç değılse. Kimse de onu rahatsız etmez, tatlı anılarıyla oyalanabilir, içinden gelirse, bir güzel de ağılayabilirdi. Hafif hafif esen rüzgarla birlikte birtakım sesler geliyordu. Burtan aşağıya baktı. Kulübenin önünde küçük gölgeler gördü. Karanlıkta tanıyamadı onları. Kulak kabarttı.

İki ocuk kendi aralarında konuşuyorlardı:

Bana bak Barabas, diyordu biri. Nemeçek'in ülkemizi kurtardığı yer, işte burası. Bir süre sustular.

Boka, yine duydu konuşmaları:

Barabas, burada barışalım artık. Hem, sonsuz bir barış olsun. Dargın durmamız çok saçma.

Barabas yutkunarak,

Olur, dedi, barışalım. Zaten onun için gelmedik mi buraya?

Yeniden bir sessizlik oldu. Çocuklar hiç ses etmeden karşı karşıya duruyor, ikisi de, ilk girişim ötekinden gelsin diye bekliyordu.

Hadi bakalım, ver şu elini, dedi Kolnay neden sonra.

Barabas duygulanmıştı.

Hadi bakalım, sen de uzat!

El sıkıştılar. Uzun bir süre öylece el ele durdular. Bu iş de böylece kapanmış oluyordu artık.

Mucize gerçekleşmişti. Burcun tepesinden iki çocuğu izleyen Boka, kendini hiç göstermedi. Yalnız kalmak istiyordu, hem tutup da neden rahatsız etsindi onları?

İki ocuk, Pal Sokağına doğru yürümeye başladılar.

Hafif bir sesle konuşuyorlardı aralarında:

Yarına, Latince den çok  dev var yine, dedi Barabas.

Evet,  yle.

Senin için kolay. Sen; d n derse kalkmıştın. Ben çoktandır kalkmadım. Korkarım sıra bendedir.

İkinci bölüm, onuncu satırdan yirmi üçüncü satıra kadar alışılmayacak, işaretlemiş miydin?

Yoo!

Sakin o bölümü de bellemeye kalkma. şimdi sana uğrayayım da alışılmayacak yeri göstereyim istersen?

İyi olur!

Böylece, okul yeniden yerleşiyordu kafalarına. Oysa, ne de çabuk unutmuşlardı. Nemeçek ölmüş olsa bile,  ğretmen Racz yaşıyordu. Her şeyden önce kendileri de yaşıyordu. Yürümeyi sürdürüp, akşam karanlığında gözden kayboldular. Boka, neden sonra yapayalnız kalmıştı işte.

Ne var ki, kalede daha fazla kalmadı. Geç olmuştu. Kiliseden akşamın hafif an sesleri geliyordu. Burtan aşağıya inen Boka, kulübenin önünde durdu. Pal Sokağına bakan kapıdan içeri girip, kulübesine dönen Yano'yu gördü. Yanında Hektor vardı. Bir yandan yerleri kokluyor, bir yandan da kuyruğunu sallayarak ilerliyordu. Boka, iyice yaklaşsınlar diye bekledi.

K  kbey, eve gitmek yok mu bugün? diye sordu bekçi Yano.

Gidiyorum ya işte!

Bekçi Yano sırtıttı.

Evde var güzel, sıcak yemek.

Güzel, sıcak yemek, diye tekrarladı Boka bir robot gibi.

Ve birden Rakoşı Sokağındaki terziyle karısını hatırladı. Belki, şu sırada onlar da akşam yemeğine oturmuşlardı mutfakta. Odada, mumlar yanıyordu herhalde. Bay Çetneki'nin iki düğmeli, güzelim kahverengi takımı da orada olsa gerekti. Kulübeden içeri rastgele bir göz attı. Tahta duvara garip şeyler dayalıydı. Yuvarlak, kırmızı, beyaz teneke levhalar! Hani tren bekçilerinin ellerinde görülen gereçler vardır, işte onları andıran şeyler. Bir de üç ayaklı bir sehpa vardı. Tepesinde de sarı piringten bir boru... Sonra, beyaza boyanmış kazıklar...

Bunlar da neymiş? diye sordu.

Yano, içeriye baktı.

Bunlar, ha işte, bunlar mühendis beyin...

Hangi mühendis beyin?

İnşaat mühendisinin.

Boka, yüreğinin küt küt attığını duyuyordu.

İnşaat mühendisi mi? Ne zoru varmış burayla?

Piposundan bir soluk çeken Yano,

İnşaat yapacak, dedi.

Burada mı?

Evet. Pazartesiye işçiler gelecek. Kazacaklar arsayı.

Atacaklar temeli...

Boka, kendini tutamayıp bağırdı:

Ne dedin? Ne dedin? Ev mi yapacaklar buraya?

Evet, dedi bekçi Yano umursamadan. Büyük, üç katlı bir ev... Arsa sahibi yaptırıyor.

Dünya şimdi Boka'nın başına yıkılmıştı sanki. Gözyaşlarını tutamıyordu. Koştı, kapıya doğru atıldı. Buradan, bu vefasız toprak parçasından kaçıp gidecekti artık. Alıp başını gidecekti. Ne acılar pahasına, ne kahramanlıklarla savunmuşlardı burayı! Oysa, dişleriyle tırnaklarıyla savundukları Arsa, şimdi onları yüzüstü bırakıyordu, sırtına bir apartman yüklenmek için.

Kapının oradan dönüp, son bir kez daha baktı. Bir daha dönmemesine ülkesinden ayrılıyordu sanki. İçini burkan bu acıyı az da olsa hafifletebilen tek, küçük bir avuntu vardı. Zavallı Nemeçek, bağışlanmak için gelen Macun Derneği Kurulunu kabul edecek kadar yaşamamıştı, ama hiç olmazsa, uğrunda can verdiği yurdunun elinden alındığını da görmemişti.

Ertesi gün, bütün sınıf sessiz sedasız yerine otururken, öğretmen Racz, bir tören havası içinde, ağır adımlarla kürsüye çıktı. Sınıfı saran derin sessizlik içinde, hafif bir sesle konuştu. Arkadaşları Ernö Nemeçek'i anmak üzere, bütün sınıfı yarın öğleden sonra saat üçte Rakoşı Sokağındaki eve çağırdı. Herkesin, siyah olmasa da koyu renkli giysiyle gelmelerini istedi.

Yüzü çok ciddileşmiş olan Boka, önündeki sıraya dikmişti gözlerini. Şu sırada, o tertemiz çocuk ruhu ilk kez, şimdiye kadar hiç kapılmamış olduğu bir sezgiye kapılmaktaydı:

Şu yaşam denilen şey, ne biçim şeydi? Kimi zaman sevinçler veren, kimi zaman içimizi acılarla dolduran, kölesi olduğumuz şu yaşam neyin nesiydi böyle?

SON

.....